

ΚΟΝΙΤΙΣΑ

208. Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2019

Κόνιτσα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 208 Σεπτεμβρίου - Οκτώβριος 2019 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

- 265 28η Οκτωβρίου
- 268 Μια λησμονημένη επέτειος, **Σ.Τ.**
- 269 Διακριθέντες Κονιτσιώτες, **Χ. Γκούτου**
- 275 Πώς βρέθηκαν τα Βούνειμα, **Ι. Λυμπερόπουλου**
- 280 Η περιώνυμη γέφυρα του Αώου, **Θ. Ζιώγα**
- 286 Πασάδες - μπέηδες - αγάδες, **Σ. Τουφίδη**
- 289 Κακώς κείμενα, **Σ.Τ.**
- 291 Στις ανηφοριές της Κόνιτσας, **Ε. Μάντζιου**
- 297 Αποφράδα ημέρα, **Η. Ανδρέου**
- 299 Από τη μάχη στην Πίνδο, **Σωκ. Οικονόμου**
- 300 Οι Ιταλοί στο Πληκάτι, **Αντ. Ζιώγα**
- 302 Το Καφενείο, **Χρ. Ζάνη**
- 303 Ο τρύγος, **Σ.Τουφίδη**
- 305 Το δίλημμα, **Γ. Μαυρογιάννη**
- 308 Φλας μπάκ, **Δ. Δημητριάδη**
- 309 Απανεμιά, **Τ. Κανάτση**
- 310 Η ζωή των πρωτόγονων ανθρώπων, **Α.Μ.**
- 313 Ο Ξυλογλύπτης Δ. Χρηστίδης, **Χ. Γκούτου**
- 314 Κάτω από τον Πλάτανο, **Σ.Σ.**
- 315 Τριάκοντα ημερών αιχμαλωσία, **Ν. Βεκιάρη**
- 318 Για την ιστορία, **Σ.Τ.**
- 319 Εύθυμα και σοβαρά, **Μ. Σπηλιόπουλου**
- 321 Δελτία τύπου Δήμου
- 324 Έκθεση Ζωγραφιάς
- 325 Επιστολές: **Κ. Μπούσμπουλα**
- 326 Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

208. Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2019

(Φωτ εξωφ.: Π.Σ.Τ. (Φθινοπωρινή Χλωρίδα))

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο **Σ. Τουφίδη**

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

IBAN: GR 32 0171 3020 0063 0201 0076 607

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 10,

45221 Ιωάννινα

τηλ. 26510 77358

e_theodo@otenet.gr

28η Οκτωβρίου

Με λαμπρότητα γιορτάστηκε η Μεπέτειος της 28ης Οκτωβρίου στην Κόνιτσα, με σύμμαχο και τον καιρό που θύμιζε καλοκαίρι. Από τις 25 Οκτωβρίου η πόλη σημαιοστολίστηκε και σε όλα τα σχολεία έγιναν εκδηλώσεις με πατριωτικό περιεχόμενο. Επιμνημόσυνη δέηση στο Μουσείο πεσόντων του 1940 στον “Αη Θανάση” και κατάθεση στεφάνων από το Δήμαρχο και τους μαθητές.

Επιμνημόσυνη δέηση στο λόφο του Εφ. Ανθ/γού Παύλου Παυλίδη που έπεσε ηρωικά στο Ελεύθερο πολεμώντας τους Αλπιμιστές της “Τζούλια” το 1940. Μετά την κατάθεση στεφάνων από το Δήμαρχο κ. Ν. Εξάρχου και του εκπροσώπου της Τ.Κ. Ελευθέρου η εκδήλωση έληξε με μικρή δεξίωση στο κωριό.

Ανήμερα τη γιορτής τελέστηκε θεία

Λειτουργία, χοροστατούντος του Σεβ. Μητροπολίτη Ανδρέα στον κεντρικό Ναό του Αγ. Κοσμά. Μετά τη Δοξολογία τελέστηκε επιμνημόσυνη Δέηση στο μνημείο Ηρώων στο προαύλιο του Δημαρχείου και κατάθεση στεφάνων από Αρχές και Συλλόγους και εκφωνήθηκε στην αίθουσα του Δημαρχείου ο πανηγυρικός της ημέρας από το Δ/ντή του Β΄ Δημ. Σχολείου κ. Πέτρο Πιπερίδη με θέμα: “Όχι! - Η Αντίσταση ενός λαού”.

Ακολούθησε δεξίωση από το Δήμαρχο και το Δ.Σ. του Δήμου.

Στη συνέχεια, ώρα 11.30 έγινε η καθιερωμένη παρέλαση μαθητών και τμήματος στρατιωτών από το 583 Τάγμα Πεζικού, δεξίωση στη Λ.Α.Φ.Κ. και η γιορτή έληξε με παραδοσιακούς χορούς από τους μαθητές Δημοτικών και Γυμνασίου-Λυκείου.

Μια λησμονημένη επέτειος (16.10.1944)

Οκτώβρης είναι ο μήνας που γιορτάζει το Πανελλήνιο δυο επετείους: την έναρξη του ελληνοϊταλικού πολέμου 28/10/1940 και την απελευθέρωση της Αθήνας από τις γερμανικές δυνάμεις κατοχής στις 12/10/1944.

Για την περιοχή μας υπάρχει και μια άλλη επέτειος, η 16η Οκτωβρίου 1944, μέρα που αποχώρησαν οι Γερμανοί από την Κόνιτσα. Μια λησμονημένη Επέτειος....

Κατά την εσπευσμένη αποχώρησή τους, σε μάχη με τμήμα του 85 συν/τος του ΕΛΑΣ στην τοποθεσία της Αγ. Τριάδας σκοτώθηκαν 7 παλικάρια*.

Το παράρτημα Π.Ε.Α.Ε.Α. Κόνιτσας μετά από 50 χρόνια τιμώντας τη μνήμη τους, έστησε μνημείο στο τόπο της θυσίας τους.

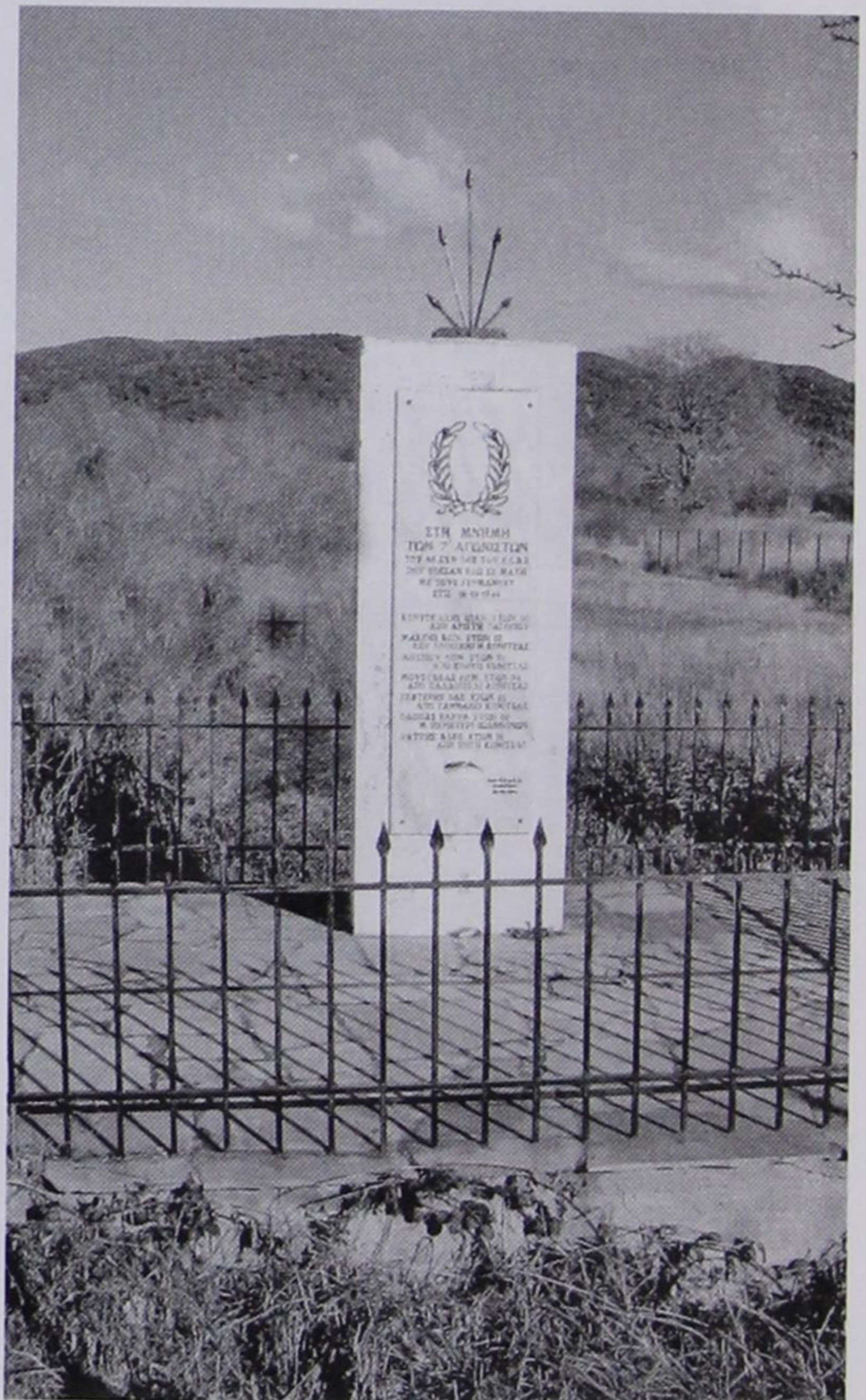
Νομίζουμε ότι ο Δήμος, παράλληλα με τις άλλες εκδηλώσεις της 28ης Οκτωβρίου, θα πρέπει να γιορτάζει και τη μέρα της 16ης Οκτ. που απελευθερώθηκε η Κόνιτσα τελώντας κι ένα μνημόσυνο για τους ηρωικά πεσόντες που δεν πρόλαβαν να ιδούν το γλυκοχάραμα της Λευτεριάς...

Να σημειώσουμε ότι αυτή η ιστορική μέρα γιορτάστηκε τότε με πανηγυρικό εκκλησιασμό στη Μητρόπολη της πόλης και ομιλία του δασκάλου, Εφ. Αξιωματικού που πολέμησε στην Αλβανία και τώρα ήταν καπετάνιου στο 85 Σύνταγμα,

Λάμπρου Βλάχου, (κατόπιν υπεύθυνου του περιοδικού μας στην Αθήνα). Ακολούθησε παρέλαση αντάρτικου τμήματος στην πλατεία της πόλης με παράληρημα ενθουσιασμού του συγκεντρωμένου πλήθους που γιόρτασε τη λευτεριά του μετά από τέσσερα χρόνια σκλαβιάς και τυραννίας.

Σ.Τ.

* Σ.Σ. Λεπτομέρειες για το ιστορικό της μάχης βλ. στα βιβλία "ΑΓΩΝΕΣ & ΘΥΣΙΕΣ" - "ΜΝΗΜΕΣ & ΜΝΗΜΕΙΑ" Σ. Τουφίδη.

ΔΙΑΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΠΑΛΑΙΟΙ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΕΣ (Γ')

Χαρίλαος Γ. Γκούτος

Υπουργοί

Ιωάννης Καλογεράς, καταγόταν από την Διπαλίτσα, διετέλεσε (1579-96) πρωτοβεστιάριος (ύπουργός Οικονομικῶν) στην Μολδαβία, ὅπου δραστηριοποιήθηκε ὡς μεγαλοζωέμπορος, ἐδώρισε στην Μολυβδοσκεπάστη μονή βαρύτιμο εὐαγγέλιο τὸ 1585.

Δόνος Ταπεινός ἢ Πεπανός, καταγόταν ἀπὸ τὴν περιοχή τῆς Μεσογέφυρας, διετέλεσε (1669-88) μέγας καμινάρης (ύπουργός Φορολογίας) στην Βλαχία, ὅπου ἔκτισε μονή καὶ τὴν παραχώρησε στην ἀρχιεπισκοπὴ Πωγωνιανῆς.

Ἰσμαήλ πασᾶς (1840;-1910), Κονιτσιώτης (ὁ παππούς του ἦταν ἀ' ἐξάδελφος τῆς Χάμκως), ἐπὶ σουλτάνου Ἀβδουλ Χαμίτ (1876-1909) διετέλεσε ὑπουργός Δικαιοσύνης, ἀνῆκε στὸ κόμμα τῶν Παλαιότουρκων.

Βλάνταν Τζόρτζεβιτς (1844-1930), γιὸς τοῦ Φουρκιώτη Τσιουλέκα, γιατρός, συγγραφέας, ἀκαδημαϊκός, δήμαρχος στὸ Βελεγράδι, ὑπουργός (1887-90) καὶ πρωθυπουργός (1897-1900) τῆς Σερβίας.

Χαβέλης καὶ Μακαρίου, Κονιτσιῶτες, ἔγιναν ὑπουργοὶ στην Ρουμανία (περὶ τὸ 1890;).

Χαράλ. Γ. Βετσόπουλος (1887-1925), γιὸς Πυρσογιαννίτη χρηματιστή, σπούδασε στὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του, στὸ Ζωγράφειο Γυμνάσιο τῆς Πόλης καὶ στην Νομικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, διετέλεσε μέλος τῆς προσωρινῆς κυβέρνησης τῆς Αὐτονόμου Ἠπείρου (1914), εἰρηνοδίκης στὸ Λεσκοβίκι, δικηγόρος στην Κόνιτσα, ὑποψήφιος βουλευτῆς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος καὶ ὑποδιοικητῆς τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας (1920-22).

Σωκράτης Δημάρατος (1889-1966), Βουρμπιανίτης, σπούδασε στὰ σχολεῖα τοῦ χωριοῦ του καὶ τῆς Κορυτσᾶς καὶ στὴ Σχολὴ Εὐελπίδων, ἀποστρατεύθηκε ὡς ἀντιστράτηγος (1946), ἐκλέχθηκε βουλευτῆς Ἰωαννίνων (1952), διετέλεσε ὑφυπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης (1952-54).

Κων. Δόβας (1898-1973), σπούδασε στὰ σχολεῖα τῆς γενέτειράς του Κόνιτσας, στην Σχολὴ Εὐελπίδων καὶ στὶς σχολές πολέμου τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Παρισιοῦ, τραυματίσθηκε στην μάχη τῆς Κόνιτσας (1947), διετέλεσε ἀρχηγός τοῦ ΓΕΕΘΑ (1954-59), ἀρχηγός τοῦ Στρατ. Οἴκου τῶν ἀνακτόρων (1960) καὶ ὑπηρεσιακός πρωθυπουργός (1961). Τὸ ἴδρυμα ποὺ συστήθηκε ἐπ' ὀνόματί του τὸ 1981

ἐπιχορηγεῖ Κονιτσιῶτες μαθητές.

Θεμιστ. Ί. Κονίτσας (1900-80), γεννήθηκε στὴν Ἀράχωβα, πιθανότατα κάποιος πρόγονός του ἦταν Κονιτσιώτης, διετέλεσε δικηγόρος, βουλευτὴς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος (1932-36), τοῦ Συναγερμοῦ καὶ τῆς ΕΡΕ, ὑφυπουργὸς Συγκοινωνιῶν (1959-61), ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς¹.

Βουλευτές

Ναμίκ Κεμάλ (1840-88), γιὸς Κονιτσιώτισσας μουσουλμάνας, μέγας ποιητῆς, ἐργάσθηκε ὡς δημοσιογράφος στὴν Πόλη καὶ στὸ Λονδίνο, διετέλεσε γερουσιαστὴς μετὰ τὴν καθαίρεση τοῦ σουλτάνου (1876) καὶ νομάρχης.

Κων. Ἀπ. Σούρλας γεννήθηκε στὴν Πυρσόγιαννη τὸ 1856, σπούδασε στὸ χωριό του, στὴν Ζωσιμαία καὶ στὴν Νομικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, διετέλεσε δικηγόρος Ἰωαννίνων, ἐκλέχθηκε τὸ 1909 βουλευτὴς τῆς Ἠπείρου γιὰ τὴν ὀθωμανικὴ βουλὴ.

Νικ. Γάτσος (1864-1934), γιὸς Κονιτσιώτη ἐγκατεστημένου στὸν Βόλο ἀπὸ τὸ 1840, δημοσιογράφος, βουλευτὴς Μαγνησίας (1906-15) καὶ γερουσιαστῆς (1932).

Ἀδάμος Δ. Ἐξάρχου (1887-1982), Φουρκιώτης γεννήθηκε στὸν Παλαμᾶ Καρδίτσας, γιατρός, βουλευτὴς τῶν Ἐλευθεροφρόνων τὸ 1926.

Παναγιώτης Χ. Φλῶρος (1890;-1952), γεννήθηκε στὴν Κόνιτσα (ὁ πατέρας του ἔγινε δήμαρχός της), δικηγόρος Ἰωαννίνων, διοικητικὸς ἐπίτροπος τῆς Παραμυθιάς (1913), βουλευτὴς τοῦ νομοῦ Ἰωαννίνων μετὰ τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, ἐκδότης τῶν ἐφημερίδων “Κόνιτσα” (1914-15 κυρίως) καὶ “Φωνὴ τῆς Ἠπείρου” στὰ Γιάννενα (1923).

Σπύρος Δ. Σούρλας, Πυρσογιαννίτης, πτυχιούχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, δικηγόρος Ἰωαννίνων, βουλευτὴς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος τὸ 1935.

Χρυσόστ. Πιπιλιάγκας (1899-1983), Φουρκιώτης γεννημένος στὴν Βλάστη Κο-

1. Γιὰ τοὺς ἀνωτέρω 9, βλ. κατὰ σειρά: α) *Α. Φάλαγκας*, εἰς Δωδώνη, τ. 2004 396-400, 414. β) αὐτόθι, 426-432. γ) *Ἄν. Εὐθυμίου*, Σελίδες ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Κόνιτσας, 1997 110-111, *Χ. Γκοῦτος*, Ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας, 2017 498, 495, 395. δ) *Γκοῦτος*, εἰς Κόνιτσα, τ. 2018 304. ε) *Ν. Τσάκας*, Κόνιτσα, 1996 15. στ) *Β. Παπαγεωργίου*, εἰς τα Καντισιώτικα, τχ. 25/2018, *Τ. Παπαδημούλης*, Ἡ Κόνιτσα ποὺ ἔσβησε, 1972 20. ζ) *Εὐθυμίου*, εἰς Κόνιτσα τχ. 11/1963, Ἐγκυκλ. Πάπυρος Λαροῦς Μπριτάνικα, τ. 20 167. η) αὐτόθι. τ. 21 211, Κόνιτσα τ. 1981 247, 319, τ. 2007 194, *Τ. Παπαδημούλης*, ὄ.π. 20. θ) *Γ. Καστανᾶς*, Ἀράχωβα, 2015 302.

ζάνης, ἑπαρχος Σιατίστης, νομάρχης Τρικάλων, βουλευτής Κοζάνης με τὸ κόμμα τῶν Ἐθνικῶν Φιλελευθέρων τὸ 1946.

Κων. Φρόντζος (1904-86), γιὸς Πυρσογιαννίτη δάσκαλου, μαθήτευσε στὸ χωριό του, στὴν Φλώρινα καὶ στὰ Γιάννενα, σπούδασε στὴν ΑΣΟΕΕ καὶ στὴν Νομικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, διετέλεσε δικηγόρος Ἰωαννίνων (1931-62), ὑποψήφιος βουλευτής τοῦ κόμματος Φιλελευθέρων (1931-52), βουλευτής τοῦ νομοῦ Ἰωαννίνων με τὴν ΕΡΕ (1956-63), δήμαρχος Ἰωαννιτῶν (1979), πρόεδρος τῆς ΕΗΜ ἀπὸ τὸ 1965, ἔλαβε τιμητικὲς διακρίσεις.

Τάκης Ἀδάμος (1914-91), σπούδασε στὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του Πυρσόγιαννη, στὸ σχολαρχεῖο Κόνιτσας καὶ στὸ Διδασκαλεῖο Ἰωαννίνων (1928), ὑπῆρξε δάσκαλος στὴν Θεσπρωτία, ἀρχισυντάκτης τοῦ Ριζοσπάστη ἀπὸ τὸ 1974, εὐρωβουλευτής δύο φορές με τὸ ΚΚΕ, λογοτέχνης².

Ὑποψήφιοι βουλευτὲς μὴ ἐκλεγέντες: α) *Δημ. Π. Παπαγιάννης*, ἀπὸ τὴν Ὁξυά, γενν. 1907, οἰκοδόμος, ὑποψ. με τὸ Παλλαϊκὸ Μέτωπο τὸ 1936. β) *Στέφ. Βενέτης* (1908-85), ἀπὸ τὴν Ὁξυά, ἀπόφοιτος τῆς ΑΣΟΕΕ, νομάρχης Αἰτωλοακαρνανίας, Γεν. Γραμ. Ὑπ. Ναυτιλίας, ὑποψ. με τὸ κόμμα τοῦ Καφαντάρη. γ) *Ναπολέων Μπάρκης*, Βουρμπιανίτης, πρόεδρος τῆς Ἐργ. Ἐστίας, ὑποψ. με τὴν ΕΡΕ³. δ) *Χαράλ. Δ. Κούσιος*, Μολιστινός, ἰατρός, ὑποψ. με τὸ κόμμα τῶν Προοδευτικῶν τὸ 1955. ε) *Μενέλαος Δ. Κούσιος*, Μολιστινός, γεωπόνος, ὑποψ. με τὸ Ἀγροτικὸ Κόμμα ποὺ ἴδρυσε τὸ 1961.

Λογοτέχνες

Ναμίκ Κεμάλ (1840-1910), βλ. ἄνωτ. στὴν ἐνότητα βουλευτὲς. Ὑπῆρξε ὁ μεγαλύτερος ποιητής τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ σπουδαῖος πεζογράφος καὶ

2. Γιὰ τοὺς ἀνωτέρω 9, βλ. κατὰ σειρά: α) *Λυμπερόπουλος*, εἰς Κόνιτσα τ. 1999 9-12, *Τρ. Εὐαγγελίδης*, Νέα Ἑλλάς, 1913 85. β) *Π. Φρόντζος*, Ἡ παιδεία στὴν Πυρσόγιαννη ἐπὶ Τουρκοκρατίας, 1980 38, 37, ὅπου καὶ φωτογραφία του. γ) Μικρὰ Ἐφημερὶς Λαρίσης, 4.8.1910, *Γ. Σούρλας*, Οἱ πολιτικοὶ τῆς Μαγνησίας, 2003 214. δ) *Χ. Ἐξάρχου*, Ἡ Φούρκα τῆς Ἠπείρου, 1987 188. ε) *Τ. Παπαδημούλης*, ὄ.π. 27. στ) *Π. Φρόντζος*, ὄ.π. 73, ὅπου καὶ φωτογραφία του. ζ) *Χ. Ἐξάρχου*, ὄ.π. 186. η) *Β. Κρασίτης*, Οἱ λόγιοι τῆς Ἠπείρου, 1981 421, *Χ. Τσέτσης*, Οἱ Ἠπειρῶτες ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, 2003 470, *Ἀλ. Μαμμιόπουλος*, εἰς Ἠπ. Ἐταιρεία, τ. 1987 120. θ) *Λ. Βλάχος*, εἰς Κόνιτσα, τχ 41/1991, *Σ. Τουφίδης*, Ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση στὴν Ἠπειρο, 2017 20.

3. Γιὰ τοὺς ἀνωτέρω 3, βλ. *Ν. Παπαστεργίου-Κουκουμπάνη*, Ὁξυὰ τὸ χωριό μου, 1987 53, *Ν. Παπασωτηρίου*, εἰς Ἐπ. Ἐταιρεία, τχ. 76-77 30.

θεατρικὸς συγγραφέας, συνετέλεσε στὸν ἐξευρωπαϊσμὸ τῆς Τουρκίας, μὲ σεβασμὸ στὴν μουσουλμανικὴ θρησκεία.

Απόστ. Ἰ. Ἐξάρχου, γεννήθηκε στὴν Βούρμπιανη (τὸ 1870;), ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν (1894), γιατρὸς στὴν Πόλη, ὅπου ἔγραψε στὴν δημοτικὴ διηγήματα ἠθογραφικὰ κυρίως καὶ ἀναφερόμενα συνήθως στὸ χωριό του.

Βασ. Καζινέρης, Κονιτσιώτης, τὸ 1898 ἦταν ἤδη γνωστὸς ὡς ποιητῆς καὶ πεζογράφος, ἀριστοῦχος πτυχιούχος τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ἀπὸ τὸ 1903 στρατιωτικὸς γιατρός.

Γεώργιος Χατζῆς ἢ Πελλερέν (1881-1930), κατὰ μία ἐκδοχὴ καταγόταν ἀπὸ τὴν Βούρμπιανη. Ἐκεῖ ὑπηρέτησε ὡς δάσκαλος (1906-7), κατέγραψε λαογραφικὲς πληροφορίες (πὺ τὶς χρησιμοποίησε σὲ ἠθογραφίες καὶ χρονογραφήματά του) καὶ ἐτοίμασε τὴν πρώτη ποιητικὴ του συλλογὴ (ἓνα ποίημά της ἀναφερόταν σὲ ὁμορφὴ χωριανή). Σπούδασε στὴν Ζωσιμαία καὶ στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, λογοτέχνης, συγγραφέας θεατρικῶν ἔργων καὶ μικρῶν ἱστορικῶν μελετῶν, ἐκδότης τῆς ἐφημ. “Ἡπειρος” ἀπὸ τὸ 1910, πατέρας τοῦ λογοτέχνη Δημ. Χατζῆ.

Εὐάγγελος Γ. Ἰωάννου ἢ Τέλος Ἄγρας (1899-1944), γενν. στὴν Καλαμπάκα (ὅπου ὁ Βουρμπιανίτης πατέρας του ἦταν σχολάρχης), σπούδασε νομικά, ἐργάσθηκε στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, θεωρεῖται ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀξιολογότερους ποιητὲς καὶ κριτικοὺς λογοτεχνίας τῆς γενιᾶς του.

Κων. Χαρσούλης, γενν. τὸ 1902 στὴν Πυρσόγιαννη, λογοτέχνης καὶ χρονογράφος, ἐκλέχθηκε στὴν Καβάλα ὡς δήμαρχός της⁴.

Βασίλης Μυλωνᾶς, γενν. τὸ 1908 (;) στὴν Βούρμπιανη, τὸ 1958 ἔγραψε τὸ μυθιστόρημα “Πλανόγιαννος” (σελ. 216).

Τάκης Ἀδάμος, βλ. ἄνωτ. στὴν ἐνότητα βουλευτῆς. Ἐγραψε 12 λογοτεχνικὰ βιβλία καὶ πολλὰς μελέτες, πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν.

4. Γιὰ τοὺς 5 ἀμέσως παραπάνω, βλ. α) *Εὐθυμίου*, Ἡ Βούρμπιανη τῆς Ἠπείρου, 219, Β. Δημάρατος/Ν. Ρεμπέλης, Ἱστορία τῆς Βούρμπιανης, 1996 121,154. β) Κόνιτσα, τ. 1984 8, τ. 2008 175. γ) Π. Φάντης, εἰς Ἡπ. Ἐστία, τ. 1953 618, Λυμπερόπουλος, εἰς Κόνιτσα, τχ 6/1986, Χ. Χρήστου, Ἀπομνημονεύματα, 2002 168, Β. Κρασίτης, Ἡπειρῶτες λυρικοί, 1958 130 δ) Κρασίτης, ὅ.π. 107, Λυμπερόπουλος, εἰς Κόνιτσα τχ 3/1962. ε) Ἰ. Μαυρομάτης, Ἱστορία καὶ παράδοση τῆς Πυρσόγιαννης, 1989 102, Ν. Τσίπας, Ἀναβάπτισμα στὴν προγονικὴ κολυμβύθρα τῆς Πυρσόγιαννης, 2000 150-160, ὅπου ἀναδημοσιεύεται διήγημά του.

Παντελής Κυπαρίσσης (1914-81), από την Όξυά, έγραψε διηγήματα και ποιήματα, υπηρέτησε ως δάσκαλος και από το 1940 ως άξιωματικός, φοίτησε στην Άν. Βιομηχανική Σχολή.

Αναστ. Εύθυμιού (1920-99), μαθήτευσε στο σχολείο της γενέτειράς του Βούρμπιανης, έμαθε χωρίς δάσκαλο άλβανικά, γαλλικά, τούρκικα, ιταλικά, εργάστηκε ως ώρολογοποιός, έγραψε πολλά διηγήματα (μερικά περιέχονται στο βιβλίο του “Ηπειρωτικά διηγήματα”, 1993 και στον συλλογικό τόμο “Μνήμη πολιτείας”, 1968), ενώ άλλα χάθηκαν, εκδόθηκαν τα βιβλία του “Η Βούρμπιανη της Ηπείρου” 1987-90 και “Σελίδες από την ιστορία της Κόνιτσας”, τιμήθηκε από το Δήμο Κόνιτσας το 1995.

Γιάννης Λυμπερόπουλος (1920-2009), σπούδασε στην γενέτειρά του Κόνιτσα, στην Ζωσιμαία, στην Νομική Αθηνών και στην Νομική Σορβόνης, όπου ανακηρύχθηκε διδάκτορας Νομικής, εργάστηκε ως δικηγόρος, έγραψε 8 μελέτες ιστορικές και λαογραφικές, 7 νουβέλες και ένα μυθιστόρημα. Ως φοιτητής ηγήθηκε σε φοιτητικούς συλλόγους και σε ήπειρωτικές οργανώσεις του ΕΑΜ, αργότερα πρωτοστάτησε για την έκδοση του περιοδικού “Κόνιτσα” την σύσταση λαϊκής αναπτυξιακής εταιρείας στην Κόνιτσα, την σύσταση και διοίκηση του ιδρύματος Κλ. Παπαδιαμάντη, τιμήθηκε από την Όμοσπ. Άδελφ. Έπαρχίας Κόνιτσας (1996) και από την Έταιρεία Λογοτεχνών και Συγγραφέων Ηπείρου.

Νίκος Καχτίσης (1926-70), πεζογράφος, δημοσιογράφος και εκδότης, γεννήθηκε στην Γαστούνη, όπου ο Κονιτσιώτης πατέρας του Θωμάς υπηρέτουσε ως σιδηροδρομικός. Ο παππούς του Δημήτρης, το 1896 και ενωρίτερα είχε φούρνο στον Πύργο, μαζί με τον αδελφό του Παναγιώτη (πατέρα του φαρμακοποιού Νίκου).

Νίκος Τέντας, γενν. το 1935 στην Φούρκα, απόφοιτος της Ζωσιμαίας και της Νομικής Σχολής Αθηνών, ανώτερος νομαρχιακός υπάλληλος, έγραψε 4 ποιητικές συλλογές, 5 δοκίμια, 2 μελέτες και πολλές βιβλιοκρισίες, μετέφρασε Ρουμάνους ποιητές, βραβεύθηκε για διήγημά του, διετέλεσε πρόεδρος της Έταιρείας Λογοτεχνών και Συγγραφέων Ηπείρου⁵.

5. Για τους 5 άμέσως παραπάνω, βλ. κατά σειρά: α) Κόνιτσα, τ. 1981 320. β) Κόνιτσα, τ. 1995 249-53, τ. 1996 11-17, τ. 1999 151, 210, Ήπ. Έταιρεία, τ. 1990 191, Έκ. Χιονιάδων, τχ. 11/2008. γ) Κόνιτσα, τ. 1996 223-5, τ. 2007 411, τ. 2009 315-8, τ. 10 153. δ) Αντί, τχ. 298/1985 και 299/1985, Φωνή της Ηπείρου 4.10 1896 και 30.1.1898, Παπαδημούλης, ό.π. 30, 51. ε) Χρ. Τσέτσης, ό.π. 420.

Καλλιτέχνες

Κων. Ρωμαΐδης (1820;-96), καταγόταν από την Κόνιτσα (ίσως ήταν απόγονος του Παν. Ρωμιού, 1781), σπούδασε στην Ευρώπη ως καλλιτέχνης και διατηρούσε στην Αθήνα, μαζί με αδελφούς του, “καλλιτεχνικὸν κατάστημα” (ίσως φωτογραφεῖο). Ὁ Ἀριστοτέλης Β. Ρωμαΐδης τὸ 1898 ἦταν “γνωστὸς ἀνὰ τὸ πανελλήνιον ἐργοστασιάρχης” καὶ πρόεδρος τῆς Φιλεκπαιδ. Ἀδελφ. Κονίτσης.

Χρῆστος Κονιτσιώτης (1865;-1929). Τὸ ἐπώνυμό του ὑποδηλώνει ὅτι καταγόταν ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Κόνιτσας. Περίπου κατὰ τὰ ἔτη 1890-1910 ἦταν ὁ σημαντικότερος θιασάρχης κουκλοθεάτρου, μορφωμένος καὶ κοσμογυρισμένος, ἔπαιξε στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικό, ἐνῶ ἔπειτα μᾶλλον ἔγινε καραγκιοζοπαίχτης πὺξ ξεπέρασε μὲ τὴν τέχνη του τὸ δάσκαλό του Μαριδάκη.

Γιάννης Σ. Ἰωάννου, γενν. 1870; καταγόταν ἀπὸ τὸν Τύρναβο (Γοργοπόταμο), ὡς τελειόφοιτος τῆς γλυπτικῆς τὸ 1894 ἐπαινέθηκε γιὰ τὸ ἄγαλμα ἀρχαίου ἀκοντιστῆ πὺξ κατασκεύασε.

Βασ. Παπαγιαννόπουλος, γενν. 1875;, Βουρμπιανίτης, λιθογράφος, πὺξ μὲ τὰ ἔργα του ἀναπαρέστησε κυρίως εἰκόνες καὶ γλυπτὰ τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητας.

Κλέαρχος Κονιτσιώτης (1926-89), γενν. στὴν Ξάνθη, ἀλλὰ τὸ ἐπώνυμό του ὑποδηλώνει ὅτι καταγόταν ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Κόνιτσας, ἦταν παραγωγὸς κινηματογραφικῶν ταινιῶν, σκηνοθέτης καὶ σεναριογράφος.

Ροβῆρος Ἀλ. Μανθούλης (1929-2017), σκηνοθέτης κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ τηλεοπτικῶν σειρῶν καὶ λογοτέχνης, ὁ παππούς του Ἰγνάτιος, δικηγόρος, τὸ 1896 νυμφεύθηκε τὴν Κονιτσιώτισσα Τίκω Μοκόρου.

Εὐθύμιος (Θέμος) Μάιπας (1936-96), γεννήθηκε στὸ Δίστρατο, σπούδασε στὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν καὶ στὸ Παρίσι, ἦταν ζωγράφος καὶ γλύπτης, ἔργα του ἐκτέθηκαν σὲ ἐκθέσεις ἀτομικὲς καὶ συλλογικὲς καὶ βρίσκονται σὲ ἰδιωτικὲς συλλογές.

Κώστας Κουτσομύτης, κατάγεται ἀπὸ τὸ Δίστρατο, γενν. τὸ 1938 στὰ Γρεβενά, σπούδασε στὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ Κινηματογράφου τῆς Βιέννης, βραβεύθηκε ὡς σκηνοθέτης τοῦ κινηματογράφου καὶ τῆς τηλεόρασης⁶.

6. Γιὰ τοὺς ἀνωτέρω 8, βλ. κατὰ σειρά: α) Φωνὴ τῆς Ἠπείρου, 15.1.1893 καὶ 9.2.1896, Κόνιτσα, τ. 2008 147, τ. 2011 323, Γ. Παῖσιος, Ἠπ. Ἔστια, τ. 1955 761. β) Βαγγ. Γαλάνης, Ὁ Καραγκιοζὺς καὶ ἡ ἱστορία του, 2017 383-4, ΜΕΕ τ. Δ' 818. γ) Φωνὴ τῆς Ἠπείρου, 8.7.1894. δ) Δημάρατος/Ρεμπέλης, ὄ.π. 119. ε) Βιογραφικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ Νεώτερου Ἑλληνισμοῦ, ἔκδ. Μέτρον, τ. Β' 2011. στ) Αὐτόθι, Κόνιτσα, τ. 2016 120. ζ) Βιογρ. Ἐγκυκλ. Ἠπειρ. Ἐταιρεία, τ. 1984 343, Εὐθυμίου, Πρωϊνὸς Λόγος, 29 καὶ 30.8.1992. η) Βιογρ. Ἐγκυκλ. Εὐθυμίου, ὄ.π.

ΠΩΣ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΤΑ ΒΟΥΝΕΙΜΑ-ΤΡΑΜΠΥΑ ΑΡΧΑΙΟΙ-ΠΡΟΕΛΛΑΔΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

† ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Είναι μια αληθινή ιστορία.

Κι αναφέρεται στην προελλαδική πόλη Τράμπυα και το δίπλα σ' αυτή ιερό του Οδυσσέα που έφερνε το όνομα Βούνειμα, (κατά πάσα πιθανότητα από τη λέξη βούς, ζώα που θυσιάζονταν σ' αυτά για να τιμούνται οι προελλαδικοί θεοί). Η ρίζα βούς υπάρχει σε πάρα πολλά τοπωνύμια στην Ελλάδα κι όλα έχουν κάποια σχέση με την γύρω από το Σμόλικα περιοχή. Βοϊόν Έριβοια, Βοιωτία κλπ.).

Είναι Ιούλιος του 1944. Οι Γερμανοί αρχίζουν τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις στην Πίνδο. Και ξεκινάνε χαράματα, ώρα τρεις ξημερώματα. Από τις σπασμωδικές κινήσεις τους λίγες μέρες πριν, τα “τσακάλια” μέσα στην Κόνιτσα, πούχαν κάνει τρόπο ζωής το “βλέπε, άκου, σώπα”, μυρίστηκαν τις προθέσεις τους και μας ειδοποίησαν.

Η τοπική ηγεσία της Αντίστασης, μαζί και γω, βρισκόμαστε στο Γαναδιό. Και για να μην αιφνιδιαστούμε, βάσαμε σκοπιά τη νύχτα, χαμηλά στη Μεσαριά, σχεδόν λίγα μέτρα παραπάνω από το “χάνι του Βέργου”. Δυό άντρες συνήθως του εφεδρικού ΕΛΑΣ. Αυτοί θάβρισκαν τρόπο να μας ειδοποιήσουν. Να ειδοποιήσουν και τα τρία χωριά. Το Γαναδιό, τη Μεσαριά και το Μποτσιφάρι.

Την κρίσιμη βραδιά, σκοποί ήταν

εκεί κάτω ο Βασίλης Γιούσιος, κι ο Ανδρέας Τζιμινάδης.

Το “άσχημο” ήταν που η βραδιά ήταν γλυκιά, ζεστή κι οι μυρωδιές απ' τα θερισμένα χόρτα μεθυστικές. Τραβιόταν το “άτιμο το τσίπουρο. Κι όπως μ' όλα τούτα τα καλά της πλάσης, οι ώρες περνούσαν μία-μία και δεν άκούγονταν τίποτα έξω απ' τα τζιτζίκια και τους γρύλους, οι “σκοποί μας” έπιασαν ένα ρόγγι, κάπως απόμακρο από το δρόμο, και τό'ριξαν στον ύπνο του καλού καιρού.

Έτσι, την είδηση ότι οι Γερμανοί βρίσκονται στη Μεσαριά μας την έφερε στο Γαναδιό ένας “κάτωχρος Λάμπρος Βλάχος”, που τους συνάντησε μια ανιχνευτική ομάδα Γερμανών, στο δρόμο που οδηγεί απ' το Μποτσιφάρι στο Γαναδιό, πίσω από το Μεσοχώρι της Μεσαριάς στην άκρη του δάσους. Ο Λάμπρος ήταν λοχαγός του ΕΛΑΣ κι έκανε επιθεώρηση “εν πλήρει εξαρτήσει”, αλλά οι Γερμανοί δεν κατάλαβαν τίποτα και τον άφησαν να περάσει.

Το ραντεβού πούχαμε μεταξύ μας ήταν το Σχολείο. Κι από κεί γρήγορα-γρήγορα κωθήκαμε στο παρακείμενο δάσος, τραβώντας κατά το Γλυκό, όπου οι περισσότεροι κάτοικοι των δυό συνοικισμών (Γαναδιού και Μεσαριάς) είχαν από μέρες στρατοπεδεύσει.

Εκεί κοντά στους αγουροξυπνημένους και ανήσυχους χωριανούς, ρίξαμε έναν καυγά. Σε στυλ διαφωνίας περί του προς τα πού θα κατευθυνθούμε. Ο Βασίλης Γκάνιος γραμματέας της περιφερειακής επιτροπής του ΚΚΕ επέμενε να τραβήξουμε προς το Ζαγόρι, για να βρεθούμε κοντά στην καθοδήγηση. Τόλεγε τρέμοντας, και απαιτούσε από όλους εμάς απόλυτη πειθαρχία. Εγώ, που τύχαινε να μην ήμουν κομματικό μέλος, έφερνα αντιρρήσεις και προβάλλοντας την πείρα πούχα από τρεις-τέσσερις προηγούμενες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, προσπαθούσα να πείσω τους άλλους πως οι Γερμανοί ακολουθούνε δρόμους που έχουν στο χάρτη τους.

Αποφεύγουν τα δασωμένα βουνά. Περνούν και φεύγουν. Έτσι που αν εμείς κρυφτούμε κάπου εκεί γύρω, και δίπλα στο λαό θάμαστε, αλλά και θα γλυτώσουμε την ταλαιπωρία. Αλλοιώς τι, από κει που θα πάμε μεις, θάρχονται κι οι Γερμανοί ξωπίσω μας.

Κανένας δεν ήθελε να μ' ακούσει. Κι απορούσαν μάλιστα, έγω ένας "καθαυρέμενος", να τολμώ να προβάλλω αντιρρήσεις... σ' ένα "γραμματέα Π.Ε."

Ήταν τουλάχιστο βεβήλωση, κι αν η ώρα δεν ήταν τέτοια, ποιός ξέρει τι επιφύλασσε η μοίρα μου. Ο Γκάνιος μάλιστα ούτε καταδέχτηκε να μου δώσει μια απάντηση. Έκανε περιφρονητική γκριμάτσα στα λεγόμενά μου, μου γύρισε την πλάτη υποτονθορίζοντας. Όποιος θέλει ας έλθει, εγώ πάω Ζαγόρι. Δεν

είναι ώρα τώρα να λογαριαστούμε. Και τράβηξε τον ανήφορο. Το ίδιο και οι άλλοι. Κάποιοι μάλιστα απ' αυτούς έκαναν την ίδια γκριμάτσα. Κάτι μουρμούρισαν. Έβαλαν το Βαγγέλη Μακάριο μπροστά μια κι αυτός ισχυρίζονταν ότι ξέρει τα μέρη σαν κυνηγός, και προχώρησαν. Αναγκάστηκα να τους ακολουθήσω. Ο δρόμος γλυστερός απ' τις πευκοβελόνες. Ανήφορος μαχαίρι. Κι έλεγε ο Βαγγέλης ότι τραβάμε για την Νταλιόπολη. Πότε-πότε σε κάτι ξάγναντα, προσπαθούσαμε να δούμε τι γίνεται κατά τον κάμπο. Αεροπλάνα πέταγαν. Μακριά, πολύ μακριά ακούγονταν οπλοπολυβόλα κι άλλα όπλα. Είχε φέξει για τα καλά. Κάποιοι που βρέθηκαν πίσω από μένα, αν και είχαν φύγει πρώτοι, ζήταγαν να σταματήσουμε για λίγο.

Ο Βαγγέλης έτσι κι αλλοιώς δεν άκουγε γιατί ήταν βαρήκουος. Ο Γκάνιος όμως σε κατάσταση νευρωτική, σφιγμένος, δεν ήθελε να ακούσει. Και απευθύνονταν σε μένα να μεσολαβήσω. Εγώ για να τους καλμάρω, τους έλεγα πως "έτσι κι αλλοιώς όταν φτάσουμε στο διάσελο και πριν αρχίσουμε την κατηφόρα, θα σταματήσουμε... και θα πούμε κι ένα τραγούδι"...

Μας είχε βγεί η γλώσσα απέξω, τα πόδια μας αρνιούνται να μας ακολουθήσουν.

Τα πεύκα της κορφής, στο σημείο απ' το οποίο έδειχνε ότι θα περάσουμε άρχισαν να διακρίνονται πλημμυρισμένα ήλιο. Η μέρα στα σίγουρα θάταν φω-

τιά και λάβρα από κει. Κάποτε ένας-ένας, καθώς φτάναμε στο λαιμό της “λεγόμενης Νταλιόπολης” που μας έλεγε ο Βαγγέλης, ξεκαθαρίζαμε πως από κει τα πράγματα ήταν τρισευρύτερα. Ολόκληρη η Βλαχολάκκα, βούιζε από όπλα, κανόνια, οπλοπολυβόλα, όλμους. Που και που ανάμεσα Σουσνίτσα-Πάδες, έβγαιναν καπνοί, σημάδι, ότι οι Γερμανοί καίγανε και σπίτια.

Ο Γραμματέας κατακόκκινος έδειχνε άβουλος, σχεδόν απονευρωμένος. Ρώταγε και ξαναρώταγε τα ίδια πράγματα, αλλά ήταν φανερό πως δεν “επικοινωνούσε”. Εγώ είχα βρει καταφύγιο σένα προχωρημένο ανάχωμα караούλι- παρατηρητήριο και προσπαθούσα να εντοπίσω σε ποιο μέρος γίνονται οι μάχες. Όλοι είχαμε καλυφτεί, γιατί δεν ξέραμε τι θα μπορούσε να μας συμβεί. Έτσι για μια στιγμή βλέπω το Γραμματέα να ξεκόβει κι αυτός απ’ την άλλη ομάδα και σχεδόν σερνάμενος νάρχεται προς το караούλι μου να ιδεί “κι αυτός” αυτό πούβλεπα εγώ, αλλά προπαντός να κουβεντιάσουμε.

Πρόχειρα τούκανα γεωγραφία, γιατί δεν ήξερε την περιοχή. Και κουβεντιάζοντας καταλήξαμε να κάνουμε μεταβολή επί τόπου. Βλέποντας και κάνοντας. Να τραβήξουμε μέσα από το δάσος στο Σταριτσιώτικο, με κατεύθυνση Κεράσοβο-Φούρκα κι ίσως Μακεδονία.

Από τους άλλους, η αλλαγή σχεδίου έγινε αποδεκτή με ευχαρίστηση. Ο Βαγγέλης ξανάπιασε το ρόλο του οδηγού,

κι αρχίσαμε πρώτα πλάγια κι έπειτα κατηφόρα, πάντα καλυμμένοι από το δάσος. Δεν μπορώ να υπολογίσω πόσο απομακρυνθήκαμε από το λαιμό, το σέλωμα. Οι συνθήκες ήταν τέτοιες κι η ψυχολογία μας μπερδεμένη. Πάντως κατεβήκαμε κάμποσο. Μεσ στο ρουμάνι ακούγονταν φωνές από Σταριτσιώτες πούχαν και κείνοι καταφύγει κάπου εκεί. Δεν υπήρχε μονοπάτι ή δρόμος.

Κατηφορίζαμε στα τυφλά. Οπότε ξάφνου, όπως είμαστε κάπως ψηλότερα, βλέπουμε λίγα μέτρα πιο κάτω μια χωραφιά ένα ξάνοιγμα δηλαδή ίσαμε πενήντα μέτρα μήκος κι άλλο τόσο πλάτος. Και το περίεργο πάνω στη χωραφιά να διαγράφεται καθαρότατα η βάση από ένα τεράστιο παραλληλόγραμμο κτίριο, που έπιανε σχεδόν όλο το μήκος της χωραφιάς. Το ένστικτό μου σκίρτησε. Κατάλαβα ότι βρισκόμαστε μπροστά στα θεμέλια ενός αρχαίου κτιρίου, που με τη βιασύνη μας και τις συνθήκες της στιγμής ήταν αδύνατο να ερευνήσουμε περισσότερο. Είν’ αλήθεια, πως κατεβαίνοντας πιο κάτω, στο επίπεδο της χωραφιάς, η εντύπωση που είχα από ψηλότερα το παραλληλόγραμμο που διαγράφονταν σαφέστατα, είχε σχεδόν χαθεί. Τα χόρτα έπνιγαν τις πέτρες, που για να τις βρεις έπρπε να τις ψάχνεις μία-μία. Όλες σχεδόν ήταν φαγωμένες απ’ τη βροχή. Πολλές μόλις διακρίνονταν. Καμμιά δεκαριά πετάγονταν προς τα πάνω σαν χαλασμένα δόντια. Τι να προλάβεις όμως να κάνεις μέσα σε κεί-

νες τις συνθήκες.

Ο Βασίλης αδιαφόρησε τελείως για το “ευρημα” και διαρκώς μας φώναζε να φύγουμε. Ο Βαγγέλης ισχυρίζονταν ότι είχε ξαναπεράσει απ’την περιοχή αλλά δεν είχε δώσει σημασία σ’ αυτά τα “μάρμαρα” καθώς έλεγε με περιφρόνηση.

Δυο τρεις άλλοι, τρέχοντας πάνω στο επίπεδο χωράφι φώναζαν κάθε τόσο. “Να εδώ, είναι ακόμα μια πέτρα” και προχωρούσαν παραπέρα.

Εγώ δεν ήξερα τι να σκεφτώ. Ένοιωθα μια τρομερή συγκίνηση, γιατί πάντα μέσα μου η ιδέα των αρχαιολογικών ερειπίων του τόπου μου, κυριολεκτικά με συγκλόνιζε. Δεν είχα διαβάσει τίποτα για την περιοχή.

Κι όπως αποδείχτηκε αργότερα, δεν είχε τίποτα γραφτεί ή εξερευνηθεί.

Φύγαγμε τότε από κει, μα εγώ ακόμα και τώρα μόνιμα ονειρεύομαι κείνες τις πέτρες.

Με τις περιπέτειες που ακολούθησαν, τον αποκλεισμό μου από τον τόπο, τα χρόνια που ήρθαν και στέρησαν σε μένα τη δυνατότητα να ξαναπερπατήσω σ’ αυτά τα μέρη, ο “δαιμονισμός μου” που μ’ έκανε άλλοτε έντονα και άλλοτε χλιαρά ν’ αντιμετωπίζω αυτόν τον “ερεθισμό μου” με περιόρισε στην αναζήτηση μόνο στοιχείων μέσα στα βιβλία που νάχουν σχέση - πιθανή σχέση - μ’ αυτά τα ερείπια και την αρχαιολογική σημασία τους.

Έτσι στο βιβλίο του Γεωργίου παπαβασιλειάδη απ’ την Σταρίτσανη, πούτανε δάσκαλος στη “Δημοτική Σχολή

Άνω Κονίτσας” απ’ το 1870 και μετά (βλ. Ανστ. Ευθυμίου Σελίδες απ’ την Ιστορία της Κόνιτσας, σελ. 67 και επ).

«ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΚ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΣΤΑΡΙΤΣΑΝΗ ΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑΝ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΠΟΧΗ» βρήκα ότι “Η Σταρίτσανη ... εκκαλείτο πάλαι “Τράπια” Η Τράπια ήταν κωμόπολις με τριακοσίας περίπου οικογένειες, έκειτο εν τη θέσει ήτις και σήμερον φέρει το όνομα αυτής Τράπια” ... Το ίδιο βρήκα και στο δημοσίευμα του Κ. Στεριόπουλου: ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ (Ηπ. Χρονικά 1938, σελ. 182).

Έπειτα, στα διάφορα βιβλία που μιλούνε για την Ήπειρο, βρήκα πως υπήρχε κι αναφέρονταν σαν προελλαδική πόλη στην αρχαία Θεσπρωτία η πόλη Τράμπυα. (Π. Αραβαντινός, Χρονογραφία της Ηπείρου, σελ. 5 σε σημ. Ν.Γ.Λ. HAMMOND, EPIRUS 1968 VIII κεφάλαιο, κλπ). Εξακρίβωσα ότι η πρώϊμη Θεσπρωτία έφτανε μέχρι την Πίνδο (βλ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ Εκδοτικής Αθηνών τ. 1ος σελ. 379). Στον Στέφανο Βυζάντιο (6ος μ.Χ. αιώνας βρήκα πως: “Η Τράμπυα πόλις της Ηπείρου, ήταν πλησίον ΒΟΥΝΙΜΩΝ”. Και τα ΒΟΥΝΙΜΑ ήταν κτίσμα του Οδυσέως “ην έκτισε πλησίον Τραμπύας. Λαβών χρησμόν, ελθών προς άνδρας οι ουκ οίσασι θάλασσαν, βουν ουν θύσας, εκτισεν” ...

Από τις προσπάθειες να τοποθετήσουν, οι διάφοροι συγγραφείς το χώρο όπου πιθανολογούσαν ότι θα βρίσκονταν

η Τράμπυα και τα Βούνειμα, δεν έβρισκες άκρη. Βασικό λάθος του ήταν ότι δε λάμβαναν υπ' όψη ότι η Αρχαία Θεσπρωτία εκτείνονταν σ' όλη την Ήπειρο κι έφτανε μέχρι τα όρια της Μακεδονίας. Ακόμα τα "δεδομένα" όσα ήταν γνωστά δηλαδή για την Τράμπυα, από παλιά κείμενα, έδειχναν ότι θάπρεπε να βρίσκεται πάνω σε βουνά, πολύ μακριά από τη θάλασσα (οι κάτοικοι της δε θα έπρεπε να ξέρουν τι σημαίνει αλάτι και τι είναι ένα κουπί), πως θάπρεπε να βρίσκεται κοντά στη Μακεδονία (στα όρια Ηπείρου Μακεδονίας αφού κατά την ΤΗΛΕΓΟΝΙΑ (ή "Θεσπρωτίδα", ποίημα του λεγόμενου Επικού κύκλου, που χάθηκε αλλά υπάρχουν περιλήψεις του) ο Οδυσσέας σαν βασιλιάς πλέον της Τράμπυας, οδήγησε τους κατοίκους της σε πόλεμο κατά των Βρύγων, λαό που κατοικούσε στη Μακεδονία στα σύνορα της Ιλλυρίας (προσεχές Ιλλυριοίς κατά τον Ηρόδοτο) κλπ.

Αυτά βέβαια όλα, σε γενικές γραμμές γιατί κι ένα σύνολο από άλλα κείμενα συνηγορούν στην τοποθέτηση της προελλαδικής πόλης Τράμπυας στο χώρο της Σταρίτσανης (Πουρνιάς), που σημαίνει ότι τα κατάλοιπα του κτίσματος πούδαμε εμείς τότε, κυνηγημένοι τον Ιούλιο του 1944, πάνω στις πλαγιές της Νταλιόπολης, κοντά στη Σταρίτσανη ήταν τα κατάλοιπα (τα θεμέλια) του κτιρίου που έχτισε ο Οδυσσέας στα Βούνιμα, θυσιάζοντας βόδι, για τους θεούς, ενός κτιρίου που κατά τη λογική σειρά των πραγμάτων θάπρεπε νάναι το πρώτο Ιερό-Μαντείο του Ελλαδικού

χώρου και του ελληνόγλωσσου λαού, που κατέβαινε από το βορρά και πλημμύρισε ύστερα από χρόνια την άλλη Ελλάδα. Γιατί ας μην ξεχνάμε "πως γύρω από το Σμόλικα συναντάμε για πρώτη φορά τα πρώτα ελληνόγλωσσα φύλα τη δεύτερη π.Χ. χιλιετηρίδα, τα οποία σκόρπισαν αργότερα μέσα στον ελλαδικό χώρο κι έφεραν εκεί την Ελληνική γλώσσα και τους ελληνικούς θεούς" (ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ τ. 1ος σελ. 373).

Συμπληρωματικά θα πρέπει να τονίσουμε πως ακόμα και τ' όνομα του χωριού Σταρίτσανη, που σημαίνει σλαύικα "Παλιό χωριό, παλιά πόλη", δείχνει πως όταν έφτασαν στην περιοχή μας οι σλαυόφωνες γεωργοποιμενικές πατριές, που άφησαν τα ονόματα στα χωριά μας και τ' άλλα τοπωνύμια, ανάμεσα στα οποία και το "Σταρίτσανη" (μεταξύ 6ο και 10ο αιώνα μ.Χ.) βρήκαν εκεί έναν παλιότερο οικισμό, ή μιά πόλη, πράγμα που καθώς φαίνεται ήταν μοναδικό φαινόμενο για την επαρχία της Κόνιτσας, γι' αυτό και το ονομάτισαν έτσι. Κι αυτός ο οικισμός ήταν η πανάρχαια Τράμπυα.

Σημείωση: Δεν θάπρεπε οι ορειβατικές ομάδες της Κόνιτσας να αφιερώσουν τρεις τέσσερις εκδρομές - αναβάσεις στην εν λόγω περιοχή για να βρουν και να περιγράψουν τα υποτιθέμενα κατάλοιπα της Τράμπυας και των Βουνείμων που αποτελούν σημαντικό εύρημα μνημείο για τον τόπο μας, την ιστορία και τον πολιτισμό του; Παράλληλα θα δημιουργηθεί και η έφεση για την γνώση της αξιόλογης μνήμης του παρελθόντος μας.

Η περιώνυμη, πέτρινη «γέφυρα Κόνιτσας» στον Αώο

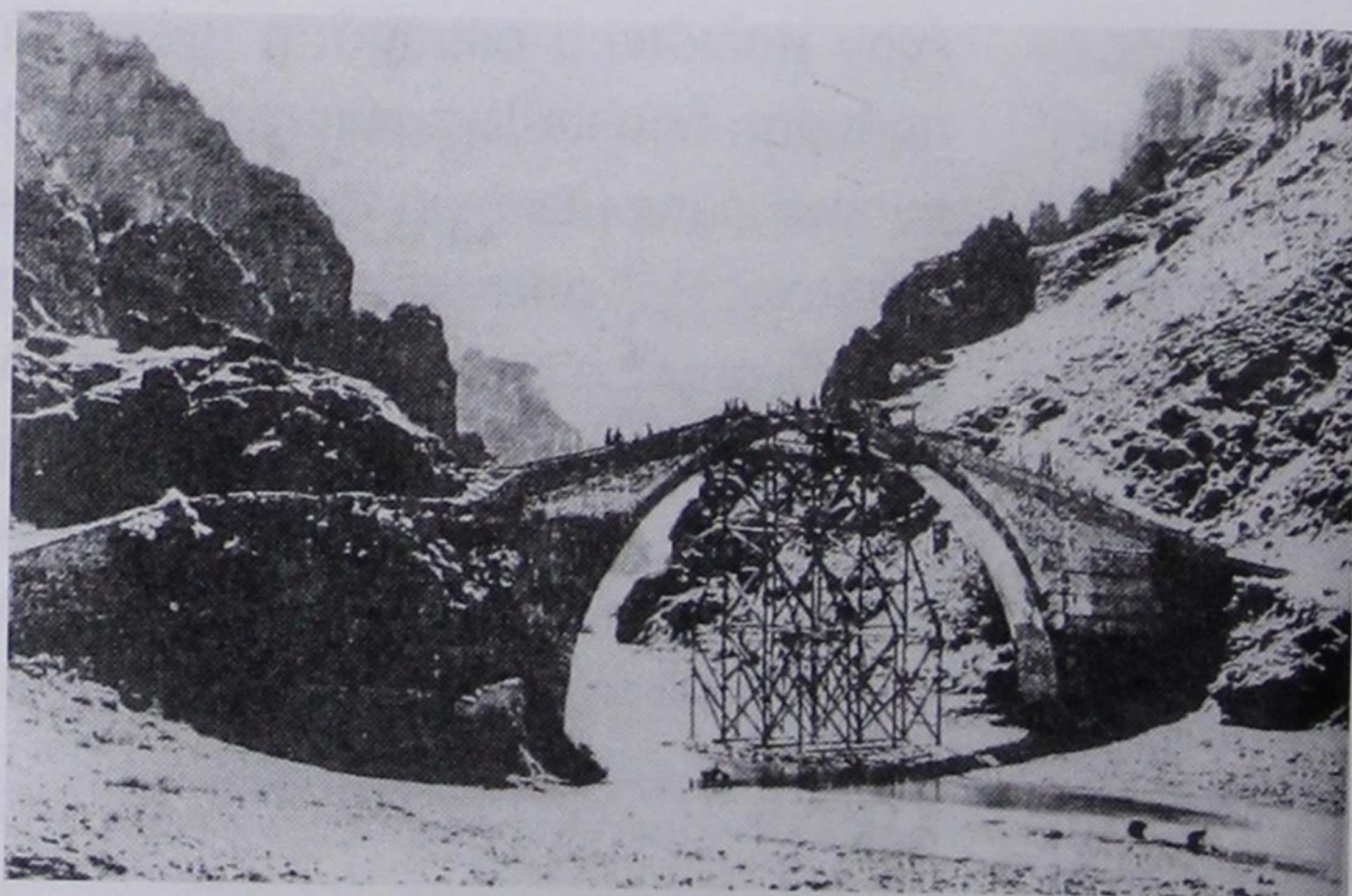
ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

ΜΕΡΟΣ Α΄ :

Η μονότοξη πετρογέφυρα που κατασκευάστηκε το **1869/70** είναι ένα τεχνικό μεγαλούργημα. Άριστα σχεδιασμένη από το δημιουργικό πνεύμα του πρωτοτέκτονα και έντεχνα υλοποιημένη από την έμπειρη κτιστική συντροφία του, έγινε δεκτή και ενσωματώθηκε τόσο στο άγριο τοπίο του φαραγγιού, όσο και στην απέραντη ισιάδα της πεδιάδας. Και ό,τι αποδέχεται η φύση μακρομερεύει. Επειδή είχε την τύχη να διέλθει δίπλα της η νέα εθνική οδός και να είναι προσβάσιμη, πολλοί εποχούμενοι σταματούν και τη θαυμάζουν για το μέγεθος και την τελειότητά της. Το υπέροχο ημικυκλικό τόξο της έχει άνοιγμα περί τα 35,60 μ, ύψος από την κοίτη περί τα 19,25 μ και πλάτος στην κορυφή 3,00 μ. Άψογο αισθητικά και στέρεο κατασκευαστικά, εξασφαλίζει τη ζεύξη των δυο οχθών του ποταμού, κάτω από τα θεόρατα βουνά (Τύμφη και Τραπεζίτσα). Φαντάζει, με το μέγεθος και τη θέση του, σαν δοξαστική «αψίδα θριάμβου» του παράτολμου και μηχανευόμενου αρχιτέκτονα που κατατρόπωσε με τη γνώση και την τεχνική την αγριότητα της φύσης.

Οι τοικοδομές των τυμπάνων του είναι απλές, αλλά εξαιρετικά καλοδουλεμένες με πλήρη εμπλοκή των λίθων, δείγμα της τεχνικής κατάρτισης και ικανότητας των μαστόρων που το έφτιαξαν. Η καμάρα υλοποιείται με δυο σειρές (κύριο τόξο και βοηθητικό στεφάνι) εφαπτόμενων τοξολίθων από ισομεγέθη ανά τοξοειδή σειρά πλακοειδή κα-

(Φωτ. 19-2) Κατάντης όψη της «γέφυρας Κόνιτσας» το 1913. Επισκευή βλάβης κορυφής, από τον κανονιοβολισμό εκ μέρους των Τούρκων. Δεν διακρίνεται το αυλάκι του μύλου στη δεξιά όχθη (προς Κόνιτσα). [Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο Freed Boissonas, 1913].

μαρολίθια (αρκάδες στη γλώσσα των μαστόρων), μη λαξευμένα αλλά απόλυτα εφαρμοσμένα μεταξύ τους, τόσο που μόλις που διακρίνεται το ενδιάμεσο κονίαμα. Οι δυο πόδες του τόξου, που ανήκουν στη διαβρεχόμενη περίμετρο της ανοικτής υδραυλική διατομής της γέφυρας και υπόκεινται στη διάβρωση του νερού, χτίστηκαν με μεγάλους ορθογωνικούς ξεστούς δόμους μέχρι 3,50 μ περίπου ύψος από την κοίτη, σημάδι ότι μηχανικοί με υδρολογικές/υδραυλικές

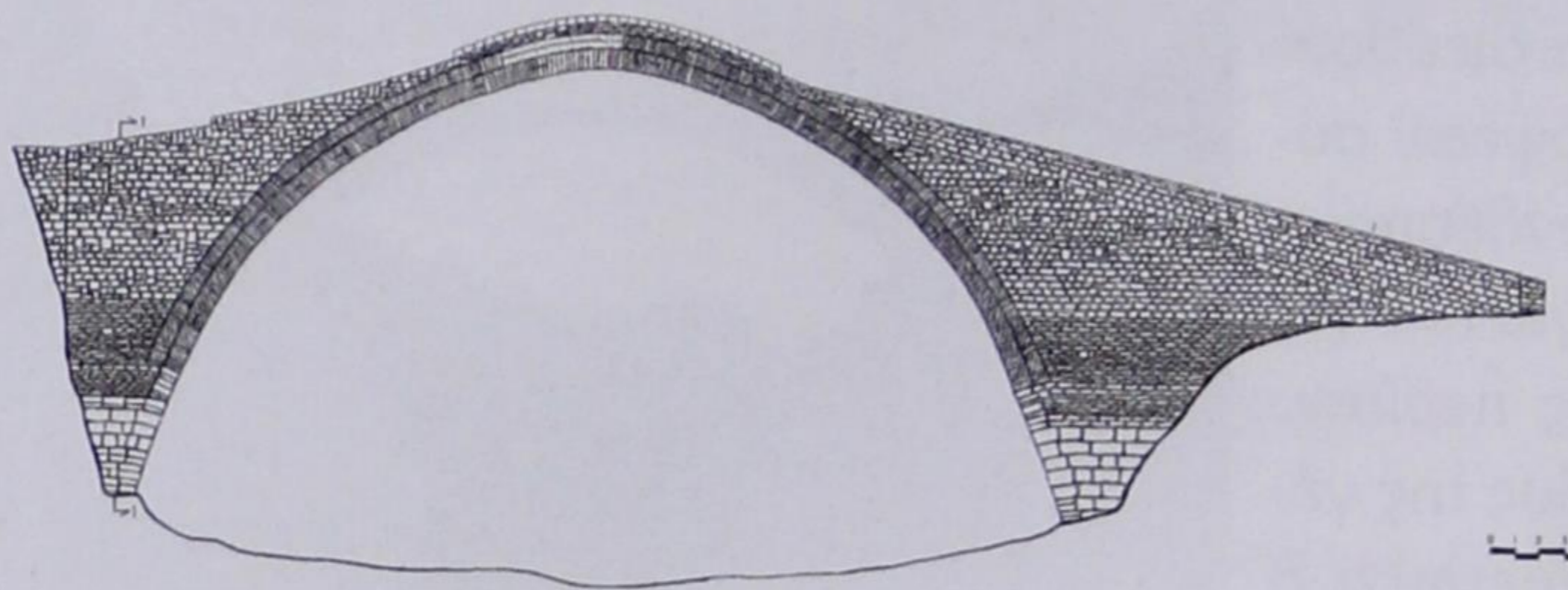
γνώσεις εμπλέχτηκαν στον σχεδιασμό [όρα σημ. 15]. Κατά την κάθετη διεύθυνση, οι θολίτες λίθοι των δυο όψεων συσφίγγονται με μεταλλικούς συνδέσμους (άρπες /αρπήδες στην ορολογία των γεφυροποιών) ανά αποστάσεις περίπου 3,00 μ, όσο δηλ. και το φάρδος της γέφυρας. Τοποθετήθηκαν συμμετρικά 8 μεταλλικοί σύνδεσμοι στο δεξιό ημίτοξο (προς Κόνιτσα) και 9 στο έτερο αριστερό ημίτοξο. Στην κορυφή, στο «κλειδί», δεν τοποθετήθηκε παρόμοιος διαμπερής σύνδεσμος. Στη λιθόστρωτη και βατή στέψη του φέρει εγκάρσιους αναβαθμούς (ούβιες στη μαστόρικη ορολογία) για τη μείωση της κλίσης, καθώς και χτιστά, συνεχή, κοντά στηθαία στις παρυφές των όψεων, (παλιότερα τα στηθαία είχαν άλλη μορφή, περί της οποίας ιδέ πιο κάτω).

(Φωτ. 19-3) Η «γέφυρα Κόνιτσας» την εποχή του μεσοπολέμου. Όψη κατάντης. Διακρίνεται καλά σπηθαίο στην κορυφή και αριστερά. [Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικής Πινακοθήκης, φωτογράφιση από τη Μαρία Χρυσάκη].

Πολύ χαμηλά στο δεξιό βάθρο (προς Κόνιτσα) κατασκευάστηκε μικρό διαμπερές άνοιγμα, εν είδει θύρας με ημικυκλικό ανώφλιο, πρόβλεψη για να διέλθει εξ αυτού η υδραύλακα, («αμάρα» την έλεγαν οι αρχαίοι και οι βυζαντινοί Έλληνες), από την οποία θα ποτίζονταν τα κάταντα χωράφια του κάμπου της Κόνιτσας. Και γράφω για πρόβλεψη, γιατί αυτή η **αμάρα** δεν απεικονίζεται στις φωτογραφίες μέχρι το 1913, ενώ υστερότερα, στα χρόνια του μεσοπολέμου, τροφοδοτούσε με νερό και τον παρακείμενο προς τα κατάντη μύλο. Παρόμοια αρδευτική **αμάρα**/υδραύλακα υπήρχε και στην αριστερή όχθη, που διερχόταν στη συνέχεια από τον πλησιόχωρο οικισμό «Αμάρι», εξού και η ονομασία του, αλλά περούσε λίγο ψηλότερα από την απόληξη του βάθρου της γέφυρας, γι' αυτό δεν φτιάχτηκε σχετικό άνοιγμα διόδου στο αριστερό τύμπανο. Από αυτήν την αριστερή αμάρα ποτίζονταν τα χωράφια στον κάμπο της σημερινής Καλλιθέας (παλιά Γορίτσα), που βρίσκονταν σε αρκετά μακρινή απόσταση. Στην κατακόρυφο, πάνω από το άνοιγμα για την αμάρα στο δεξιό τύμπανο (προς Κόνιτσα), περί τα 4,00 έως 5,00 μ χαμηλότερα από τη σημερινή στέψη, προβλέφτηκε και διαμορφώθηκε στην τοιχοδομή μια μικρή τετράγωνη εσοχή/κόγχη για την τοποθέτηση επιγραφικής πλάκας⁴. Επειδή όλα είναι καλά μελετημένα σε τούτο το γεφύρι - εκτός από το φάρδος των 3,00 μ, το οποίο, εξ

4. Στα προπολεμικά χρόνια δεν υπήρχε κάποια πλάκα μέσα στην κόγχη, όπως καθαρά φαίνεται σε φωτογραφίες της εποχής, τραβηγμένες τη δεκαετία του 1930 από τη Μαρία Χρυσάκη, (υπάρχουν στο φωτογραφικό αρχείο της Εθνικής Πινακοθήκης, στην Αθήνα). Το αυτό ισχύει και για τα πρόσφατα έτη, καθώς δείχνει φωτογραφία του 1969, [όρα (Εικ. 29B), σελ. 319, στο βιβλίο της σημείωσης 7].

(Φωτ. 19-7) Η «γέφυρα Κόνιτσας» σε αποτύπωση και σχέδιο του 1985. Όψη κατάντης. Διακρίνονται οι διαφορετικοί τύποι τοικοποιίας και οι δομικές παρεμβάσεις. Λείπει το άνοιγμα για το αυλάκι του μύλου και η κόγχη για την επιγραφή, στη δεξιά όχθη (προς Κόνιτσα). [Πηγή: “Τα πετρογιόφυρα της Ηπείρου”, Ιωάννινα 2012/3, σελ. 72, της ΥΝΜΤΕΗ (Περιφέρεια Ηπείρου)].

νοι [όρα πιο κάτω σχετική γραφή του Fred Boissonas]. Με τον καιρό το καμπανάκι αυτό έπεσε και χάθηκε, αλλά το **1975** τοποθετήθηκε νέο στη θέση του παλιού, το οποίο υπάρχει ακόμη.

Από το κείμενο της §3 του ΜΕΡΟΥΣ Β΄ μαθαίνουμε ότι στην ανέγερση του γεφυριού «κατά το παρελθόν έτος», δηλ. το **1869**, έλαβε χώρα και ένα γεγονός ανωτέρας βίας. Η μεγάλη ασίδα κατέπεσε από τυχαία αιτία, συμβάν που επιβεβαιώνεται και στην §5 του ΜΕΡΟΥΣ Β΄. Εικάζω ότι το αίτιο της κατάπτωσης ήταν κάποια απρόσμενη, θερινή νεροκατεβασιά του Αώου, η οποία θα παρέσυρε μερικώς τα εντός της κοίτης εδραζόμενα βαρέα ξύλινα ικριώματα του τόξου, με αποτέλεσμα ένα τμήμα του να καταρρεύσει (ή να υποχωρήσει) και γι’ αυτό δεν ολοκληρώθηκε έγκαιρα εντός του 1869. Η εικασία αυτή επιβεβαιώνεται απ’ όσα αναφέρονται στο ίδιο το κείμενο, αφού «ο ρηθείς εργολάβος ήρχισε και αύθις την οικοδομήν ...» το θέρος του 1870, αποκαθιστώντας εν ταυτώ και αναποιτρέπως τη ζημία του παρελθόντος έτους, υποθέτω λόγω συμβατικής υποχρέωσής του. Μάλιστα, οι κάτοικοι της Κόνιτσας προσέφεραν δωρεάν «ικανήν ποσότητα σανίδων και στύλων», ασφαλώς για να αναπληρωθούν τα απολεσθέντα, ώστε να προλάβει ο εργολάβος να αποπερατώσει το έργο εντός της τρέχουσας θερινής περιόδου του 1870.

Από την §4 του ΜΕΡΟΥΣ Β΄ πληροφορούμαστε ότι τότε, το καλοκαίρι του **1870**, συνέβη και ένα εργατικό δυστύχημα, ευτυχώς όχι θανατηφόρο, σε χτίστη από την Πυρσόγιαννη, γεγονός που αποτελεί τεκμηριωμένη απόδειξη ότι στο γεφύρι εργάστηκαν και Πυρσογιαννίτες μαστόροι.

Από το κείμενο της §5 του ΜΕΡΟΥΣ Β΄, γραμμένο στις 2 Νοεμβρίου του 1870, μαθαίνουμε ότι «η ρηθείσα γέφυρα **ανεκτίσθη** επί του ιδίου σχεδίου» κατά το 1870 και ότι είχε συντελεσθεί «η **τελειοποίησις**» του έργου. Με βάση αυτές τις γραφές, βέβαιο είναι

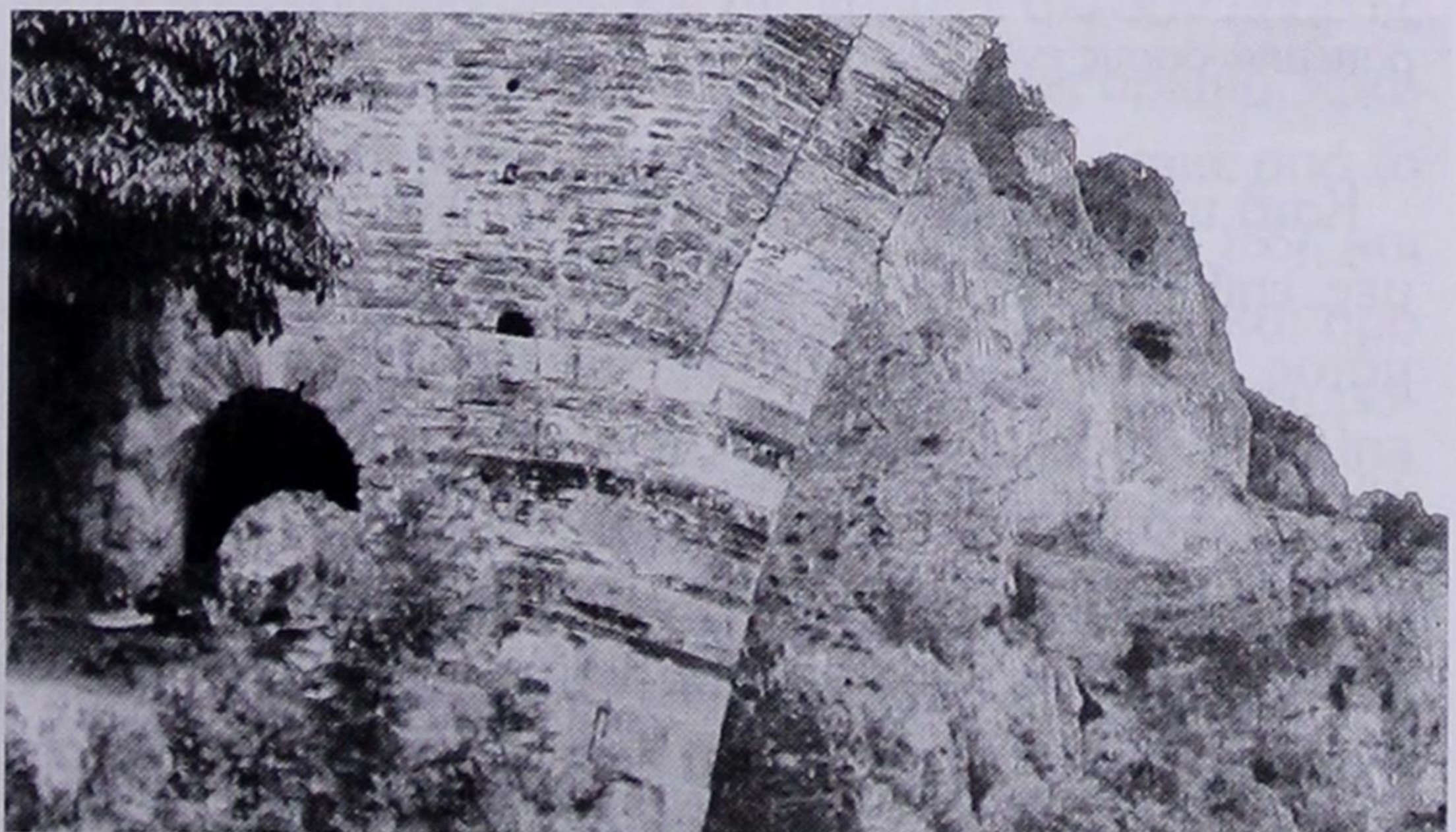
αιτίας του μεγάλου ύψους 19,25 μ από την κοίτη και των χαμηλών στηθαίων, δεν παρείχε κανένα αίσθημα ασφαλείας στους διαβάτες - προβλέφτηκε ανάρτηση από την κορυφή του εσωραχίου μικρού κώδωνος με κατάλληλη γλωσσίδα, ο οποίος αυτόματα χτυπούσε, όταν οι καταβατικές ριπές του ανέμου που εξέρχονταν από το φαράγγι ήσαν σφοδρές και προσαύξαναν τον κίνδυνο να καταπέσουν οι διερχόμε-

.....

ότι η γέφυρα **περατώθηκε περί τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1870** [όρα ΜΕΡΟΣ Β', §5/5.γ και σημ. 1], πριν αρχίσει η περίοδος των φθινοπωρινών βροχών.

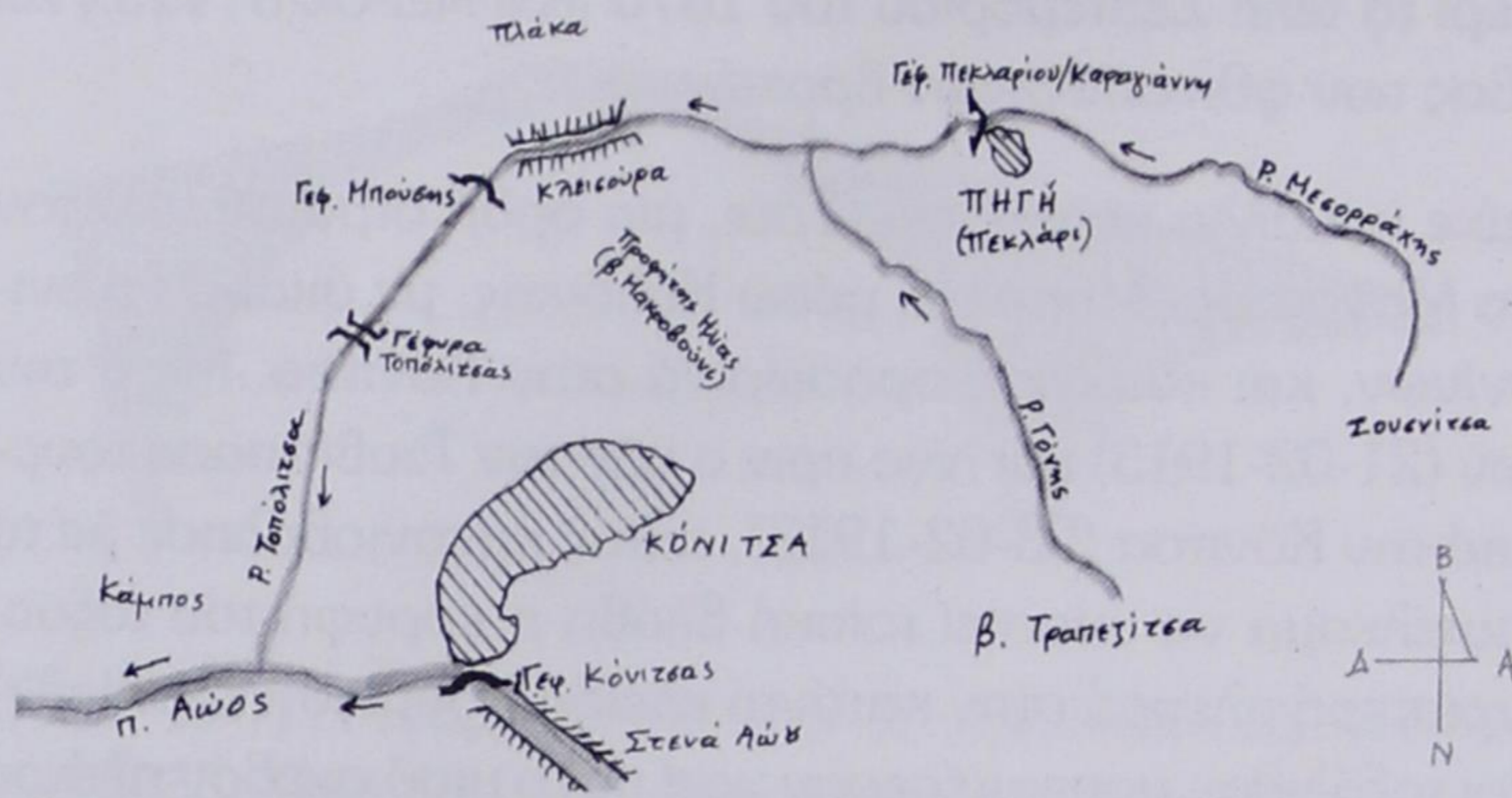
Το έτος **1913** η γέφυρα είχε και άλλη περιπέτεια. Τότε, μια ορδή στρατού υπό τον Τζαβίτ-πασά κατέβηκε από το Μοναστήρι/Μπιτόλια, μέσω Κολόνας, με σκοπό να ενισχύσει την άμυνα των Ιωαννίνων, και κατέλυσε προσωρινά στην Κόνιτσα. Μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων (21-02-1913) και λίγο πριν ο υπό τον Τζαβίτ-πασά τουρκικός στρατός αποχωρήσει από την Κόνιτσα (23-02-1913), αυτός κανονιοβόλησε με τα πυροβόλα τη γέφυρα, με αποτέλεσμα να υποστεί τοπική βλάβη η κορυφή του τόξου. Χτυπήθηκε τοπικά μόνον η αριστερή πλευρά στην καάντη κλείδα (τουρκιστί köprücük) του θόλου και οι παρακείμενοι τοξολίθοι, που κατέπεσαν μαζί με το μισό σχεδόν πλάτος του εκεί καταστρώματος, ενώ στην ανάντη όψη έμειναν ανέπαφα τα καμαρολίθια. Το συνολικό τόξο, έστω και λαβωμένο, εξακολουθούσε να λειτουργεί ως στατικός φορέας και δεν κατέρρευσε. Η ζημιά αποκαταστάθηκε το θέρος της ίδιας χρονιάς. Ιδού η σχετική γραπτή μαρτυρία: «**25-09-1913: Επερατώθη η κατασκευή της γέφυρας του Αώου, η οποία υπέστη ζημίας από τον περιβόητον Τζιαβήτ πασιάν, ο οποίος είχε αποπειραθεί να την ανατινάξη κατά την υποχώρησίν του**» [όρα "Κονισιώτικα Χρονικά", του Αναστ. Ευθυμίου, περ. "Κόνιτσα", τεύχ. 47-48/1983, σελ. 102]. Σε προπολεμικές φωτογραφίες [ιδέ σημ. 4], η επισκευή αυτή φαίνεται ευκρινώς από το λευκό ακόμη τότε χρώμα του κονιάματος αρμολόγησης των τοξολίθων της κορυφής, ενώ διακρίνεται και στο συνημμένο εδώ σχέδιο αποτύπωσης που έγινε το 1985 από την ΥΝΜΤΕ Ηπείρου.

Αυτήν την επισκευή, με σημμένα τα ικριώματα εντός της κοίτης, φωτογράφησε ο Γαλλοελβετός Fred Boissonas (1858-1947), που πέρασε τότε από την Κόνιτσα και αργότερα έγραψε γι' αυτήν: «**ΚΟΝΙΤΣΑ. ... Το κυριότερο όμως χαρακτηριστικό της Κόνιτσας βρίσκεται στο γεφύρι της με τη μια μόνο καμάρα (μονότοξο) ύψους είκοσι πέντε μέτρων, που διασχίζεται από τον Αώο. Ένα κουδουνάκι κρεμασμένο στην καμάρα του, που χτυπάει όταν ο σφοδρός άνεμος ξεχύνεται στην χαράδρα, δείχνει στους ταξιδιώτες ότι θα διακινδυνεύσουν όσοι τολμήσουν να περάσουν το γεφύρι καβάλα στο γαϊδουράκι τους.**». [Πηγή: βιβλίο "L'Épire berceau des Grecs", Γενεύη 1915 | Μετάφραση κειμένου από τον Χρ. Ανδρεάδη, περ. "Κόνιτσα", τεύχ. 31/1990, σελ. 254-255].

(Φωτ. 19-9) Λεπτομέρεια δεξιού ακροβάθρου «γέφυρας Κόνιτσας» το 2014. Όψη καάντης. Φαίνεται το άνοιγμα για την αμάρα του μύλου και οι δόμοι στον πόδα του τόξου. [Πηγή: Λήψη Θωμάς Β. Ζιώγας].

Την 22-12-1919 η επαρχία Κόνιτσας συνταράχτηκε από ισχυρότατο σεισμό 6,3

(ΠΣ-8) Ποτάμιο Σύστημα περιοχής Κόνιτσας-Πηγής. [Πηγή: Ικνογράφηση Θωμάς Β. Ζιώγας, 2016].

Ρίχτερ, με επίκεντρο την κοίτη του Σαραντάπορου ποταμού μεταξύ «γέφυρας Δερβενίου» και «λουτρών Καβασίλων» [Πηγή Ο.Α.Σ.Π.]. Παρά το μέγεθός του, δεν υπάρχουν γραφές ή μαρτυρίες για βλάβες της γέφυρας που αποκαταστάθηκαν κατόπιν. Τότε, κατά πάσα πιθανότητα, έπαθε βλάβη και στη συνέχεια κατέρρευσε το τόξο της πολύ μεγά-

λης «γέφυρας Στράτσιανης» στον Σαραντάπορο.

Ομοίως, δεν σημειώθηκαν εμφανείς βλάβες στη γέφυρα και κατά τους δυο πρόσφατους ισχυρούς σεισμούς που έπληξαν την επαρχία το **1996**. Ο πρώτος την 26-07-1996 μεγέθους $M_s=5,20$ με επίκεντρο περί το χωριό Μολυβδοσκεπάστο (πρώην Διπαλίτσα) και ο δεύτερος την 6-08-1996 μεγέθους $M_s=5,60$ με επίκεντρο στην πεδινή κοίτη του Βοϊδομάτη ποταμού κοντά στην εκβολή του στον Αώο. Ο δεύτερος και μεγαλύτερος, με επίκεντρο εγγύτατο στη γέφυρα (απόσταση 8,50 χλμ), δεν της προξένησε ζημιές, επειδή το σεισμικό κύμα μάλλον την έπληξε κατά τον διαμήκη άξονά της, κατά τη διεύθυνση του οποίου η ακαμψία των δυο ακροβάθρων είναι τεράστια.

{Για τη σεισμική συμπεριφορά/αντοχή της γέφυρας δημοσιεύτηκε πρόσφατα, στο διεθνές επιστημονικό περιοδικό *Journal of Engineering Structures*, [No 177 (2018) 256-267, www.elsevier.com/locate/engstruct], εμβριθέστατη μελέτη στην αγγλική υπό τον τίτλο "Near - and far - field earthquake damage study of the Konița stone arch bridge", από τους πανεπιστημιακούς ερευνητές Νικόλαο Σίμο, Γεώργιο Μάνο και Ευάγγελο Κοζικόπουλο, η οποία έχει αναρτηθεί και στην ιστοσελίδα του Δήμου Κόνιτσας, στην οποία και παραπέμπω όσους ενδιαφέρονται.}

Κατά την εποχή του **μεσοπολέμου**, κατασκευάστηκαν πρόσθετες καθ' ύψος λιθοδομές, επίθετες στα δυο ακρόβαθρα, για την απάλυνση της μεγάλης κλίσης του καταστρώματος. Λόγω το τεράστιου ύψους της γέφυρας που προκαλούσε δέος στους διαβάτες, επί των λιθοδομών αυτών και του τόξου, αμφίπλευρα, χτίστηκαν στενά στηθαία, μικρού ύψους στο κορυφαίο τμήμα του τόξου με πρόσθετο χαμηλό κιγκλίδωμα προστασίας, και μεγαλύτερου ύψους επί των ακροβάθρων. Τα τελευταία, ύψους περί το 1,00 μ, για να μην ανατρέπονται από οριζόντιες ωθήσεις και την ανεμοπίεση, τα στήριζαν ανά αποστάσεις περίπου 1,50 μ πάνω σε ενσωματωμένους στα στηθαία και πακτωμένους στη υποκείμενη λιθοδομή κατακόρυφους μεταλλικούς πασσάλους, από τυποποιημένες σιδηρές διατομές τύπου **H** (διπλό ταύ). Όλα αυτά είναι καλώς διακριτά στις φωτογραφίες της μεσοπολεμικής περιόδου, [περί των οποίων ιδέ σημ. 4]. Στην υπάρχουσα τώρα διαμόρφωση της στέψης, για την οποία έγινε λόγος πιο πάνω, κάποια μόνο από αυτά τα στοι-

χεία διατηρούνται, όπερ σημαίνει ότι έγιναν κατόπιν αρκετές νέες παρεμβάσεις, ακόμη και με σκυρόδεμα.

Στις εμπόλεμες περιόδους του 1^{ου} και 2^{ου} παγκόσμιου πολέμου και τον εμφύλιο 1946/9, η γέφυρα διέφυγε την καταστροφή, διότι βρισκόταν εκτός και μακριά από τους τότε αμαξιτούς δρόμους, (εκείνη την εποχή μέσω «Μπουραζανίου» γινόταν η συγκοινωνία), και επειδή, κείμενη εγγύτατα στην πόλη της Κόνιτσας, ελεγχόταν ο χώρος της από τις κατά περίπτωση Αρχές της πόλης. Τα διασωζόμενα, σε υψηλότερη στάθμη από τη γέφυρα, λιθοκτιστά οχυρά με τις θυρίδες βολής το επιβεβαιώνουν.

Την Άνοιξη του 1948 υπέστη φοβερή αισθητική βεβήλωση. Τότε διανοιγόταν για πρώτη φορά η νέα οδός για αυτοκίνητα κατά μήκος των βόρειων, πεδινών υπωρειών της Τύμφης (από Βίγλα-Κλειδωνιά-Καλλιθέα-Κόνιτσα), η οποία τελειοποιήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1950. Για να διαβεί η οδός αυτή τον Αώο, από το Μηχανικό του ελληνικού στρατού στήθηκε, αφεύκτως και υποχρεωτικώς, μπροστά και πολύ κοντά στη επιβλητική πετρογέφυρα, μια τεράστια, αμφιέριστη, δικτυωτή, μεταλλική γέφυρα (τύπου bailey), από τα αμερικάνικα διαθέσιμα του 2^{ου} παγκόσμιου πολέμου που δόθηκαν τότε ως βοήθεια στην Ελλάδα. Αυτή είχε συνολικό άνοιγμα 51,85 μ, ήτοι 17 τυποποιημένα πλαίσια μήκους 3,05 μ έκαστο, με δίδυμα δικτυώματα σε κάθε πλευρά, συνιστάμενα από διπλά καθ' ύψος πλαίσια στα δυο ακραία τμήματα μήκους 15,25 μ (5 πλαίσια) έκαστο και τριπλά στο μεσαίο τμήμα μήκους 21,35 μ (7 πλαίσια). Το μεσαίο τμήμα έφερε και δικτυωτή οροφή, η οποία προστέθηκε τη δεκαετία του 1960 μαζί με την τρίτη σειρά των πλαισίων. Η σύνθεση της γέφυρας εξασφάλιζε ελάχιστο βέλος κάμψης στο μέσον και απέτρεπε τον λυγισμό των θλιβομένων ράβδων του άνω ίχνους του φορέα, στοιχεία που έπρεπε να πληρούνται, λόγω του μεγάλου ανοίγματος και της ανάγκης διέλευσης βαρέων οχημάτων. Δυστυχώς, με το κατακόρυφο μέγεθός της κάλυψε σχεδόν πλήρως την κατάντη όψη της λιθογέφυρας. Η ασχήμια αυτή, έστω και εξ ανάγκης αρχικά, κράτησε πολλά χρόνια και έληξε την 01-07-2000. Τότε, η μεταλλική αποξηλώθηκε από το Μηχανικό του στρατού [ιδε σχετικές φωτογραφίες στο περ. "Κόνιτσα", τεύχ. 93/2000, σελ. 155], και πρόβαλλε ξανά η όμορφη εικόνα της θαυμάσιας πετρογέφυρας. Στο μεταξύ και προ πολλού είχε κατασκευαστεί, αρκετά μακριά προς τα κατάντη, νέα γέφυρα από σκυρόδεμα, με παράλληλη διάνοιξη του εθνικού δρόμου στη βάση της Κόνιτσας, στις παρυφές του κάμπου, αυτού που υπάρχει και τώρα.

Η γέφυρα έχει αποκτήσει ονομαστικό «τίτλο κήρυξης» από το 1982. Τη χρονιά αυτή, η ελληνική Πολιτεία κήρυξε τη γέφυρα ιστορικό, διατηρητέο, πολιτιστικό μνημείο, με το Φ.Ε.Κ. 628 Β' /26-08-1982, μαζί με άλλα 22 τοξωτά πετρογέφυρα του νομού Ιωαννίνων. Ήδη, το 2015/6, η γέφυρα συντηρείται από ανάδοχο εργολάβο, με χρηματοδότηση, επίβλεψη και μελέτη της αρμόδιας Υπηρεσίας.

(Συνέχεια στο επόμενο)

Πασάδες - μπέηδες - αγάδες

Το 1821 οι προπαπούδες μας γαλουχημένοι από τις διδαχές των αρχαίων μας, το πνεύμα της χριστιανικής πίστης, τα ιδανικά της ζωοδότρας Γαλλικής επανάστασης, τα φλογερά κηρύγματα του Ρήγα, τις πατριωτικές συμβουλές του Κοραή και τ' αθάνατα λόγια, στην Ελληνική Νομαρχία, του Ανώνυμου, κατάφεραν, μετά από σκληρούς αγώνες, να διώξουν τους δυνάστες πασάδες-μπέηδες κι αγάδες.

Οι πατριώτες έτρεφαν την ελπίδα πως η Ρωμοσύνη θα βρísκε το δρόμο της και σήμερα μετά από 160 χρόνια λεύτερου βίου, να είμαστε ένα υποδειγματικό κράτος.

Αλλοίμονο όμως!

Στις μέρες μας, η ηθική έχει αντικατασταθεί με την ανηθικότητα, η τιμιότητα με την ατιμία, η συνέπεια με την ασυνέπεια, η ντομπροσύνη με την κουτοπονηριά και οι λέξεις έχουν χάσει πια την έννοιά τους.

Η αλλοτρίωση η δουλοπρέπεια και η τσανακογλυφιά των ανθρώπων έφτασε σε απαράδεκτο σημείο.

Ο τίμιος άνθρωπος χάνεται. Ο σαλτιμπάγκος επιπλέει. Ο ανθρωπιστής χλευάζεται και γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τον “ξύπνιο”.

Ο καλός χαρακτηρίζεται “κοροΐδο” κι ο εκμεταλλευτής έξυπνος.

Οι θεσμοί έχουν κουρελιαστεί και η

κοινωνία βρίσκεται σε αποσύνθεση.

Θ' αναρωτηθεί ο ηθικός και έντιμος άνθρωπος: και η πολιτεία τι κάνει;

Δε βλέπει τα στραβά; Χρέος της είναι να τα διορθώσει.

Κι όμως τίποτα δε γίνεται.

Πώς να γίνει αφού το ψάρι “βρωμάει από το κεφάλι” όπως λένε;

Για να εμβαθύνουμε λίγο στα πράγματα ας εξετάσουμε από κοντά μια κοινωνική μάστιγα που λέγεται “ρουσφέτι”.

Το ρουσφέτι είναι ένας ανέντιμος τρόπος συναλλαγής. Είναι μια επάρατη αρρώστια, που το κατεστημένο όχι μόνο επέβαλε αλλά και υποθάλλπει συνεχώς για νάχει στο χέρι τους ρεουσφετοβολεμένους πολίτες.

Αυτό ήταν γνώρισμα των πασάδων και αγαδομπέηδων της τουρκοκρατίας.

Το κληρονόμησαν και το συντηρούν ενάμιση αιώνα τώρα οι αντικαταστάτες τους Ρωμοί.

Μάλιστα το προσάρμοσαν στην εποχή μας και τόκαναν επιστήμη.

Ποιοί είναι; ας τους γνωρίσουμε.,

Πασάς είναι ο υπουργός που για να ξανακερδίσει τις εκλογές φκιάχνει το πασαλίκι της επικρατείας του.

Τοποθετεί στην πρωτεύουσα του νομού του έναν αντιπρόσωπο τον “μπέη”, που με το γραφείο του επεκτείνει τη δράση του σ' όλο το “δοβλέτι”. Σε κάθε κωμόπολη ή χωριό έχει τους αρχισα-

νακογλύφτες “αγάδες” που συναλλάσσονται με τον απλό και φτωχό φουκαρόκοσμο.

Αυτοί λύνουν και δένουν είναι οι “παράγοντες” που “εξυπηρετούν” τον κόσμο.

Θα φροντίσουν, να μπει η κυρά-Κατίνα στο σχολειό καθαρίτρια, να μετατεθεί ο καθηγητής που δεν έβαλε καλό βαθμό στο παιδί κάποιου “ανθρώπου” τους, να σκεπαστεί η παρανομία ενός λαθροκυνηγού ή να χαριστεί η ποινή άλλου φίλου από την τροχαία.

Αυτοί θα συμβάλουν στο διορισμό από την πίσω πόρτα - σε μια τράπεζα της κόρης του τάδε, θα διορίσουν κλητήρα το γιό του δείνα.

Βέβαια σ’ αυτές τις περιπτώσεις, τα συμφέροντα αλληλοσυμπλέκονται. Μπορεί, ο ένας βουλευτής να ενδιαφέρεται για τον άλφα κι ο άλλος για τον βήτα. Κατά κανόνα θα γίνει το χατήρι του πασά που εννοεί, πως όλα τα ρουσφέτια πρέπει να περνούν από το γραφείο του.

Ωστόσο, μετά το διορισμό της καθαρίστριας, ας πούμε, όλοι θα στείλουν στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο - στο ψηφοφόρο θύμα - τηλεγράφημα που θα λέει: «Δι ενεργειών μου υπόθεσή σας τακτοποιήθηκε». Έτσι, το ευεργετούμενο πρόσωπο, αντί “πινακίου φακής” για δουλειά που είναι υποχρεωμένη η πολιτεία να κάνει - θα χρωστά αιώνια ευγνωμοσύνη στον πολυχρονεμένο πασά του δοβλετιού και θα σέρνεται κάθε φορά στην κάλπη με το σταυρωμένο ψη-

φοδέλτιο του “ευεργέτη” του στην τσέπη.

Να κι ένα παράδειγμα από την καθημερινή πραγματικότητα.

Ο Σ.... θέλει να βγάλει δίπλωμα οδήγησης αυτοκινήτου και για να μην πηγαινοέρχεται στην πόλη δίνοντας εξετάσεις πολλές φορές, πηγαίνει στο “ρουσφέτι-αγά” του τόπου του. (Φυσικά αυτό δεν είναι ούτε σωστό, ούτε ηθικό, αλλά δε βαριέσαι βρε αδερφέ· αφού έτσι κάνουν όλοι στο δοβλέτι, εξαίρεση θα κάνει ο φίλος μας);

Τον στέλνει τούτος στον μπέη της περιοχής κι εκείνος κρατώντας τα στοιχεία του, τον διαβεβαιώνει πως το ζήτημά του θα τακτοποιηθεί.

Ενεργώντας πάντοτε στη σκιά και για λογαριασμό του πασά (ο μπέης) μ’ ένα απλό τηλεφώνημα στο κατάλληλο πρόσωπο τακτοποιεί πράγματι τη δουλειά.

Όμως ο υπάλληλος τάδε σημειώνει στο μυαλό ή στο καρνέ του τις εξυπηρετήσεις προς το γραφείο του πολυχρονεμένου. Ε... και σε κάποια στιγμή έρχεται η σειρά του:

Θέλει να οικοδομήσει έναν όροφο ή ένα δωμάτιο στο σπίτι του και βρίσκει κάποιες δυσκολίες στο πολεοδομικό.

Γιατί να στενοχωρηθεί για το εμπόδιο; Τέτοια εμπόδια δε λογαριάζονται από τους ημετέρους. Κατ’ ευθείαν στον τοποτηρητή. Αν εκείνος δυσκολεύεται ή δυστροπεί του υπενθυμίζει τις τόσες δικές τους εξυπηρετήσεις και στο τέλος φεύγει από το γραφείο καμαρωτός κι

όλο αυτοπεποίθηση που έκανε τη δουλειά του.

Δουλειά του μπέν τώρα είναι να τηλεφωνήσει στον αρμόδιο υπάλληλο του πολεοδομικού για την τακτοποίηση του ζητήματος.

Στην αρχή ο υπάλληλος προβάλλει αντιρρήσεις και υπενθυμίζει το νόμο ΧΨ, τις διατάξεις και παραγράφους τάδε.

Ο άλλος όμως επιμένει.

- Ξέρετε, λέει, αυτό είναι απαίτηση του κ. Υπουργού.

Αυτή είναι η μαγική λέξη που διώχνει όλους τους δισταγμούς.

Σκέφτεται ο υπάλληλος ότι οι οικογενειακές του υποχρεώσεις θα τον δυσκόλευαν σε μια μετάθεση σε άλλη πόλη.

Παλεύει με τη συνείδησή του και τελικά αποφασίζει να ενδώσει.

Αφού είναι απαίτηση κοτζάμ Υπουργού να θέλει την παρανομία, για τα κομματικά του συμφέροντα, αυτός, ένας αδύνατος υπαλληλάκος γιατί να μην κάνει το ίδιο, υποστηρίζοντας τα δικά του οικογενειακά συμφέροντα;

Έτσι, το κύκλωμα δουλεύει ρολόι και η κοινωνία μας πάει - κατά διαόλου, που λένε....

Αλλά ας μην κουραζόμαστε με άλλα παραδείγματα, γιατί δεν υπάρχει εκδήλωση της ζωής που να μην έχει χιλιάδες παρόμοια. Μάλιστα είναι άξιο απορίας, που βρίσκουν οι υπουργοί και βουλευτές τον καιρό για άλλες ασχολίες, αφού η ζωή τους είναι ένα αιώνιο ρουσφέτι.

Αυτά όλα γίνονταν μέχρι την 18η

Οκτώβρη 1981 και νομίζουμε πώς δε θα υπάρχει άνθρωπος ηθικός και καλόπιστος που ν' αμφισβητεί τα παραπάνω.

Η νέα κυβέρνηση είχε υποσχεθεί προεκλογικά στο Λαό, πως όταν έρθει στην εξουσία, θα σταματήσει την απαράδεκτη αυτή κατάσταση.

Ας ελπίσουμε, λοιπόν, τώρα που ανέτειλε ο ελπιδοφόρος ήλιος της αλλαγής, να είναι τόσο δυνατός ώστε να διαλύσει όλους αυτούς τους δαίμονες του παρελθόντος.

Πιστεύουμε πως, επιτέλους ύστερα από ενάμιση αιώνα Οθωμανικής νοοτροπίας, είναι καιρός πια να πλησιάσουμε την Ευρώπη σαν Ευρωπαίοι, χωρίς τους αραχνιασμένους πασάδες και αγαθομπέδες δυνάστες. Τούτο είναι απαίτηση κάθε ηθικού πολίτη από τους νέους πολιτικούς άνδρες που ανέλαβαν την εξουσία με συμβόλαιο τιμής του Λαού.

Εδώ και τώρα, λοιπόν ήρθε η ώρα ν' αποδείξουν ότι είναι συνεπείς στη συμφωνία τους, γιατί ο Λαός - ο παντοδύναμος Λαός - μπορεί ν' αργεί πολλές φορές - αλλά δε λησμονεί και τιμωρεί!

Σωτήρης Τουφίδης

Σημείωση: Το άρθρο είναι αναδημοσίευση από την εφ. "Ηπ. Νέα" του Νοέμβρη του 1981. Πέρασαν από τότε σχεδόν σαράντα χρόνια. Λέτε να άλλαξαν πολύ τα πράγματα από τότε μέχρι σήμερα;;;

Επί ΠΑΣΟΚ, επιτέλους, ψηφίστηκε ο ΑΣΕΠ. Είμαστε σίγουροι, όμως, ότι δεν καταστρατηγείται σε πολλές περιπτώσεις;

Κακώς κείμενα

Ηλία Ανδρέου

Προ καιρού βρέθηκε επισκεπτόμενος τη Σιάτιστα μια κωμόπολη με ιστορική και οικιστική παράδοση τόσο επί Τουρκοκρατίας όσο και στο Μεσοπόλεμο. Στο κέντρο της μια πινακίδα έφερε την ένδειξη «Παλαιά Αγορά». Σκέφτηκα πως μια περιδιάβαση θα άξιζε τον κόπο και μάλιστα σε χώρο αντιπροσωπευτικό της παλαιάς Σιάτιστας. Στους πρώτους κιόλας βηματισμούς μου διεπίστωσα πως αρκετά καταστήματα δεν αντιπροσωπευαν το παρελθόν δεδομένου ότι οι προσόψεις βιτρίνες ήταν κατασκευασμένες από αλουμίνιο τα δε σπέπαστρα από μπετόν. Πέραν αυτού διεπίστωσα πως τα αναπομείναντα παραδοσιακά καταστήματα είναι σε ερειπιώδη κατάσταση, εγκαταλελειμμένα αλλά και πέραν αυτού επικίνδυνα για τους διερχόμενους και εστίες μόλυνσης. Ξεκίνησα την αυτοξεναγήση αναμένοντας την αισθητική απόλαυση και κατέληξα απογοητευμένος από το όλο θέαμα.

Αγαπητοί Συμπολίτες ότι αναφέρω πιο πάνω δεν το βίωσα στη Σιάτιστα αλλά το βιώνω καθημερινά στην μικρή μας κωμόπολη. Χρησιμοποίησα την παράπλευση αυτή οδό για να επισημάνω πως ο εθισμός της όρασης νεκρώνει την αντίδραση στην αισθητική ρυπαρότητα.

Η ιδιοκτησία είναι ένα δικαίωμα κατοχυρωμένο από το άρθρο 17 του Συντάγματος. Σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο «Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προ-

στασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος». Το αυτό το Γερμανικό Σύνταγμα της Βαϊμάρης του 1919 αλλά και στην αναθεώρηση του 1949 η ιδιοκτησία καθορίζεται με κοινωνικούς όρους και διαμορφώνεται πρωτίστως με γνώμονα την υπηρεσία του γενικού συμφέροντος.

Με λίγα λόγια κανείς είπε μεγιστάνας είτε μικροϊδιοκτήτης δεν επιτρέπεται να βλάψει δια της ιδιοκτησίας του το κοινωνικό σύνολο είτε ενεργητικά είτε παθητικά όπως συμβαίνει στην περίπτωση μας με τις ιδιοκτησίες τις παραδομένες στη φθορά του χρόνου. Αναλυτικά. Δεν είναι δυνατόν απέναντι της Εθνικής Τραπέζης να υφίσταται η συγκεκριμένη εστία αισθητικής υποβάθμισης, με αρνητικό πρόσημο για τους επισκέπτες. Ερωτώ ποιά Δημοτική Αρχή δια του αρμοδίου Πολεοδομικού Γραφείου έλεγξε το σκέπαστρο που φθάνει μέχρι την ιδιοκτησία Καπαΐου την μόνη νοικοκυρεμένη. Ερωτώ. Το σκέπαστρο είναι σταθερό ή σαθρό. Στην πλατειούλα της παλαιάς λαχαναγοράς η οποία κακώς στερείται ονομασίας τέσσερεις επιχειρήσεις αναπτύσσουν δραστηριότητα εστίασης. Επισκέφθηκαν ποτέ την Δημοτική Αρχή με το λογικότατο αίτημα την αναβάθμιση του χώρου.

Αμφিবάλλω. Εθισμός λοιπόν, ακραίος και εν πολλοίς επικίνδυνος για το

μέλλον της μικρής μας πόλης.

- Εθιστήκαμε με την παράνομη στάθμευση. Ο Δήμος πολύ καλώς κάποια σημεία του κέντρου τα εξαιρεί της πολύωρης στάθμευσης. Το κέντρο πρωτίστως ανήκει στους πεζούς και δευτερευόντως στα τροχοφόρα. Το κέντρο αποτελεί τρόπο τινά την εσωτερική αυλή της κοινής μας κατοικίας όπου απολαμβάνουμε τον καφέ μας, το γλυκό μας, το ποτό μας, τέλος το πιο σπουδαίο, το σμίξιμο των βλεμμάτων μας και την χαρά ότι υπάρχουμε. Για ποιό λόγο οι λαμαρίνες να μου αποκρύβουν τους καθημένους στα απέναντι μαγαζιά. Για ποιό λόγο κάποιοι να μου φυλακίζουν την όραση. Αυτοί οι κάποιοι ζούνε στην εποχή του φάρ-ουέσι, τότε που δένανε τα άλογα έξω από τα σαλούν για το συνηθισμένο ποτό. Τώρα τα άλογα τα αντικατέστησαν τα κυβικά. Γνωρίζω πως μου προσάπτουν συγκεκριμένο επίθετο το οποίο δεν με αγγίζει στο ελάχιστο, δεδομένου ότι έχω σε υπερθετικό βαθμό αναπτύξει το «Γνώθι σ'αυτόν».

- Εθιστήκαμε με την κατάληψη πεζοδρομίων από τους ιδιοκτήτες δικύκλων.

- Εθιστήκαμε με τους θορύβους των δικυκλιστών που μας κάναμε τούτο το καλοκαίρι τον βίο αβίωτο και συνάμα υποβαθμίζουν τουριστικά τον τόπο μας.

- Εθιστήκαμε με τους καπνίζοντες σε χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος τους οποίους ερωτώ· θα καπνίζατε ευρισκόμενοι στη Γερμανία, Γαλλία, γενι-

κά ευρισκόμενοι στην Ευρώπη όπου ισχύει ανάλογη νομοθεσία. Εκείνο που με λυπεί είναι ο ραγιαδισμός που συνοδεύει το κάπνισμα.

Οι πρόγονοί μας είχαν κάθε λόγο να εξαπατούν με κάθε τρόπο τον Τούρκο δυνάστη αναφορικά με την επαχθή φορολογία τους.

Έπρεπε να επιβιώσουν. Στο κάτω-κάτω εξαπατούσαν τον ξένο, τον αλόθρησκο, τον κατακτητή. Αλλά σήμερα ποιόν εξαπατούμε. Παρατηρώ λοιπόν πως το σταχτοδοχείο αντικαθίσταται για τους θεριακλήδες από ένα ποτηράκι με νερό. Έλεος! λίγος αυτοσεβασμός δεν βλάπτει, μάλλον ωφελεί.

Εθιστήκαμε στη θέα των αδέσποτων σκυλιών να έχουν στο στόμα τους στην κυριολεξία υπερμεγέθη κόκκαλα.

Πηγαίνοντας για τον Ι. Ν. Αγίου Κοσμά «μποδιέσαι» από τα υπολείμματά τους.

Το περιοδικό μας είναι ανοιχτό και φιλικόξενο σε όποιον αντιλέγει στα γραφόμενά μου. Το δημοκρατικό μου ήθος είναι δεδομένο. Δέχομαι κάθε κριτική με καλή προαίρεση και ταγμένη στην ποιοτική αναβάθμιση της πόλης. Ευελπιστώ πως η Δημοτική Αρχή σε σύντομο χρονικό διάστημα θα απαλλάξει τον Δήμο από παντός είδους «κακώς κείμενα» ώστε απερίσπαστη και με δυναμική ριχθεί στον άνισο αγώνα ανόρθωσης του Δήμου, στην ολότητά του.

Σε όσους αδυνατούν να συμφιλιωθούν με τον νόμο αφιερώνω τα πάντα επίκαιρο λαϊκό άσμα «Γκρέκο μασκαρά».

Στις ανηφοριές της Κόνιτσας (Λαογραφικό)

(Αναδημοσίευση από την *Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών*, Θέρος 1980)

Ελευθερίας Τζιάλλα Μάντζιου

Χτύπησε το καμπανάκι του σχολιού, και τα παιδιά ξεχύθηκαν για τα σπίτια της απάνω Κόνιτσας με τις σάκκες παραμάσκαλα και πολλές φορές κλωτσώντας τες.

Την ώρα που οι δάσκαλοι έβγαιναν απ' το σχολειό, εκείνα είχαν προλάβει να κατηφορίσουν πάλι στον Πλάτανο του Άη-Νικόλα, κρατώντας μια πελώρια φέτα με μαρμελάδα ή με λάδι και ζάχαρη.

Ήταν δειλινό. Τα δειλινά στην Κόνιτσα δεν μοιάζουν με της μεγάλης Πολιτείας. Είναι ήσυχα, πανέμορφα.

Η Κόνιτσα πάει μπροστά στην ομορφιά αυτού του είδους και μπορεί κανείς να ζει ευχαριστημένος εκεί, όποια επιστήμη κι αν υπηρετεί, γιατί βρίσκει συνεργάτες κι άλλους επιστήμονες. Έτσι είχαμε φτάσει κι εμείς κάποια μέρα εκεί απ' την Πολιτεία σταλμένοι.

Η νεοσύστατη φαμίλια μου έμενε τότε σ' ένα μικρό σπίτι ανάμεσα στα κλαριά και τα λουλούδια.

Ο Μπαξές του κύρ. Αποστόλη του Ζακόπουλου συνώρευε με τον δικό μας και τ' αηδόνια άρχιζαν να κελαηδούνε από το Μάρτη, μέρα νύχτα και σταματούσαν μόνο τότε που η Κόνιτσα φορούσε τα Χεινοπωριάτικα.

Τόφερε ο σκοπός της δουλειάς μου να κάνω παρέα μ' όλους τους κατοίκους, γιατί λίγο-πολύ τα παιδιά πολλές φορές φέρνουν σπουδαίες γνωριμίες.

Οι Κονιτσιώτες, πολύ πρόθυμοι και γελαστοί μένουν ακόμα στην καρδιά μου σαν δικοί μου άνθρωποι.

Μ' αυτές τις σκέψεις καφηρόριζα το γκαλντερίμι απ' το σχολειό προς την αγορά. Τότε είχαμε πρωί κι απόγευμα σχολειό. Πίσω μου, ίσια πάνω απ' τον Άη-Νικόλα, τη Μητρόπολη, υψώ-

νονταν η Τύμφη, γοητευτική, Χειμώνα-Καλοκαίρι. Μπροστά, σπίτια παλιά, νοικοκυρίσια που μου θύμιζαν την αρχόντισσα την κεραμάνα μου με τη ζαγορίσια της προσωπικότητα.

Σ' αυτό το γκαλντερίμι συναντούσα και το σπίτι των Δοβαίων. Απ' αυτούς κατάγεται εκ μητρός ο Αθηναγόρας, καθώς μου έλεγε η Καλλιόπη Χατζή που υπήρξε για μένα μια "Δασκάλα".

Στο τέλειωμα του δρόμου τούτου, καλημέριζα κάποιον πούβγαινε απ' το Νοσοκομείο ή συναντούσα την κ. Γουσγούνη την Προϊσταμένη του, την αξέχαστη φίλη. Καθόμουν μαζί της κι αγνάντευα τον Αώο, που σα φίδι ασημένιο διάβαινε τον κάμπο τον Κονιτσιώτικο.

Αυτός ποτίζει τα χωράφια κι οι γεωργοί εκεί ιδρωκοπάνε κι αμείβονται παίρνοντας τη σοδειά.

Περπατώντας στα μονοπάτια του δάσους ή στα δρομάκια που χώριζαν τα χτήματα κάτω, συναντούσα εικονοστάσια ή εκκλησάκια που με όλη τους την απλότητα μ' έφερναν πλάι στην ιδέα του Θεού.

Οι ωραίες εκκλησίες, τα σχολεία και πολλά ιδρύματα καθώς και η ζωντανή αγορά την κάνουν έτσι, που να μη μας αφήνει να την ονομάσουμε χωριό.

Με την περηφάνεια πως ο πατέρας μου, πολεμιστής του '40 υπερασπίστηκε στην Πίνδο, σ' εκείνα τα μέρη, υπερασπίστηκε τα ιδανικά της Πατρίδας, έτρεχα να βρω γνωστούς του, μιλούσα μ' αγάπη και σεβασμό στους γερόντους, που σύγκαιρα είχαν ζήσει κι εκείνοι τα ίδια γεγονότα. Ο ήλιος έγερνε κι εγώ έφτανα στο σπίτι.

Και τότε η μπάμπω Νία (Θυρανία Παγουρτζή) που δύσκολα άκουγε, γιατί η δυστυχία της έφε-

ρε μεγάλο κακό και την έκανε βαρύκοη, έβρισκε και μούλεγε χιλιάδες πράγματα για ανθρώπους και συμβάντα που δεν γνώριζα.

Η μπάμπω Νία μου ντάντευε το παιδί καθώς εγώ απουσίαζα. Και κείνο που μούδινε ιδιαίτερη χαρά ήταν πώς η γριά μου φύλαγε το παιδί κατά την Κονιτσιώτικη παράδοση.

Έτσι μια μέρα, βρήκα το μικρό μουτζουρωμένο με γάνες σ' όλο το πρόσωπο για να το βγάλει περίπατο.

Κι όταν τη ρώτησα τι ήταν αυτό πούκανε, πήρα την απάντηση:

– “Κοπέλα μ' αλλιώς του πιδί θα πάρ' απού ματ' έτσ' όμουρφου πούνι”.

Όταν το παιδί κοιμόταν η μπάμπω Νία διάβαζε κοντά του την Αγία Γραφή ή Ευαγγελικές περικοπές και αν τύχαινε ν'αδιαθετήσει εκείνο, τόντριβε με λάδι... Και είχε πάντα έτοιμες τις συμβουλές και τους αγίους στο στόμα της. Κάποτε μούπε και την ιστορία της.

– Τ' αδέρφια μου, μούπε, ταξίδεψαν στην Αίγυπτο, αλλά κι εγώ άνδρα δε χάρηκα. Ευτυχώς η κόρη που πρόλαβα να ποχτήσω ζει καλά στ'ν Αθήνα.

Πολλοί ταξίδευαν τότε στην ξενητιά. Μα εγώ έμεινα μόνη και κρατάω τα πατρικά μου στον τόπο μου.

Κείνος, όμως, πούχε μαχητική διάθεση ... όταν ήταν να του κακολογήσει κάποιος την Κόνιτσα ήταν ο κυρ. Κώστας ο Τζάλλας ο νεωκόρος τ' Άη- Νικόλα. Αξιαγάπητος και σεβάσμιος, πάντα φιλικός και καλοπροαίρετος, ωστόσο.

– Κόν' τσα Κασαμπάς, Γιάννινα χωριό, Λεσκοβίκι Παλαιοχώρι, έλεγαν οι παλαιοί, μούπε μια Κυριακή μετά τη λειτουργία.

Η Κόνιτσα κάποτε ήταν στις δόξες της.

Έπιανα κουβέντα μαζί του πολλές φορές και κράτησα τούτα που μούπε:

- Πολλοί Έλληνες και Τούρκοι με αξιώματα επί Τουρκοκρατίας κατάγονταν από δω. Και το σπουδαίο είναι ότι όλοι, ακόμα κι οι Τουρκαλβα-

νοί ούτε Τούρκικα ούτε αρβανίτικαμίλαγαν παρά μονάχα Ελληνικά.

Οι Τούρκοι Κονιτσιώτες λάτρευαν τον Άη Λιά και κράταγαν τη Μεγάλη Εβδομάδα. Ζητούσαν ακόμη να γίνουν αδελφοποιητοί με Έλληνες και σέβονταν τούτο τον ιερό θεσμό. Η Κόνιτσα έμεινε πιστή στο Χριστιανισμό. Τούρκοι πίστευαν στη θρησκεία μας, μα εμείς ποτέ σε δαύτους, γιαυτό και σήμερα δεν έχουμε αλλόθρησκους εδώ εξόν απ' τη Μπαχτιέ που τα παιδιά της είναι βαφτισμένα και τη φамίλια του Σουλειϊμάν πούχεις στο σχολειό. Είναι στην κάτω Κόνιτσα μια οικογένεια. Μα κοίταγαν κι αυτοί πάντα και κράταγαν τα δικά μας έθιμα.

– Τον ρώτησα τι απόμεινε σήμερα εδώ που να θυμίζει παληές εποχές και μου υπέδειξε να επισκεφτώ με τον καιρό το Τζαμί στην κάτω Κόνιτσα, το σπίτι της Χάμκως, της μάνας τ' Αλή- Πασά πούταν Τούρκισσα Κονιτσιώτισσα το σπίτι του Χουσεϊν μπέη. Ακόμη το μοναστήρι, την Κόκκινη Παναγιά, τη Γέφυρα τ' Αώου. Τον Άη-Γιώργη το νεομάρτυρα με τις ωραίες αγιογραφίες σ' ένα μικρό σπιτάκι, και πολλά όμορφα ξωκκλήσια.

– Μα το γραφικότερο μου φαίνεται το εκκλησάκι της Αγίας Βαρβάρας μούπε.

Κι ο τόπος μας έβγαλε τους καλύτερους μαστόρους, μαστόροι από δω ξενιτεύονταν κι έκαναν θαύματα τέχνης σ' άλλους τόπους στην Ελλάδα κι έξω απ' αυτήν.,

Υπάρχουν απομεινάρια κι απ' το κάστρο το Βενετσιάνικο είπε, πάνω απ' την Αγία Βαρβάρα.

Η Κόνιτσα παρουσιάζεται στην ιστορία μας από το 1319 μ.Χ. τότε που χτίστηκε κι αυτό το κάστρο, επί αυτοκράτορα Ανδρονίκου του Πρεσβυτέρου.

Προστάτευε τους καθολικούς νοικοκυραίους του και μέσα είχε σκαλιά που κατέβαιναν ως το ποτάμι κι έπαιρναν νερό.

Τότε δεν υπήρχαν ακόμα όπλα και οι Τούρκοι το κατέλαβαν με δόλο το 1382:

Ένα τουρκάκι ντύθηκε διακονάρα και ζήτησε ελεημοσύνη από την αρχοντοπούλα του Πύργου, ενώ οι Φράγκοι γλεντοκοπούσαν στον αυλόγυρο της Αγίας Βαρβάρας. Η κοπέλα άνοιξε τη μεγάλη πόρτα για να κάνει την ελεημοσύνη κι όρμησαν μέσα οι Τούρκοι.

Το κορίτσι αυτοκτόνησε πέφτοντας απ' το βράχο γιατί δεν άντεξε την προδοσία τούτη.

– Απ' τις συζητήσεις μου με τον κυρ. Κώστα ήμουν πάντα τόσο ευχαριστημένη και ολοένα τούλεγα να μην ήταν αυτό το τελευταίο μας συναπάντημα. Κι εκείνος συμφωνούσε, γιατί ήταν φίλος του πατέρα μου και μ' αγαπούσε καρδικά. Παρά τη συνωνυμία, δεν διαπιστώσαμε συγγένεια.

– Καθώς οι μέρες περνούσαν, η Άνοιξη έφτανε να θρονιάσει κι οι πεταλούδες και τ' άρωμα των λουλουδιών στα κηπάρια έκαναν την Κόνιτσα μεθυστική. Τα δειλινά, μετά από κάθε τέλειωμα της δουλειάς μας ήταν μαγευτικά, καθώς μας καλησπéριζαν αγιοκλήματα ανθισμένα και κορομηλιές κάτασπρες και ζουμπούλια δροσερά. Ακόμα και οι βαριές ξύλινες μεγάλες πόρτες απ' τα παλιά αρχοντικά φαίνονταν, έτσι, να παίρνουν μια πιο χαρούμενη όψη κι έκρυβαν τη σοβαρότητα και την κατήφιά τους.

Μια τέτοια πόρτα βρόντηξα μιαν ώρα σαν και δαύτες που σας λέω κάποια μέρα. Πήγα να δω τη γερόντισσα κυρά - δασκάλα. Την Ουρανία Τσιγαρίδου. Τόχα χαρά μου να χαιρετήσω την κυρά που την είχε στο στόμα του όλος ο κόσμος.

Πριν από λίγο καιρό το Καλοκαίρι του 63, έλαμψε τ' αστέρι της πολύ ψηλά και χαιρόμουν με τη σκέψη, πως θα κάνω κουβέντα με τη δασκάλα του μεγάλου Πατριάρχη μας του Αθηναγόρα.

Κάποια γυναίκα μ' άνοιξε και είπα πως θέλησα να πω μια “καλησπέρα” στη γερόντισσα.

Μούπε να κοπιάσω κι εγώ προχώρησα προς το δωμάτιό της.

Δεν έβλεπε η κυρά Δασκάλα, μα η φωνή της

κι η φωνή μου έσμιξαν και μας φίλιωσαν.

Είμαι δασκάλα στο 1ο της είπα και ήρθα να σας πω μια “Καλησπέρα”.

– Συνάδελφος, μ' αποκρίθηκε, κάτσε.

Και μέσα σε λίγη ώρα, η νέα κι η γερόντισσα έσμιγαν και οι ψυχές τους πετούσαν στα ύψη καθώς η μια αναπολούσε στιγμές μεγάλες δασκαλίστικες και η άλλη κοίταζε να πιαστεί από κάπου για να μπορεί να φτάσει τη γριά.

Έρθε, μούπε και μ' είδε. Τον καμάρωσα και τον είδα ολόρθο με τα μάτια της ψυχής μου. Εννοούσε τον Αθηναγόρα, πούταν μαθητής της, παιδί της, που γι' αυτήν ήταν ό,τι ωραιότερο μπορούσε να δημιουργήσει στο αποστολικό της έργο. Ήταν η δασκάλα ενός Πατριάρχη. Κατόπι, η κουβέντα μας γίνηκε πιο απλή κι από κείνη έμαθα πως το λίθινο γιοφύρι στον Αώο ήταν το πιο ψηλό και πλατύ λίθινο γιοφύρι στην Ελλάδα μας.

– Τα παλιά χρόνια, συνέχισε, με δυνατό βοριά δεν περνούσε κανείς από κει και καρτερούσε να σταματήσει ο άνεμος. Στην κορφή της καμάρας είχαν ένα καμπανάκι που με δυνατό αέρα ακούγονταν πολύ το κουδούνισμα. Και δεν το περνούσε κανείς ώσπου να σταματήσει ο άνεμος. Μπορούσε να γκρεμίσει και το μουλάρι και τον καβαλάρη του. Κόσμος και κόσμος διάβηκε από τούτη τη γέφυρα.

Πολλοί Κονιτσιώτες, όπως οι Ζαγορίσιοι κι οι Πωγωνήσιοι, ταξίδευαν κι έκαναν αλλού την τύχη τους. Κι οι ταξιδιώτες κίναγαν με τους κερατζήδες. Καραβάνια στους παληόδρομους.

Άλλοι είχαν δικά τους άλογα. Και τα βράδια ξεπέζευαν στα πανδοχεία, ζωντανός ξεχωρισμός στα ζευγάρια τότε.

Κάθε σπίτι θάχε και κάποιον στην ξενιτιά. Ως κάτω, στην Πέτρα του Χότζα τους ξεπροβόδουσαν οι άλλοι της φαμίλιας.

Κ' είχαν και το εξής έθιμο: Κάποια -κοπέλα συνήθως -κρατούσε από τον τόπο του κατευοδίου ένα λαγήνι με νερό κι ώσπου να φτάσει σπίτι, έχυne νερό σ' όλο το δρόμο για γούρι, για

να γυρίσει καλά ο ξενιτεμένος.

Στα πανηγύρια χόρευαν τα τραγούδια της ξενιτιάς. Και σαν γύριζε ο ξενιτεμένος στο σπίτι του, αντηχούσε το Κονιτσιώτικο κλαρίνο, τα βιολιά και τα ντέφια. Όποιος τον έβλεπε πρώτος νάρχεται, έτρεχε στο σπίτι του και παίρνει τα “συγχαρήκια” και είχε πρώτος κέρασμα.

Κατόπι η κυρά Ουρανία Τσιγαρίδου μούπε ότι άρχισε να δασκαλεύει από πολύ νερά. “Πολυλά πέρασα κι εγώ” συνέχισε και κούνησε το κεφάλι. Τώρα δε με βοηθούν πια τα μάτια, ούτε βιβλίο ούτε τίποτε”.

“Τα ίδια είχε κι ο παππούς μου, την παρηγόρησα και τα καλοκαίρια μ’ έβαζε και του διάβαζα εγώ απ’ τα βιβλία του”.

Όταν την αποχαιρέτησα είχε γείρει η μέρα. Ήξερα ότι είχα αργήσει λιγάκι, μα με την Ελληνική περηφάνεια που με ενέπνευσε η γερόντισσα, έφυγα δακρυσμένη, με την ελπίδα πως μέσα σ’ όλα τα κεφαλάκια που θα χαϊδέψω στο δασκαλίστικο πέρασμά μου, θάχω την τύχη να συμπεριλάβω και τρανούς...

Παρ’ όλα τούτα δεν μούφευγε απ’ το νου η μελαγχολία της γερόντισσας πούκρυβε διακριτικά στο γέρικο πρόσωπο από τυπικότητα και ευγένεια. Τούτο μου βάραινε τα στήθια. Αργότερα έμαθα πως η Ουρανία Τσιγαρίδου, η ευτυχισμένη δασκάλα, ήταν μητέρα δύστυχη γιατί έχασε το παλληκάρι της πάνω στα νιάτα του.

Αλλά η Άνοιξη δεν καρτερούσε. Οι μέρες κυλούσαν πάνω σε λουλούδια και κελαδήματα πουλιών.

Η προσωπική μου ευτυχία, συνταιριασμένη απόλυτα με την τελειότητα της εποχιακής πνοής, πορεύονταν τραγουδώντας.

Κοντά στο σπίτι πούμενα, μέσα σ’ ανεμώνες, κρίνα και χαμομήλια, ήταν το σπίτι του Γιώργου Γουσγούνη. Καθώς περνούσα μια μέρα το δημόσιο πάνω απ’ το νηπιοτροφείο κοίταζα τον κόσμο πούβγαινε και χαίρονταν τα κηπάρια τους.

- Πόσες καλησπéρες δίνεις και παίρνεις

παιδάκι μου - μούπε η μάνα μου σαν ήρθε κάποτε να με δει...

Είχε βγει λοιπόν κι ο κυρ-Γιώργης και ακουμπισμένος με τον αγκώνα καταγής κοίταγε κατά το δρόμο.

- Κύρ. Γιώργη, τούπα, η αγγονιά σου σήμερα μου τάπε μια χαρά.

Σαν από κρυφή χαρά, με κάλεσε να περάσω κι από μέσα. Η νύφη του μας έφτιαξε καφέ κι εγώ ρωτούσα το γέροντα για τα διάφορα πούξερε. Το θέμα της συζήτησης πήρε τέλος καθαρή μορφή κι ήταν το “Παζαρόπλου της Κόνιτσας”. Είπε λοιπόν ο κυρ. Γιώργης ότι: “Στα παληότερα χρόνια πέρναε απ’ τους δρόμους μ’ ένα τούμπανο μια γύφτισσα, Η Καστανιανίτισσα - και το χτύπαγε δυνατά, γιατί θ’ αρχίναγε το παζαρόπλου. Θυμάμαι, χιλιάδες ζώα γιόμιζαν τη μια πλευρά του παζαριού.

Μαζί με το παζαρόπλο συνέπεφτε και μια άλλη δουλειά. Αποστάζαμαν και τα τζίπουρα στα καζάνια.

Γιόμιζαν τα σπίτια παρέες - παρέες κι οι άνδρες έπιναν ορθοί.

Κατόπ’ χειμώνιαζε. Έρχονταν τ’ Αντριά. Οι μάννες μας έβραζαν μπόμπολα στο τζάκι όλ’ τη μέρα στην πυρωσιά ψηλά. Κι έβανε ό,τ λοής σπόρους είχε: Στάρι, καλαμπόκι, φασόλια, ρεβύθια, κουκιά. Έρριχναν και καρύδια και ζάχαρη”.

- Όλα τούτα μου τάπε κι η μπάμπω Νία και πρόσθεσε ακόμη, ότι με τον ερχομό του Χειμώνα οι νοικοκυρές ετοιμάζαν τα μπαχαρικά στο κατόι κι ό,τι άλλο να βρίσκεται.

Η γριά μου είχε έτοιμες και τις παρακάτω παραδοσιακές φράσεις:

Άγια Βαρβάρα βαρβαρών’

Άη-Σάββας σαβανών’

κι Άη Νικόλας παραχών’

Ήθελαν οι παληότεροι μ’ αυτά να πουν ότι στη μέρα της γιορτής των αγίων έπρεπε να μη πιάσουν βελόνα ή να μη κάνουν άλλες βαρειές δουλειές, γιατί θα τιμωρηθούν.

Πέρναε τ' Άη-Νικόλα, κι έρχονταν ο Άη-Σπυρίδωνας που γιάτρευε τα σπυριά.

Ο Άγιος Ελευθέριος, ξελευθέρωνε τις γκαστρωμένες με το καλό κι έκαναν στον Άγιο τούτο λειτουργία για να πάρουν οι γυναίκες "ευχή".

Όταν έφτασε η γιορτή τ' Αγίου Αντωνίου η γριά μας θύμισε κι ένα άλλο έθιμο που το διατηρούν ακόμα οι Κονιτσιώτες πούναι ντόπιοι.

Κι έπεισε τον άνδρα μου να πάει στην εκκλησιά.

– "Αν πας τούπε, θα καταλάβει ο κόσμος ότι δέχεσαι επισκέψεις και θα νάρθ' στου σπιτί'σ, αλλιώς δε θα πατήσ' κανένας".

Μας καμάρωνε η μπάμπω Νία καθώς βγαίναμε ντυμένοι και μας έκανε το σημείο του Σταυρού.

Στο μικρό εκκλησάκι τ' Αη-Γιώργη του νεομάρτυρα, σταθήκαμε σε μια μεριά τιμητική και σε λίγο ο κυρ. Κώστας ο Τζάλλας έφερε ένα μικρό μπουκέτο μ' αληθινά λουλουδάκια και τόβαλε στο πέτο τ' ανδρός μου. Και εκείνος κέρασε στο δίσκο την εκκλησιά ό,τι είχε ευχαρίστηση κατά πως τον συμβούλεψε η γριά.

Πράγματι το βράδυ, το σπίτι γέμισε κόσμο.

Ρώτησα μια μέρα τη γριά να μου πει, αν θυμόταν, κάποιους στίχους από παλιά τραγούδια.

– "Της ξενητιάς ο χωρισμός παρηγοριά δεν έχει...

Κατόπι συνέχισε: "Εσύ θα θέλεις και τίποτε παιδικά για το σχολειό, αλλά δεν θ' μάμαι. Θ' μάμαι όμως τα κάλαντα.

Τα Χριστούγεννα, συνέχισε, πάαιναν τα παιδιά από πόρτα σε πόρτα για να τα πουν.

Κράταγαν μπαγκράτσια και τα χτύπαγαν κι έλεγαν:

*Κόλιντα μέληντα
Χριστός γεννάται σήμερα,
στους ουρανούς απάνω
Και οι αγγέλοι χαίρονται
και τα δαιμόνια σκάζουν,
σκάζουν και πλαντάζουν*

*Τρεις χιλιάδες πρόβατα κι άλλα
τόσα γίδια*

*που βόσκουν με κατσίκια στο μέγα
το χωράφι.*

Ξύδι στο βαένι κρασί στο κολοκύθι.

Άμα έρχονταν πρωτοχρονιά, ο πιο τρανός στο σπίτι έκοβε την κρεατόπιτα κι έδινε σ' όλους απόνα κομμάτι για να βρούμε το φλουρί. Πρώτα τ' Αγίου, ύστερα για το σπίτι, κατόπ' για το φτωχό, το τέταρτο για τους που λείπουν κι ύστερα με τη σειρά εμείς οι παρόντες.

Τρώγαμαν όλ' την κ'λούρα και τα σερνικά φύλαγαν κάνα κότσ' για να παίζουν τούν τ'ρά κι του βασιλιά.

Τα δουδικαήμερα δεν πλησιάζαμαν καένας στους λάκκους γιατί έφερναν γύρα οι καλ'κατζαράιοι τ' νύχτα. Κι είχαμαν αλάτ' κι σκόρδου να ξουρκίζουμε τα πονηρά κι λέγαμαν του "Πιστεύω" κι του "Πάτερ υμών".

Όλα τούτα μ' εντυπωσίαζαν και συνάμα μου έδιναν διάθεση για να μαθαίνω κι άλλα για συνήθειες και έθιμα από εποχές της Κόνιτσας που σιγά-σιγά έσβησαν.

Και κάποτε, σαν βρέθηκα προσκαλεσμένη στην κυρά-Καλλιόπη Γεωργίτση, τόφερε η κουβέντα κι έμαθα για τ' αποκριάτικα έθιμα:

"Αξέχαστος είναι κυρά - Ρίτσα μ' ο Αποκριάτ'κος γάμος.

Αμπροστά ο Αράπ'ς η νύφ' με το γαμπρό, πίσω το συμπεθερολόϊ και πιο πίσω οι Βιολιτζήδες. Τι μασκάρεμα γίνονταν δε λέγεται. Το βράδυ της τυρινής έκαιγαν τον έλατο κι έκαναν μεγάλο γλέντ'

Κατόπ' γκορτάζαμαν τα κούλουμα σ'ν Άγια Βαρβάρα. Κρασί νηστήσιμα και χορός.

Και τ' Άη-Θοδώρου ανήμερα, σκορπίζαμαν τα κόλυβα στο σπιτί' για να δούμι το βράδ' στ' όνειρό μας τον καλό μας η κάθε κοπέλα.

Μετά νηστεία ως την Πασκαλιά!

Τα βράδια στους χαιρετισμούς πααίναμαν - και πάμε ακόμα - κρίνα άγρια κι ήμερα π' άνθισαν στην

Παναγιά και χαιρετάμε μεγάλ' η χαρ' τ'ς.

Σαν έφτανε ο Βαγγελισμός τα παιδιά κράταγαν τη τζουμάκα στο χέρι και χτυπούσαν τ'ς πόρτες φουνάζοντας:

“Φευγάτι φίδια και γκουστερίτσες γιατί ήρθε ο Μιχαήλ αρχάγγελος και θα σας κόψ' το κεφάλ'”

Νομίζαμαν έτσι ότι έφευγαν τα κακά στοιχεία κι ο τόπος πά'αινε μπροστά. Τα Τουρκάκια κράταγαν τζουμάκες και κίναγαν μαζί με τα ελληνόπουλα.

Η γιαγιά η Νία μούπε ότι με τζουμάκες χτυπούσαν τα παιδιά τις πόρτες και στο Λάζαρο.

“Στολίζαμαν ένα καλάθ' με λουλούδια και ένα αυγό στον πάτο. Φκιάναμαν κι ένα ξύλινο σταυρό. Τόνα παιδί κράταε το σταυρό, τ' άλλο το καλάθ... κι έλεγαν στους νοικοκυραίους το Λάζαρο.

*“Εδώ 'χουν κόρην όμορφη
θέλουν να την παντρέψουν
Και σ' άλλο σπίτι μ' άλλο καημό, έλεγαν:
Σήμερα μαύρος ουρανός
σήμερα μαύρη μέρα
σήμερα όλα θλίβονται
και τα βουνά λυπούνται
Σ' άλλο σπίτι πιο κάτω έλεγαν:
Εδώ χουν το μικρό μικρούτσικο
το μοσχογεννημένο
με μόσχον εγεννήθηκε
με μόχον ανετράφη”.*

Κι άμα έπαυαν τα σχολειά για την Πασχαλιά, τα παιδιά χάνονταν στο σοκκάκι με τις σιαμαντούρες ή έπαιζαν όλ' μέρα με βόλους πώφκιαναν με κηρί ως να βαρέσ' η καμπάνα να τα πάρ' η μάνα για τ'ν ακολουθία του Νυμφίου”.

Τ' ανηφόρισμά μου στην Κόνιτσα του παρελθόντος κοντά σε γέρους, που ζούσαν ακόμα τότε στη δεκαετία του 60, μούδωκε την ευκαιρία ν' ανακαλύψω τις ρίζες και την παραδοσιακή αρχοντιά της και να θελήσω ν' αγαπήσω μ' όλη μου την καρδιά το κομμάτι τούτο το ξέχωρο, το Ηπειρωτικό.

Κρατήσαμε απ' τα έθιμα της εποχής εκείνης και τις εξετάσεις στον Πλάτανο. Τα παιδιά έκαναν απαγγελίες και οι γονείς τα καμάρωναν.

Στην Κόνιτσα έμεινα οχτώ χρόνια. Ένα κομμάτι απ' την καρδιά μου αφιερώθηκε σε κείνη και της το χάρισα. Σήμρα, μου μένει η γλυκειά της θύμηση, γιατί καθώς μου λένε οι σημερινοί δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν τώρα εκεί, μετά την κατασκευή της μεγάλης Εθνικής οδού που περνά απ' την Κάτω Κόνιτσα, έχει για κάμποσο αλλάξει. Η κίνηση είναι μικρότερη γιατί οι περισσότεροι φεύγουν.

Η κυρά Ουρανία Τσιγαρίδου, ο κυρ. Κώστας ο Τζάλλας, ο κυρ. Γιώργης ο Γουσγούνης δεν υπάρχουν πια. Η καλή τους ανάμνηση, όμως υπάρχει στη σκέψη όλων, όσοι τους γνώρισαν κι έζησαν κοντά τους.

Τα τελευταία χρόνια, έμεινα στο πέτρινο σπίτι της Αναγνωστοπουλείου Σχολής. Μπροστά μου άσπριζαν οι πέτρινοι σταυροί που τώρα έγινε κενοτάφιο.

Στο θρόϊσμα των φύλλων, την ώρα πούγερνε ο ήλιος, με υγρά μάτια κοίταζα πέρα εκεί κι η ψυχή μου με στίχους, έκανε μνημόσυνο μαζί με τα πουλιά, που κρύβονταν στα πεύκα και στον κέδρο μας.

Η ατέλειωτη γαλήνη που επικρατούσε στον παράδεισο εκείνο, διασκεδάζονταν από τα κουδουνίσματα των προβάτων ή απ' το γαύγισμα του Μάκη, του πιστού μας φύλακα, για να μας ειδοποιήσει πώς κάποιος μας επισκέπτεται και πάλι.

Πιο κάτω απ' τους σταυρούς, μέσα στα κυπαρίσσια, ήταν το μνημείο του ευεργέτη Αναγνωστόπουλου. Εκείνος ευεργέτησε και μεγαλούργησε ειρηνικά, οι άλλοι κοίτονταν εκεί για κάποια ιδέα κι ήταν πρόωρο τ' “αντίο” τους μέσα στην Άνοιξη τους. Έλαχε σε μένα να τους μνημονεύω κάθε ώρα για κάμποσα χρόνια.

Κι έτσι ρίζωναν μέσα μου για πάντα τα μεγάλα ιδανικά για την ιδέα της λευτεριάς και της φιλοπατρίας.

Αποφράδα Ημέρα*

Ηλία Ανδρέου

Ύστερα από εβδομήντα εξ χρόνια το Παλαιοσέλλι έζησε την δεύτερη αποφράδα ημέρα στην πορεία της μακραίωνης ιστορίας του. Η πρώτη εγγράφεται στο χρονολόγιο ως η 18η Οκτωβρίου 1943 τότε που οι Ναζί Γερμανοί της 1ης Ορεινής Μεραρχίας «Εντελβάϊς» πυρπόλησε το χωριό μας απ' άκρου εις άκρον. Η καταστροφική ήταν ολοκληρωτική με ελάχιστα διασωθέντα σπίτια. Η δεύτερη αποφράδα ημέρα εγγράφεται στο χρονολόγιο ως η 15η Σεπτεμβρίου 2019 βράδυ Σαββάτου προς Κυριακή την επαύριο της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού Ιερόσυλοι παραβίασαν την κεντρική είσοδο του Ιερού Ναού της Αγίας Παρασκευής Πολιούχο του χωριού και αφήρεσαν Ιερά Κειμήλια ανεκτίμητης λατρευτικής παράδοσης χρονολογίας πλέον του ενός και ημίσεως αιώνα. Οι Παλαιοσελλίτες θρηνούν την απώλεια του Ενταφιασμού του Κυρίου Ημών Χριστού, Τριών Λειψανοθηκών με Άγια Λείψανα Αγίων μεταξύ των οποίων και της Αγίας Οσιοπαρθενομάρτυρος Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Μηνά αφιερώματα του κτήτορας του Ι. Ναού Ιερομάρτυρος Ιωακείμ, ένα ιερό Ευαγγέλιο επίσης αφιέρωμα του κτήτορας, δύο αρτοφόρια και ένα Σταυρό Αγιασμού. Ο Επιτάφιος Θρήνος διαστάσεων ενός μέτρου επί ένα μέτρο και

ογδόντα εκατοστά ήταν αριστούργημα της ρώσικης ταπισερί και είχε σταλεί από τον εγκατεστημένο στην Οδησό έμπορο σιτηρών Παλαιοσελλίτη Ιωάννη Καραζήση.

Ιστορική έχει μείνει η Παν-Παλαιοσελλίτικη υποδοχή του Επιταφίου έξω από το χωριό και η πορεία προς τον κεντρικό Ι. Ν. της Αγίας Παρασκευής προπορευόμενων των εξαπτέρυγων των λαβάρων ψαλτών και ιερέων ακολουθούστος του πιστού λαού. Η πέτρα στην οποία οι κερατζήδες εναπόθεσαν τον Επιτάφιο έως της σήμερα αποκαλείται Πέτρα του Επιταφίου.

Τώρα στο διά ταύτα:

Προσωπικά ως μέλος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου αναλαμβάνω στο ακέραιο τις ευθύνες που μου αναλογούν. Μέμφομαι τον εαυτό μου που στις τόσες πρωτοβουλίες μου δεν ενέταξα και εκείνη της ηλεκτρονικής διασφάλισης και παρακολούθησης του Ιερού Ναού. Ποτέ στον βίο μου δεν έδωσα λαβή να χαρακτηρισθώ ανεύθυνο άτομο.

Η σημερινή αλλά και η εδώ και πολλές δεκαετίες απόκλιση του Ι. Ναού και ο ελοχεύων κίνδυνος ολικής κατάρρευσης είχε παγιδύσει και προσανατολίσει τις προσπάθειές μας προς την οριστική του διάσωση, κάτι το οποίο αναμένεται

το ερχόμενο θέρος εφ' όσον υπερκερασθεί η γραφειοκρατία του κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου όπου ευρίσκεται η μελέτη προς έγκριση.

Σήμερα που γράφεται το παρόν κείμενο 15η Οκτωβρίου, η ιεροσυλία του Παλαιοσελλίου είχε χρονολογικά την εξής συνέχεια:

Την 29η Σεπτεμβρίου οι ιερόσυλοι παραβιάζουν τον Ι. Ν. Αγίου Μηνά και Ι. Ν. Αγίου Νικολάου (κεντρικός) στο χωριό Ελεύθερο, Την 13η μηνός Οκτωβρίου προφανώς οι ιερόσυλοι επιβαίνοντες σε δίκυκλο έξω από το Παλαιοσέλλι σε βαθειά χαράματα έρχονται σε επαφή με σταθμευμένο περιπολικό των Συνοριακών και τρέπονται σε φυγή. Το βράδυ της Κυριακής προς Δευτέρα διαμένουν σε σπίτι του Ελευθέρου το οποίο διέρρηξαν.

Με κλεμμένο αυτοκίνητο στο βαθύ σκότος κινούνται στον αυτοκινητόδρομο Ελεύθερο-Κόνιτσα. Στη θέση Ζάρωση στην κυριολεξία συγκρούονται με περιπολικό των Συνοριακών. Και πάλι διαφεύγουν παρά τον εναγκαλισμό ενός εξ' αυτών από συνοριακό φρουρό. Παρά την έντονη κινητικότητα του Σώματος των Συνοριακών μέχρι στιγμής

διαφεύγουν τη σύλληψη.

Η πληγή που μας άνοιξαν οι ιερόσυλοι πρέπει πάση θυσία να επουλωθεί όσο βαθειά κι αν είναι. Η προσπάθεια αποκατάστασης του Ι. Ναού όπως προείπα πρέπει πάση θυσία να ευωδοθεί το ερχόμενο θέρος συνοδευόμενη και από άλλες παρεμβάσεις αποκατάστασης των Αγιογραφιών και συντήρησης φορητών Αγίων Εικόνων.

Παράλληλα οι προσπάθειες ανεύρεσης των κλαπέντων ιερών κειμηλίων δεν πρέπει να σταματήσουν τουναντίον πρέπει να ενταθούν στο διηνεκές μέχρι την ανεύρεσή τους.

Στο οπισθόφυλλο εκτείθεται φωτογραφία του Επιταφίου. Κύριο γνώρισμα το γεγονός ότι το ιερό κείμενο «Ο ευσχήμων Ιωσήφ από του ξύλου καθελών το άχραντό Σου σώμα, σιν δόνι καθαρά ειλήσας και αρώμασιν εν μνήματι και ινώ κυδεύσας απέθεντο», είναι γραμμένο στη ρωσική γλώσσα.

Παρακαλούμε όλους τους πιστούς χριστιανούς να φανούν αρωγοί στην αναζήτησή τους.

* Φωτογραφία επιταφίου (βλέπε οπισθόφυλλο)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΑΧΗ ΣΤΗΝ ΠΙΝΔΟ

Γράφει ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Γιορτάζουμε, για μια ακόμη φορά, έχουν περάσει από τότε 79 ολόκληρα χρόνια, την επέτειο της Ιστορικής εποποιΐας της 28ης Οκτωβρίου 1940 και είναι τιμή μας.

Στο προηγούμενο τεύχος (υπ' αρ. 207, Ιούλης-Αύγουστος 2019) γράψαμε μια μικρή νεκρολογία, για τον αείμνηστο Βασίλειο Χρ. Αρχιμανδρίτη, συνταξιούχο Εκπαιδευτικό, Αντ/ρχη Πεζικού Π.Δ. που έφυγε απ' τη ζωή (105) ετών, από το Πάπιγκο Ζαγορίου, που ήταν Ανθυπολοχαγός του Στρατού το 1940, στο ανεξάρτητο τάγμα προκαλύψεως Κονίτσας.

Από το βιβλίο του, σήμερα "ΠΟΡΕΙΑ ΓΕΝΝΑΙΩΝ" από τη "σκοπιά" του 2ου Λόχου του Ανεξάρτητου Τάγματος Προκαλύψεως Κονίτσας στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο 1940-1941" θ' αναφερθούμε συντομότερα για τη μάχη της Πίνδου, με την Ιταλική Μεραρχία "ΤΖΟΥΛΙΑ".

Αυτή αφού δεν μπόρεσε να φτάσει στη Βωβούσα κι απ' εκεί στο Μέτσοβο, να πλευροκοπήσει την VIII Μεραρχία μας, έπειτα από τις τεράστιες απώλειες σε στρατιώτες της και σε υλικά (στα χωριά Δίστρατο, Άρματα, Παλαιοσέλι-Ελεύθερο, Πάδες, απεφάσισε να επιστρέψει στην Κόνιτσα. Στις μάχες αυτές του στρατού μας, ήρθε και η ενίσχυση του Ιππικού μας, με Διοικητή τον Συν-

ταγματάρχη Σωκ. Δημάρατο από τη Βούρμπιανη.

Αποφασίστηκε λοιπόν να φράξουν τη δίοδο στη θέση "Σουσνίτσα" στο Ελεύθερο για να ανακόψουν την υποχώρηση του εχθρού προς την Κόνιτσα.

Πράγματι, συνετελέσθη, εγκλωβισμός της Μεραρχίας "ΤΖΟΥΛΙΑ" μεταξύ Ελεύθερο-Παλαιοσέλι προς Πεκλάρη και συνελήφθησαν 600 στρατιώτες και 40 αξιωματικοί του Συντάγματος Αλπινιστών της "ΤΖΟΥΛΙΑ" στο χωριό Παλαιοσέλι (ιδέ βιβλίο Β.Χ. Αρχιμανδρίτη σελίς 92).

Αυτά τα γράφει παραστατικότερα ο Β.Χ. Αρχιμανδρίτης. Όλα για τους ιστορικούς στρατιωτικούς.

Εμείς, θ' αναφερθούμε: "Λίγη ώρα μετά τους αιχμαλώτους της ΤΖΟΥΛΙΑ (σελίς 99 του βιβλίου). Ο Διοικητής του Τάγματος ΓΙΓΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, διέταξε να βρεθούνε, όλοι οι αξιωματικοί του Τάγματος στο Σχολείο του Παλαιοσελίου που είναι οι αιχμάλωτοι 15 αξιωματικοί και διακόσιοι στρατιώτες, να τους χαιρετίσουμε όλους δια χειραψίας λέγοντας επί λέξει: "Οι Έλληνες ανά τους αιώνες σε τέτοιες στιγμές φάνηκαν ιππότες και δίδαξαν και τους άλλους". Φροντίστε να είστε σεμνοί και εμφανίσιμοι (εννοούσε ξυρισμένοι, γυάλισμα αρβύλες κ.λ.π.).

Πράγματι πήγαμε, είχαμε διερμηνείς στρατιώτες, τους χαιρετίσαμε όλους

δια χειραψίας, μας θαύμασαν και μας ευχαρίστησαν σε στάση προσοχής.

Παραξενεύτηκαν κι από τα παράθυρα του Σχολείου, θαύμαζαν το ιππικό μας και τους καλοθρεμμένους ακόμη κέλπτες, τους ιππείς μας με τις αραβίδες χιαστί, που βάδισαν για το Ελεύθερο.

Εδώ, ας αναφέρουμε για μια ακόμη φορά στη μεγάλη Νίκη της Πίνδου του ιππικού μας, όπως γράφει και ο Δ. Κόκκινος “οι δύο πόλεμοι 1940-1941” με τίτλο “Ένας ύμνος, για το ιππικό μας”.

Αυτά για τη μάχη της ΠΙΝΔΟΥ ΜΑΣ και μια ακόμη ανάμνηση του Αείμνηστου Β.Χ. ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ και του ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ “ΠΟΡΕΙΑ ΓΕΝΝΑΙΩΝ”.

Βοηθήματα:

1. Πορεία Γενναίων Β.Χ. Αρχιμανδρίτη
2. Ελληνική Εοποιία: 1940-1941, Άγγελου Τερζάκη.
3. Οι δύο πόλεμοι 1940-41: Δ. Κοκκίνου

Σωκράτης Οικονόμου

Αναμνήσεις

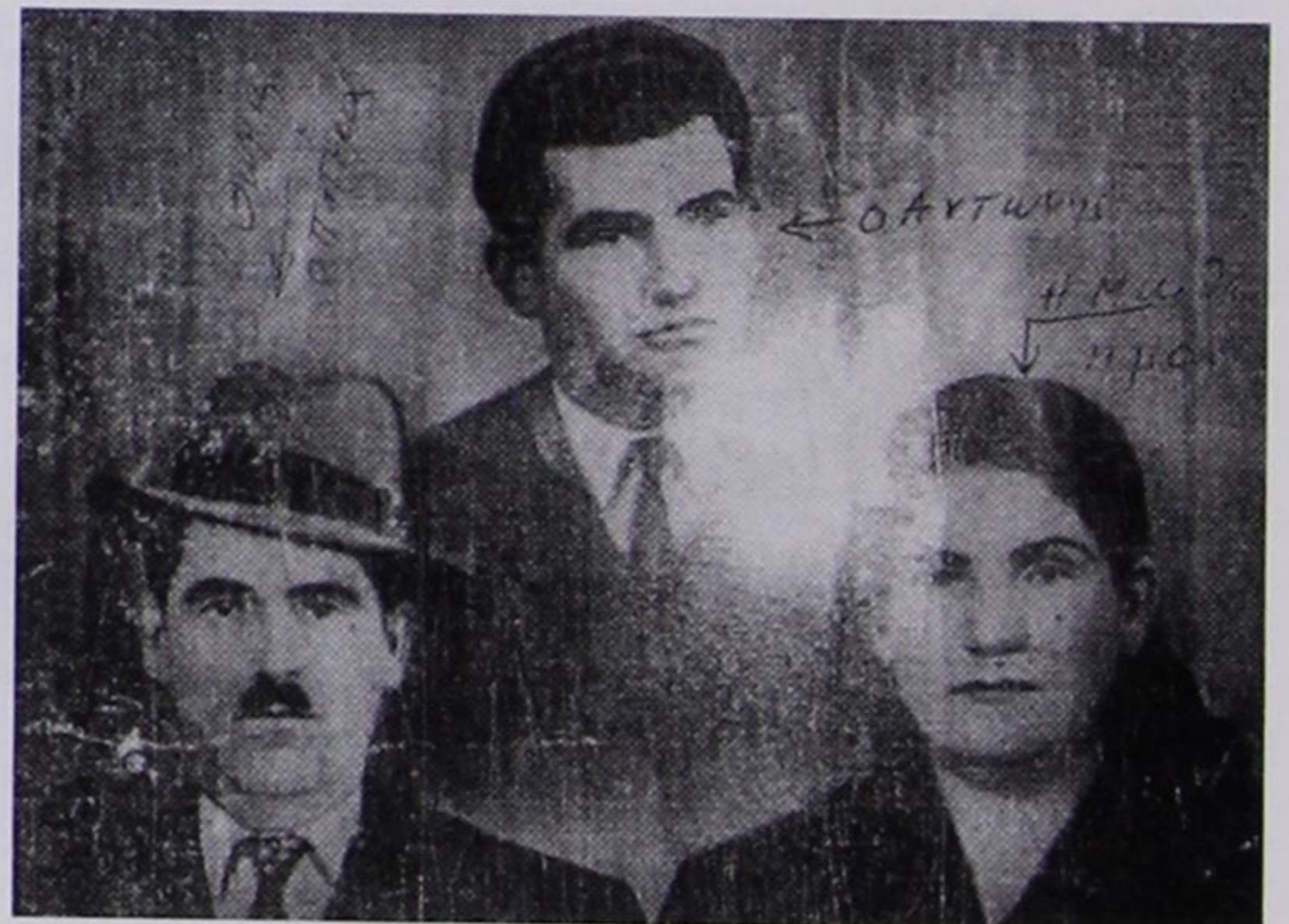
Οι Ιταλοί στο Πληκάτι του 1940

Διαβάζοντας τα άρθρα από το περιοδικό Κόνιτσας το νούμερο 196 πολύ χάρηκα και κυρίως το άρθρο του Σωκράτη Οικονόμου που έγραψε την αλήθεια όπως **Από τρία σημεία οι Ιταλοί χτύπησαν** την Ελλάδα μας. Το ένα από Κακκαβιά-Καλπάκι, κεντρικός άξονας της επίθεσης, τ' άλλο από το πληκάτι-Βούρμπιανη-Λεσκοβίκι, γέφυρα Μέρτζιανη-Κόνιτσα-Πίνδος-Αώος ποταμός και το τρίτο από την πλευρά Φιλιατών Παραμυθίας και βρέθηκε η Ήπειρος στο επίκεντρο του Ελληνο-Ιταλικού πολέμου. Εγώ ήμουνα ένα μικρό παιδί και θυμάμαι τον πατέρα μου τον Θωμά Μ. Ζιώγα που ήταν στον Ελληνικό Στρατό το 1940.

Τότε ο πατέρας ήταν δίπλα από το Γράμμο στο βουνό Ραζντόλι 1957m μα-

ζί με έναν φίλο του ως φαντάροι και τους πιάσανε οι Ιταλοί και τους πήραν. Η μάνα μου η Μάρθα έμαθε ότι πνίγηκαν στον ποταμό Αώο κοντά στην Κόνιτσα. Η μάνα μου ντύθηκε στα μαύρα ρούχα και μετά από τρία χρόνια μάθαμε ότι ζει και είναι ο πατέρας στην Ιταλία.

Κάποια μέρα ένας ηπειρώτης ήρθε στο σπίτι μας και μας είπε ότι σε δύο μέρες μπορεί ο πατέρας να έρθει στο

Πληκάτι. Το 1943. Εγώ τότε περπάτησα στο Γοργοπόταμο κοντά στην παλιά βρύση 4 χλμ. Μόλις άκουσε ο πατέρας μου, αμέσως με γνώρισε ότι είμαι το παιδί του. Φτάνοντας στο Πληκάτι έτρεξα στη μάνα μου και της είπα όλη την αλήθεια, τότε η μάνα μου τα μαύρα ρούχα τα έκανε κομμάτια.

Ο πατέρας μπήκε στο Πληκάτι. Στα πρώτα σπίτια του χωριού ζούσε η αδερφή του η Φωτεινή Παπανώτη που πολύ την αγαπούσε και μετά στο σπίτι μας και στα αδέρφια του τον Βασίλη, τον Κωνσταντίνο κ.ά. Δούλευε κανονικά έκανε και σαμάρια και άλλα πράγματα. Με τον εμφύλιο πόλημο τον πήραν οι αντάρτες. και το 1948 στις 6 Αυγούστου μας πήραν την μάνα μου και εμάς τα παιδιά. Τον Αντώνη 12 χρονών, την Κωνσταντίνα 7 χρονών και τη Χρυσούλα 2 χρονών. Περάσαμε από το Γράμμο και πήγαμε στην Αλβανία. Εμάς τα λίγο μεγάλα παιδιά μας χώρισαν και μας πήγαν στο Ελμπασάν για 6 μήνες· πολύ δύ-

σκολη ζωή.

Η μάνα μου και τα κορίτσια πέρασαν από την Αλβανία και πήγαν στην Ρουμανία μέχρι το 1954. Μετά γύρισαν στην Ελλάδα. Εγώ ως παιδάκι ήμουνα χωρίς στην Ρουμανία μόνο για 6 μήνες και μετά με πήραν στην Πολωνία. Εκεί ήμουν 27 χρόνια, όπου σπούδασα εργάστρα 15 χρόνια και γύρισα με την οικογένειά μου στην Ελλάδα το 1975. Όταν δούλευα στην Πολωνία πήγα στον Διευθυντή της Εταιρίας και του είπα ότι εάν θα πάω στην Ιταλία θα ήθελα να συναντήσω τους γονείς μου. Το οποίο το έκανα, και μετά από 25 χρόνια χωρίς τους γονείς πήγα στην Ιταλία στην πόλη Τορίνο και ο πατέρας με την μάνα μου ήρθαν από την Ελλάδα και συναντηθήκαμε με μεγάλη χαρά και αγάπη. Τότε στην Ελλάδα ήταν Χούντα.

Στην Πολωνία είχα παντρευτεί με την Μαριάννα και έχω τρία παιδιά. Τον Παύλο, την Υβόννη και την Αγαθή.

Αντ. Ζιώγας

Ο Διοικητής της 3ης ΜΑ "Τζούλια" στρατηγός Μάριο Τζιρότι (δεύτερος από δεξιά)

1941. Το Νεκροταφείο Αλπινιστών στο Δίστρατο

Το Καφεενείο

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

Το καφεενείο για την ελληνική πραγματικότητα αποτελεί έναν χώρο με ιδιαίτερη σημασία για την κοινωνική ζωή τόσο στην ύπαιθρο όσο και στα αστικά κέντρα. Είναι ένας χώρος συνάντησης και ψυχαγωγίας. Εδώ συναντιούνται γνωστοί και φίλοι, γίνονται συζητήσεις για διάφορα θέματα και προβλήματα, κλείνονται συμφωνίες και σχολιάζονται τα πάντα.

Ο καφές και τα διάφορα ποτά δίνουν ιδιαίτερο τόνο και χρώμα στην ατμόσφαιρα και στις συζητήσεις.

Τα εύθυμα και τα σοβαρά εναλλάσσονται και οι διάφορες πληροφορίες κάνουν τον κύκλο τους. Τα σχόλια επί παντός επιστητού δίνουν και παίρνουν.

Η κριτική των πάντων βρίσκεται στο επίκεντρο και οι πολιτικές τοποθετήσεις ποικίλουν ανάλογα με τα συμβαίνοντα.

Όλοι έχουν άποψη και θέση είτε γνωρίζουν καλά το θέμα είτε νομίζουν πως γνωρίζουν. Επιβάλλεται η συμμετοχή στην κουβέντα για να τονίζεται η παρουσία.

Μεγάλες κουβέντες για όλα. Οι ευθύνες για τα κακώς κείμενα στους άλλους. Οι υποδείξεις γίνονται χωρίς προσωπική συμμετοχή σε προσπάθειες για έργα. Συνήθως γίνεται επίδειξη δύναμης με ένταση της φωνής και το χτύπημα του χωριού στο τραπέζι για να γίνεται αισθητή η παρουσία και η σοβαρότητα.

Ακολουθεί συναγωνισμός στην κατανάλωση ποτών με τη συνακόλουθη έκρηξη στα σοβαρά και άστεία, που πολλές φορές παίρνουν διαστάσεις “εμφύλιου σπαραγμού”. Υπάρχουν και τα ευτράπελα. Οι χουβαρδάδες κερνούν και οι “σελέμηδες” δεν αφήνουν την ευκαιρία ανεκμετάλλευτη, αδιαφορώντας για τα τυχόν σχόλια. Καθένας με την τέχνη του. Ένας κόσμος με τις αρετές και τα ελαττώματά του ζει και κινείται στους δικούς του ρυθμούς.

Υπάρχουν και οι τύποι που πιάνουν μια καρέκλα και παρακολουθούν τους άλλους που παίζουν χαρτιά ή πίνουν και συζητούν, ενώ αυτοί αποφεύγουν τις παραγγελίες.

Οι τύποι αυτοί περνούν την ώρα τους και δεν σκέπτονται τον καφετζή που προσπαθεί να βγάλει το μεροκάματο.

Ας το αντιπαρέλθουμε με κατανόηση για τις δύο πλευρές.

Για τους φωνασκούντες και ανυπόμονους που ζητούν την προσοχή και την χωρίς προτεραιότητα εξυπηρέτησή τους ας μην το σχολιάσουμε.

Όλου θέλουμε γρήγορη εξυπηρέτηση, καλό, πολύ και φτηνό μεζέ. Το πώς θα τα καταφέρει ο καφετζής είναι δική του δουλειά.

Εμείς ως πελάτες μονοπωλούμε το δικαιο. Όσο για τον καφετζή αν δεν ήξερε τα μυστικά, ας ρώταγε...

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

Ο Τρύγος

Ω, τ' είναι κείνες οι χαρές
τα ξέγνοιαστα τα γέλια,
το πανηγύρι το τρανό
που γίνεται στ' αμπέλια.

Οι νιοί τρυγάνε τον καρπό,
παιδιά τον παν στα σπίτια
ντιμπίνα, μοσχοστάφυλο
και τραγανά κορίθια.

Μούστο τοιμάζουν γέροντες
στα ξύλινα βαρέλια.
Τι δώρο, που είναι θεϊκό
τα καρπερά τ' αμπέλια!

Γλυκά θα κάνουν οι κυρές
“σιουμπέκια” πετιμέζι,
για των παιδιών τις λιχουδιές
στο γιορτινό τραπέζι.

Τι μέρες αλησμόνητες
στων αμπελιών τον τρύγο!
Να 'ταν το χρόνο δυο φορές
και πάλι θά 'ταν λίγο.

Η καλλιέργεια των αμπελιών ήταν γνωστή στη χώρα μας από την αρχαιότητα.

Σε όλα τα χωριά μας φύτευαν αμπέλια εξασφαλίζοντας τα νοικοκυριά τους οι κάτοικοι με κρασί, ρακί και γλυκίσματα.

Για να έχουν απόδοση τ' αμπέλια, πρέπει να γίνονται με επιμέλεια και οι ανάλογες εργασίες, γιατί ο λαός λέει:

Για βάλε νιούς και σκάψε με,
γέρους και κλαδεψέ με,
βάλε κορίτσια ανύπαντρα
και κορφολόγησέ με.

Για να φέρουμε στη μνήμη μας εμείς οι παλαιότεροι και να μαθαίνουν και οι νεότεροι, ας γυρίσουμε το ρολόι του χρόνου μερικές δεκαετίες πίσω στην εποχή που τα χωριά μας ήταν γεμάτα από κόσμο, πριν δηλαδή, από τη “λαίλαπα” της εξωτερικής και εσωτερικής μετανάστευσης που ρήμαξε τον τόπο μας...

Τα πρώτα σταφύλια άρχιζαν να κοκκινίζουν γύρω στο Δεκαπενταύγουστο (ανάλογα με τον καιρό). Ο τρύγος γινόταν το Σεπτέμβρη και από μέρες άρχιζαν οι προετοιμασίες στα σπίτια. Έβγαζαν τα «βαένια» από τα κελάρια και τις «μπίμτσες», τα έπλεναν με αλυσίβα και τα γέμιζαν νερό να «ρουπώσουν». Την εποχή αυτή περνούσαν από τα χωριά και οι πλανόδιοι βα(γ)ενάδες που έφτιαχναν καινούργια ή επισκεύαζαν τα παλιά βαρέλια. Από τους γύφτους, οι χωριανοί προμηθεύονταν καλάθια και «σοπέτες», για το μάζεμα και τη μεταφορά των σταφυλιών.

Τον τρύγο δεν τον έκανε ο καθένας όποτε ήθελε, αλλά με συνεννόηση όλων των χωριανών. Είχαν εποχικό αμ-

πελοφύλακα που φύλαγε τ' αμπέλια, τον καιρό της ωρίμανσης. Πολλοί χωριανοί τις τελευταίες νύχτες κοιμόνταν στ' αμπέλια να τα φυλάνε από τους κλέφτες και τ' αγρίμια (αλεπούδες, ασβούς, ακόμα και σκυλιά). Πολλοί έπαιρναν και κυνηγετικά όπλα και πολλές φορές ακούγονταν ντουφεκιές στην ησυχία της νύχτας και τα σκάγια μπορεί να εύρισκαν και κανένα σκύλο που στο σκοτάδι τον νόμιζαν για αλεπού. Εξού και η παροιμία: «πήγε σαν το σκυλί στ' αμπέλι» δηλ. άδικα. Την ημέρα φύλαγαν τα παιδιά πάνω από τη «δραγατζιά», που έφτιαχναν σε κάποιο δέντρο. Μερικοί, για την ημέρα, έκαναν και διάφορα σκιάχτρα, να σκιάζουν τα πουλιά (κίτσες, κοτύφια κ.ά.) και το βράδυ έβάζαν χελώνες μέσα σε γκαζοτενεκέδες, για να φοβούνται από το θόρυβο τα ζουλάπια.

Όταν δινόταν το σύνθημα, την τάδε μέρα θα γίνει ο τρύγος, το χωριό έπαιρνε πανηγυρική όψη. Πρωί πρωί ξεκινούσαν όλοι για τ' αμπέλια τους, με τα καλάθια φορτωμένα στα ζώα κι έπεφταν με κέφι στη δουλειά.

Γέμιζαν μικρά καλάθια ή κουβάδες και μετά άδειάζαν τα σταφύλια σε μεγάλα κοφίνια, πλατειά κάτω και στενότερα προς τα πάνω (σοπέτες). Τα φόρτωναν στ' άλογα οι μεγάλοι και οι μικροί τα κουβαλούσαν στα σπίτια, όπου τ' άδειάζαν σε πανιά καθαρά, στο συγυρισμένο από πριν κελάρι. Στ' αμπέλια χαλούσε ο κόσμος από φωνές, τραγούδια, πειράγματα.

Από τα παμπάλαια χρόνια οι πρόγονοί μας γιόρταζαν τον τρύγο με χαρές και τραγούδια. Στον Όμηρο βλέπουμε την εξής περιγραφή:

*«Κι αγόρια ολ' ανοιχτόκαρδα μες σε πλατειά καλάθια
εκουβαλούσαν τον καρπό που είναι γλυκός
σαν μέλι.*

*Κι ανάμεσά τους έπαιζε μαγευτικά εν' αγόρι
την άρπα τη γλυκόφωνη, ενώ τ' ωραίο
τραγούδι*

*του Λίνου το τραγούδαγε με τη γλυκειά
φωνή του.*

*Κι εκείνοι αντάμα ρυθμικά, κτυπώντας με
τα πόδια*

*τη γη, ακολουθούσανε μ' αλαλητά και
πήδους».*

Τον τρύγο περιγράφει και ο αρχαίος ποιητής Ησίοδος σ' ένα του ποίημα:

*«Τ' αμπέλια άλλοι τρυγούσανε κρατώντας
κλαδευτήρια*

*κι απ' τα μεγάλα κλήματα, που ήταν γεμάτα
φύλλα,*

*κι ασημοκληματόβεργες, μαύρα σταφύλια
κι άσπρα*

*οι τρυγητάδες έκοβαν· κι άλλοι τα κουβα-
λούσαν μες στα καλάθια...»*

Αν και πέρασαν χιλιετηρίδες από την εποχή του Ομήρου και του Ησίοδου, τις ίδιες σκηνές ζήσαμε κι εμείς στις μέρες μας την εποχή του τρύγου...

Τώρα πια, “Άλλοι καιροί, άλλες συνήθειες...”.

Σ. Τουφίδης

* ζιουμπέκι: αρμάθα με ψίχα από αμύγδαλα ή καρύδια περιχυμένη με μουσταλευριά, περιζήτητη, λιχουδιά.

Τὸ δῖλημα

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Αἰφνίδια, σὲ ἀνύποπτη στιγμή τοῦ χρόνου φυλακίστηκε ἡ σκέψη του στὸ δαιδαλώδη λαβύρινθο τοῦ παρελθόντος καὶ χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια κὶ ἀγώνας μὲ τὸν ἑαυτό του, ν' ἀπεγκλωβιστῆ, νὰ βρῆ διέξοδο φυγῆς πρὸς τὴν ἐλευθερία, ν' ἀποκαταστήσῃ τὴ διαταραγμένη ψυχικὴ ἡρεμία του, ἀφοῦ ὁ μίτος ἀσφαλοῦς διαφυγῆς, φθαρμένος καὶ πολυτεμαχισμένος ἀπ' τὴν πολυχρησία ἦταν ἀνενεργός.

Ἐνίσχυσε τὶς ἀντοχὲς ἀπαλλαγῆς ἀπ' τὶς ψυχοφθόρες καὶ νοσταλγικὲς συγκινησιακὲς προκλήσεις ἐνὸς κόσμου ἀπόμακρου καὶ φευγάτου.

Τὴ συναισθηματικὴ δόνηση ἔνοιωσε ὅταν ταξινομώντας καὶ ξεχωρίζοντας χειρόγραφες σημειώσεις ἀποθηκευμένες σὲ ἀπλὸ χαρτοκιβώτιο, ἀποκαλύφτηκε κιτρινωμένος φάκελος μὲ παληὲς ξεχασμένες φωτογραφίες ἀπόλυτα προσωπικὲς καὶ μυστικὲς μαζί μὲ τὸ ταίρι του σὲ κάποια φάση τῆς ζωῆς, τότε ποὺ περίσσευαν οἱ νεανικὲς ὀρμὲς καὶ δράσεις, τὸ κάλλος, ἡ χαρά, οἱ ἀναζητήσεις τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, οἱ περιπέτειες, ἡ εὐχάριστη διάθεση καὶ ὁ φωτεινὸς ἀλλ' ἀπρόβλεπτος ἔρωτας.

Ὅλα αὐτὰ προσέδιδαν ξεχωριστὸ νόημα στὴ ζωὴ ὅσο φτωχὴ ἢ πλούσια κι ἂν ἦταν διότι κυριαρχοῦσεν ὁ πλοῦτος τῆς νεότητος, τῆς αἰσιοδοξίας καὶ τῆς ἀγνότητος, σπάνιες ἀρετὲς στὴ σημερινὴ ὑλιστικὴ ἐποχὴ τῆς ἀπαξίωσης τῶν ἰδανικῶν.

Ἀλλὰ καὶ τ' ἀναπόφευκτα πείσματα, οἱ ἀρνήσεις, δισταγμοί, συμμετεῖχαν ἐνεργὰ στὴ δημιουργία καταστάσεων σχετικῆς εὐτυχίας, ὅπως ὠριζε τὸ πεπρωμένο.

Ἀναμνηστικὲς φωτογραφίες μιᾶς ἀξέχαστης καὶ ἀνεπανάληπτης ἐποχῆς ποὺ ἀποδεικνύουν τοὺς κοινούς συντροφικούς ἀγῶνες, τὰ μελλοντικὰ σχέδια, τὰ ὠραῖα ὄνειρα καὶ τὴ θαρραλέα πορεία πρὸς τὴν ἐπιτυχία καὶ εὐτυχία.

Συνένωναν τότε τὶς προσπάθειες διαφύλλαξης τῶν ἀξιῶν τοῦ ἔρωτα, τῆς ἀγάπης, τῆς θυσίας, τῆς καθαρῆς καρδιᾶς, μὲ στραμμένο τὸ βλέμμα τους, πάντα ἐμπρός, ἀψηφώντας κόπους, κινδύνους, ἐχθροὺς καὶ ἀνατρέποντας ἐμπόδια ποὺ ἔφραζαν τὸν δρόμο τους πρὸς τὴ Νίκη.

Φωτογραφικὰ στιγμιότυπα καὶ ἀπεικονίσεις μορφῶν καὶ φωτοσκιάσεων μὲ ἀποτυπωμένα στὰ πρόσωπά τους τὰ στιγμιαῖα συναισθήματα χαρᾶς ἢ θλίψης, αἰσιοδοξίας ἢ ἀπαισιοδοξίας, προβληματισμοῦ ἢ ἀδιαφορίας, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τῆς ἀγάπης, ἀφοσίωσης, ἐρωτικοῦ πάθους, ἀνάλογα μὲ τὶς διαθέσεις κάθε χρονικῆς στιγμῆς.

Εἰκονιζόμενες ἀμίλητες, αἰνιγματικὲς ὑπάρξεις, ἀπαθεῖς, δραστήριες, διανθισμένες μὲ στοιχεῖα κάλλους, ἀμφιβολιῶν, ψυχικοῦ σθένους.

Φωτογραφικὴ δέσμευση κλασματικῆς στιγμῆς τοῦ χρόνου, πάνω σὲ εἰδικὸ χαρτὶ

μέ τρυφερούς, σεμνοὺς ἐναγκαλισμούς, διακριτικότητα καὶ ἰκανότητα νὰ συγκινοῦν μέ μικρότερη τώρα ἔνταση τῆς πρωταρχικῆς, παρθενικῆς δράσης, τῆς ἀρμονικῆς συμβίωσης καὶ συμπόρευσης τῶν ἐταίρων.

Ἀπεικονιζόμενα πρόσωπα-προσωπικότητες, ἀκμαίας ἡλίκιακῆς φάσης, ἀνυπόκριτα, ἀνθεκτικὰ σὲ ἐπηρεασμοὺς ἢ παρεμβατικὲς ἐνέργειες τρίτων.

Οἰκοδομοῦσαν τότε τὸ βᾶθρον τῆς εὐτυχίας πρὶν τοῦτο ἀργότερα καταρρεύσει ἀπὸ ἀπρόβλεπτες αἰτίες.

Ἐβλεπε, συνεπαρμένος, τὶς φωτογραφίες καὶ στὴν ψυχὴ του συμπλέκονταν νοσταλγικὲς συγκινήσεις, μέ τὶς πρόσκαιρες μελαγχολικὲς ἐνθυμήσεις καὶ ἀναταράξεις, ἀδύναμες ὅμως νὰ διεγείρουν τὶς ἀρχέγονες καρδιακὲς δονήσεις μέ τὰ ἡδονικὰ πάθη, τοὺς πόθους, τὶς εὐγενεῖς δράσεις καὶ νὰ ἐπιφέρουν μικρὴ πνοὴ αὐρας εὐτυχίας.

Πιθανὸν ὁ ὀριστικὸς χωρισμὸς ἀπ' τὸ ταίρι συνήργησε καὶ περίωρισε τὶς προκλήσεις τῶν μεγάλων συγκινήσεων καὶ τὶς ἐπιδράσεις τῶν φωτογραφιῶν στὶς ψυχικὲς διεγέρσεις.

Μετὰ τὴν πρώτη ἀναταραχὴ ἠρέμησε λίγο, συλλογίστηκε καὶ προβληματίστηκε γιὰ τὴν τύχη τῶν φωτογραφιῶν.

Ἀνησύχησε μὴν τυχὸν περιπέσουν σὲ χέρια ἀτόμων ἐπιπόλαιων, ραδιούργων, κακόπιστων, ἀκατάλληλων νὰ διαφυλάξουν καὶ διαχειριστῶν τὸν πολύτιμον αὐτὸν θησαυρόν, ἀπόδειξη μιᾶς ἀληθινῆς ἀγάπης.

Ἡ ἀπαιδευσία καὶ ἡ κακὴ ἀξιολόγηση τῶν φωτογραφιῶν ἀπὸ τὰ ἄτομα αὐτὰ συντελοῦν στὴν διακωμώδηση, διασυρμὸ προσώπων καὶ ὑπολήψεων καὶ στὴν ἄσκηση ἐλεεινῆς κριτικῆς.

Εἶναι οἱ παθολογικοὶ ἀρνητὲς τῆς εὐτυχίας τῶν ἄλλων καὶ περιφρονητὲς τῶν ἀξιῶν τοῦ ἔρωτα καὶ τῆς ἀγάπης.

Τελικὰ ἔθεσε στὸν ἑαυτό του τὸ δῖλημμα:

- Τῆς καταστροφῆς τῶν φωτογραφιῶν.
- Τῆς ἐπιστροφῆς στὸ δικαιοῦχο σύντροφο.
- Τῆς διατήρησής αὐτῶν.

Μὲ τὴν καταστροφή. Θεωρεῖται κατ' ἀρχὰς μὲν κέρδος ἡ ὀριστικὴ ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀπ' τὸ ψυχικὸν ἄλγος καὶ τὶς νοσταλγικὲς ἢ τυραννίες διότι θὰ ἀφανιστοῦν τὰ αἷτια τῆς θύμησης καὶ σταδιακὰ νὰ ἔρθῃ ἡ λησμονιά, Ζημία δὲ καθότι θὰ δημιουργηθεῖ κενὸ στὴν καρδιὰ τοῦ ἀπ' τὴν ἀπώλεια τῶν ἀποδεικτικῶν ἐνὸς ωραίου καὶ ἐξαιρετοῦ συναισθήματος.

Μὲ τὴν ἐπιστροφή αὐτῶν στὸ παλιό του ταίρι, τὸ μὲν κέρδος εἶναι ἀπροσδιόριστον καὶ ἴσως ἀμφισβητηθεῖ ἡ ἐπιστροφή ὅλων τῶν φωτογραφιῶν καὶ νὰ πλανᾶται ἡ ἐντύπωση πὼς παρακρατήθηκαν ὀρισμένα ἀντίτυπα γιὰ ἐνδεχόμενον ἐκβιασμὸ.

Ἡ δὲ ζημία μπορεῖ νὰ προκαλέσει δυσαρέσκεια καὶ πόνο στὸ ταίρι του πού θὰ τὸν θεωρεῖ ἀνάξιο μιας ἀγάπης καὶ τὸν ἔρωτά του ἐπιπόλαιο καὶ ψεύτικο, ἀνεξάρτητα ἀπ' τὴν τελικὴ ἔκβαση, χωρὶς νὰ ἀποκλείωνται δευτερογενεῖς ἐπιδράσεις, πράγμα ἀνεπιθύμητο γι' αὐτόν.

Μὲ τὴ διατήρηση τὸ μὲν κέρδος εἶναι ἡ ὡραία θύμηση τοῦ παρελθόντος μὲ τὶς ἀρμονικὲς σχέσεις, μὲ ἀπτὰ τὰ πειστήρια τῆς ἀγάπης, ἡ δὲ Ζημία ἔγκειται στὴν διατήρηση τοῦ νοσταλγικοῦ συναισθήματος καὶ στὴν ἀγωνία νὰ περιέλθουν κάποτε οἱ φωτογραφίες στὰ χέρια ἀτόμων λειψῆς μὀρφωσης καὶ παιδείας καὶ ν' ἀσελήσουν πάνω σ' αὐτές.

Τὸ δῖλημα παραμένει καὶ ἀδυνατεῖ ν' ἀποφασίση γιὰ τὴν καταστροφή, τὴν ἐπιστροφή, τὴ διατήρηση τῶν φωτογραφιῶν. Κινεῖται μεταξὺ κέρδους καὶ Ζημίας.

Θεωρεῖται λεπτὴ ὑπόθεση καὶ ἀπαιτεῖται προσεχτικὸς χειρισμὸς γιὰ μιὰ τελικὴ ἀπόφαση.

Μελαγχόλησε.... Ἀπέρριψε κάθε σκέψη ρύθμισης τῆς ἐκρεμότητος. Τακτοποίησε τὰ ἱερα κειμήλια μὲ ἀγάπη, στοργὴ καὶ ψυχικὸ πόνο καὶ ἐναπόθεσε σὲ ἀσφαλὲς καὶ πάντα προσιτὸ σ' αὐτόν χῶρο. Ἡ μοίρα τους δὲν εἶχε κριθεῖ.

Δὲν ἐπιθυμοῦσε τὸν ὀλοκληρωτικὸ ἀφανισμὸ τοῦ ὡραίου παρελθόντος, οὔτε τὴ λησμονιά. Ἀγαποῦσε τὴ θύμηση ὅσο τυραννικὴ κι ἂν ἦταν.

Ἀγαποῦσε κάθε τι πού θύμιζε μοναδικὲς στιγμὲς καὶ ὑπέροχες μιᾶς μαμκρινῆς ἐρωτικῆς ἐποχῆς.

Νοσταλγοῦσε τὸν ἀπωλεσθέντα παράδεισο καὶ τὴν χαμένη εὐτυχία...

... Κινήθηκε καὶ προχώρησε πρὸς τὴν ἔξοδο νὰ βγῆ στὸ ξέφωτο ν' ἀναπνεύση τὸν καθαρὸ καὶ δροσερὸ ἀέρα, νὰ ξαλαφρώση, ἀπ' τὶς σκοτοῦρες, νὰ λαγαρίση ὁ νοῦς.

Κάποιο δάκρυ κύλησε στὶς παρειὲς τοῦ προσώπου του. Ἄρχισε νὰ βαδίζει μὲ βῆμα ταχὺ ὥσπου χάθηκε στὸ βάθος τοῦ δρόμου. Ἦθελε νὰ περιπλανηθῆ συντροφιά μὲ τὶς σκέψεις καὶ τὶς ἀναμνήσεις του, ἤρεμα καὶ ἀπλά, νὰ ζήσει σὲ μιὰ ἄλλη διάσταση τοῦ χρόνου. Ἦθελε νὰ λησμονήσει ἀλλὰ καὶ νὰ θυμηθῆ ὅσα τὸν πλήγωσαν καὶ ἐκεῖνα πού τὸν ἔκαναν κάποτε εὐδαίμονα. Ἦθελε νὰ ξαναζήσει τὸ ὡραιότερο ὄνειρο τῆς ζωῆς ἔστω καὶ ξεθωριασμένο.

Γεώργιος Μαυρογιάννης

Κόνιτσα

**Μην ξεχνάτε
τὴν συνδρομὴ σας.
Εἶναι τὸ στήριγμα
τοῦ περιοδικού μας.**

Φλας μπακ

Του Δημήτρη Α. Δημητριάδη

Χιονίζει
όλη τη νύχτα χιονίζει
κι εγώ αγρυπνώ
επιστρέφοντας στα παιδικά μου χρόνια
σε συναπαντήματα παλιά και χτυποκάρδια.
Κι όλο χιονίζει
κι όλο γλιστρούν κρυφά
ανεπαίσθητα
απ' τα βαθιά ραγίσματά μου
οι επελάσεις του Δομάζου
κι όλο θαμπώνουν την ψυχή μου
τα έπη του Σιδέρη
του Παπαϊωάννου
και τα ξεσπάσματα
του όλο και νεώτερου από λεπτό σε λεπτό
Βασίλη Χατζηπαναγή.
Αγρυπνώ
και με τραβούν καλπάζοντα όνειρα
ιαχές
και σέντρες φλεγόμενες
που χρύσωναν τον γαλαξία μου
και το άσαρκο παιδικό μου σώμα
κι όλο χιονίζει
χιονίζει
αδιάκοπα
μέχρι όλα να με σκεπάσουν ολόκληρο.

Απανεμιά....

Λιόχαρη φθινοπωρινή μέρα· με τη μορφή μιας γυναίκας του τρύγον, που ξέχειδο από ποδύρωγα σταφύδια κρατά το κοφίνι στον ώμο, σε προσκαλεί στη βακχική γιορτή της.

Ευδία γαλήνης οδούδε, σιωπή αδιάκοπη· και μια γδυκιά μεδαυχοδία ενός νόστου, ως γδυκός κυματισμός εντός σου, αναταράσσοντας...

Λάμπουν οδόγυρα όδα, όπως όταν φωτίζονται της χαρά της πρόσωπα, καθώς, ευφρόσυνο φως περιχυμένο παντού....

Κι έχεις το αίσθημα μιας εδαφρότητας, που σε ντύνει με μεγάδα φτερά, για πτήσεις αιθρίας...

Γραίγο αεράκι ρυτιδώνει της μέρας το μέτωπο, αναρριπίζει τα φθίνοντα φύλλα των δέντρων.

Κάδεσαι τώρα στο πεσούδι της περιουδδογής, στην απανεμιά του προσήδιου, αγναντεύοντας...

Ακούς απόμακρα τη βουή του καθοκαιριού, καθώς σιγά-σιγά υποχωρεί, αφήνοντας πίσω του την ανάμνηση των μακρόσυρτων κανυμάτων, των συννευρέσεων την τύρβη.

Ακούς τις μέρες που έζησες να σωριάζονται πίσω σου. Παραδαρμένη η γυχή από έγνοιες ακοίμητες και τα πράγματα γύρω σου δαχταρώντας αγάπη.

Μνήμη και παρόν δεμένα με το ίδιο νήμα στον τροχό του χρόνου που γυρίζει αέναα, μια αδαηδένδετη συνέχεια...

Κι η ζωή κεδαρύσσοντας σαν το νερό στο ρέμα, σου κρένει με την “καθημέρα” ενός παιδιού, που διαβαίνει στη σπράτα, με τα οδάνοιχτα - όδο αδωότητα - μάτια του, και τη σάκα κρεμασμένη στον ώμο· βιαστικά καθώς τρέχει να τη γεμίσει με τραγούδια και παραμύδια, με καθούδια της γνώσης αμέτρητα...

Να ιχνογραφήσει με χρώματα φωτεινά του κόσμου των ματιών του, κι ύστερα στο αριθμητήρι να μειρήσει ένα-ένα τα δειδά βήματά του, στον καινούργιο αναξφερέννητο κόσμο που - σαν το χάρτη του σχοδείου - απδώνεται μπρος του...

Λιόχαρη φθινοπωρινή μέρα· στην απάνεμη κόχη σου, που δωπεύουν γδυκά οι πηδαχτίδες, χαίρεσαι τις ωραίες στιγμές της καθοκαιριάς, συνάσσονται - σαν μια ξεχασμένη απ’ το δέρος πεταδούδα στη γύρη - ήδη κι εδπίδες· για τον επερχόμενο χειμώνα, αντιτύδη σε βοριάδες πικρούς...

Γάσος Κανάτσος

Για να πλουτίσουμε τις γνώσεις μας

Η ζωή των πρωτόγονων ανθρώπων

Αναδημοσίευση από το βιβλίο του Α.Β. ΜΙΣΟΥΛΙΝ
«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ»

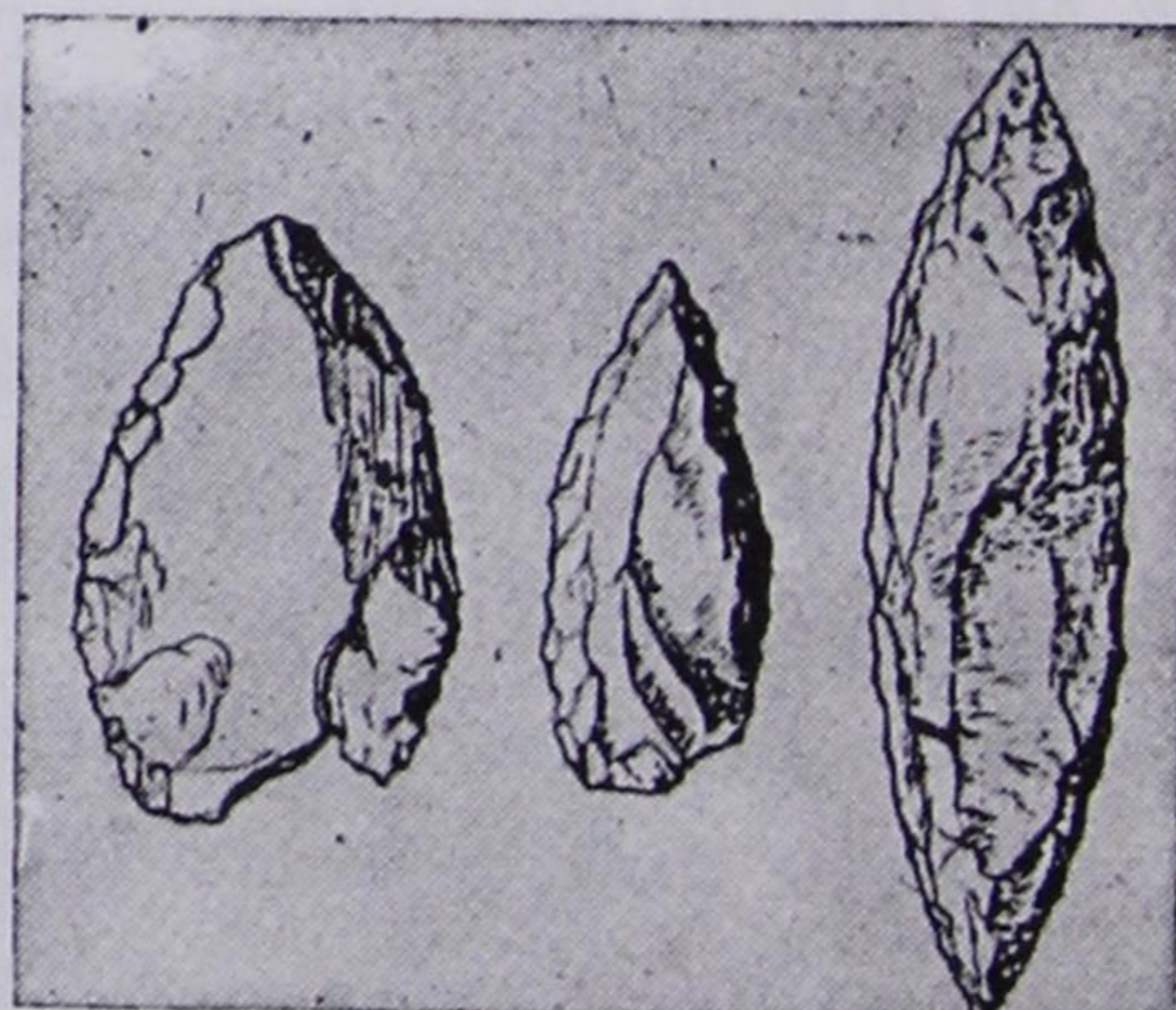
Η ζωή των ανθρώπων πάνω στη γη εμφανίστηκε πριν από πολλές εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια. Οι πρωτόγονοι άνθρωποι ήταν άγριοι και ζούσαν κατ' αγέλες, όπως τα ζώα. Περιπλανιούνταν κατά μεγάλες ομάδες στη γη, ψάχνοντας να βρουν τη λιπή τροφή τους, και χρησιμοποιούσαν χοντροκαμωμένα εργαλεία που έφτιαχναν από κοινού.

Οι πρωτόγονοι άνθρωποι κουράζονταν πολύ για να βρουν την τροφή τους. Δεν ήξεραν ούτε από κτηνοτροφία, ούτε από γεωργία, ούτε να κατεργάζονται τα προϊόντα που εξοικονομούσαν. Ήταν αναγκασμένοι να ψάχνουν και να μαζεύουν απλώς καθετί που ήταν κατάλληλο για τροφή.

Την πρώτη αυτή περίοδο της ζωής τους οι άνθρωποι δεν είχαν κατοικίες, γιατί δεν είχαν ακόμα μάθει να τις χτίζουν. Γι' αυτόν το λόγο ζούσαν στα δάση, κρύβονταν μέσα στους θάμνους και τρύπωναν σε βαθιές σπηλιές. Τα εργαλεία της δουλειάς τα έφτιαχναν από πέτρα και κόκκαλο. Ήταν χοντροφτιαγμένα εργαλεία χωρίς καμιά επεξεργασία, χωρίς νάχουν λειάνει την πέτρα ή το κόκαλο. Αυτά τα πρώτα πέτρινα εργαλεία, που έμαθαν οι άνθρωποι να φτιάχνουν, λέγονταν εργαλεία της «αρχαιολιθικής εποχής» (πα-

λαιολιθικής). Με τα εργαλεία αυτά οι άνθρωποι κυνηγούσαν άγρια ζώα και έβγαζαν φαγώσιμες ρίζες. Τέτοια απλά εργαλεία μπορούσαν να κάνουν λίγα. Γι' αυτό τη ζωή των ανθρώπων αυτών την απειλούσε διαρκώς ο κίνδυνος απ' τα αρπακτικά θηρία και την πείνα. Στον αγώνα για την ύπαρξη οι άνθρωποι ήταν υποχρεωμένοι να ζουν μαζί και να περιπλανιούνται κατά μεγάλες ορδές, ν' αναζητούν από κοινού τροφή, να διαλέγουν προσωρινό τόπο διαμονής. Έτσι ζούσε η πρωτόγονη ορδή.

Η ζωή των ανθρώπων δεν έμεινε στάσιμη. Η ανθρώπινη κοινωνία, που εμφανίστηκε, προχωρούσε πολύ αργά, μα σταθερά. Η ζωή των ανθρώπων άρχισε να αναπτύσσεται γρηγορότερα, όταν άρχισαν να χρησιμοποιούν τη φωτιά και τη βρήκαν κατά την έκρηξη των

Εργαλεία της παλαιολιθικής εποχής

νηφαιστίων ή την πήραν από τις πυρκαγιές των δασών. Αργότερα οι άνθρωποι έμαθαν μόνοι τους να παράγουν φωτιά, είτε τρίβοντας ένα κομμάτι ξύλο πάνω σε άλλο, είτε χτυπώντας μια πέτρα πάνω σε άλλη. Η τεχνική ανέβηκε σε καινούργια βαθμίδα. Με καλό δούλεμα και λείανση της πέτρας, άρχισαν να φτιάχνουν μαχαίρια, σμίλες και μυτερά βέλη. Τα πιο τελειοποιημένα πέτρινα εργαλεία ονομάζονται εργαλεία της «νεολιθικής εποχής». Ταυτόχρονα οι άνθρωποι ανακάλυψαν το τόξο έμαθαν να φτιάχνουν σκεύη από αργιλόχωμα και να κατεργάζονται τα δέρματα των ζώων. Με την αλλαγή των εργαλείων δουλειά, άλλαξαν και οι άνθρωποι, καθώς κι ο τρόπος ν' αποκτούν τα μέσα της ζωής. Τώρα οι άνθρωποι άρχισαν να εξημερώνουν τα ζώα, να ψαρεύουν, να έχουν πρωτόγονη κτηνοτροφία. Σε συνάρτηση μ' αυτά γίνεται το πέρασμα προς τη μόνιμη εγκατάσταση. Οι ορδές των νομάδων αρχίζουν ν' απομονώνονται και να κατέχουν ορισμένη γη. Έτσι, προς το τέλος ακόμη της παλαιολιθικής εποχής εμφανίζονται οι φυλές, δηλαδή μεγάλες ενώσεις συγγενικών ομάδων ανθρώπων. Οι φυλές αυτές διασπάστηκαν σε χωριστά γένη. Το γένος ήταν ομάδα ανθρώπων που συνδέονταν μεταξύ τους με συγγένεια αίματος. Η οργάνωση των ανθρώπων κατά γένη δεν έμενε αμετάβλητη. Κι αυτή επίσης αναπτυσσόταν και άλλαζε.

Στην αρχή, κατά την περίοδο του κα-

θεσώτος των γενών, κύριο ρόλο έπαιζε η γυναίκα. Έσκαβε με το ξινάρι τη γη, έσπερνε το σάρι, ημέρωνε τα ζώα. Όταν ο άντρας πήγαινε στο κυνήγι για προμήθεια τροφής, η γυναίκα έμενε στο κατάλυμα, φρόντιζε τα παιδιά και τους γέρους για τη συντήρηση της κατοικίας και για την τάξη στο κατάλυμα. Η δουλειά της ήταν η κύρια πηγή ύπαρξης για όσους έμεναν στο κατάλυμα. Όλα αυτά έδωσαν στη γυναίκα την πρώτη θέση στο γένος. Αυτός ο ηγετικός ρόλος της γυναίκας στο γένος ονομάζεται μητριαρχία.

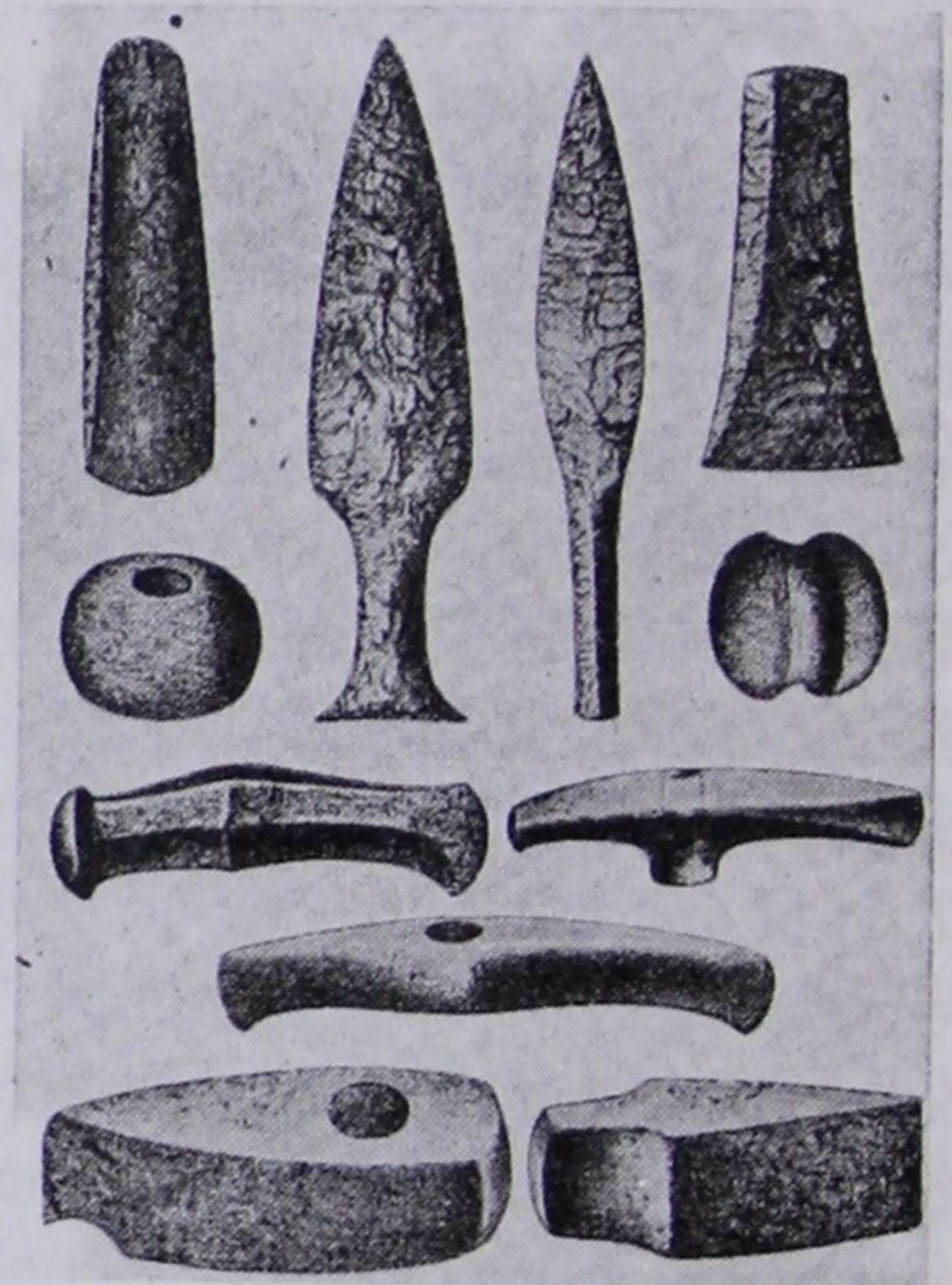
Πέρασαν πολλές χιλιάδες χρόνια ώσπου να κάνουν οι άνθρωποι καινούργιο βήμα προς τα μπρος. Οι πρωτόγονοι άνθρωποι δεν ήταν δυνατό ν' αρκεστούν στην τροφή, που έβρισκαν τυχαία, στα αγριόχορτα και στις ρίζες, καθώς και στο κυνήγι, που δεν ήταν πάντα επιτυχημένο. Οι ανάγκες τους σε τροφή, φτιάξιμο ρούχων, χτίσιμο κατοικιών και κατασκευή εργαλείων, μεγάλωναν διαρκώς. Οι άνθρωποι επιδίδονται στην κτηνοτροφία και στη γεωργία, αυτός είναι ο βασικός τρόπος απόκτησης των μέσων συντήρησης. Από το ημέρωμα των ζώων περνούν στην κτηνοτροφία (ποιμενική οικονομία). Η αναπαραγωγή μεγάλων κοπαδιών από αγελάδες έδινε στους ανθρώπους γάλα, κρέας, δέρματα και κόκαλα. Από την απλούστατη γεωργία οι άνθρωποι περνούν στην πιο εξελιγμένη. Το ξινάρι αντικατασταίνεται απ' το αλέτρι, όπου

τεύουν τον ημερωμένο ταύρο. Οι άνθρωποι άρχισαν να καλλιεργούν καλύτερα τη γη, να κάνουν τεχνητή άρδευση των χωραφιών, να σπέρνουν κριθάρι και καλαμπόκι, να φυτεύουν πεπόνια, κολοκύθια κι άλλα θρεφτικά φυτά.

Σ' αυτό το νοικοκυριό δυνάμωσε η σημασία της δουλειάς του άντρα. Οι άντρες αποδείχνονται στην κτηνοτροφία και τη γεωργία περισσότερο αναγκαίοι από τις γυναίκες. Η δουλειά του άντρα στους διάφορους τομείς της οικονομίας βάζει σε δεύτερη μοίρα την οικιακή δουλειά της γυναίκας. Ο άντρας γίνεται αρχηγός του γένους. Η κυριαρχία του άντρα στο γένος ονομάζεται πατριαρχία.

Στην αναπτυσσόμενη κοινότητα του γένους ενώνονται οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι, που διεξάγουν την οικονομία από κοινού. Όλες τις υποθέσεις της κοινότητας τις διεύθυνε ο πρεσβύτερος δηλαδή ο γεροντότερος άντρας στο γένος, που είχε μεγάλη πείρα από τη ζωή. Έλυνε όλες τις διαφορές ανάμεσα στα

μέλη του γένους, όριζε τη δουλειά, που έκανε καθένας, μοίραζε ανάμεσα σ' όλους τα λάφυρα, και κατένεμε τα τρόφιμα. Την εποχή αυτή δεν υπήρχε ακόμα ατομική ιδιοκτησία, δεν υπήρχαν τάξεις, και δεν υπήρχε εκμετάλλευση. Έτσι ζούσαν οι άνθρωποι στο πρωτόγονο κοινοτικό καθεστώς.

Εργαλεία της νεολιθικής εποχής

Χαράλ. Ν. Ρεμωέλ#

Κονιτσιώτικα

Δημοτ. τραγούδια τραπεζιού, χορού, νυφιάτικα και γάμου, λιανοτραγούδα, νανουρίσματα, λαζαρικά, μοιρολόγια, του χάρου και του Κάτω Κόσμου, παραμύθια, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, παροιμίες και παροιμιώδεις φράσεις, αινίγματα, ιδιωματικές φράσεις, ευχές, κατάρες, γλωσσοδέτες, γλωσσικό ιδίωμα Μαστοροχωρίων, τοπωνύμια, Γλωσσάριο, κουδαρίτικα.

Σελ. 360, τιμή 20 ευρώ.

Ο ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΗΣ ΔΗΜ. ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ ΣΤΟ ΑΗΔΟΝΟΧΩΡΙ

Χαρίλαος Γκούτος

Μια μέρα τοῦ περασμένου Αὐγούστου, ἀπόλαυσα τὸ φυσικὸ περιβάλλον καὶ τοὺς οἰκισμοὺς τῆς διαδρομῆς Κόνιτσα-Γεροπλάτανος-Δελβινάκι-Παγωνιανή-Δρυμάδες-Βασιλικό-Μπουραζάνι, ἔχοντας συντροφιά τὸν Σωτήρη Τουφίδη, συμμαθητὴ μου τὸ 1954 στὴν Παγωνιανή καὶ γοητευτικὸ συνομιλητὴ, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀφομοιώσει βιωματικὰ τὸν παραδοσιακὸ καὶ τὸν σύγχρονο πολιτισμὸ, περαμένει εὐγενικός, σεμνὸς καὶ δημιουργικὸς καὶ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους γνήσιους διανοητὲς ποὺ κατοικοῦν στὴν ἐπαρχία μας.

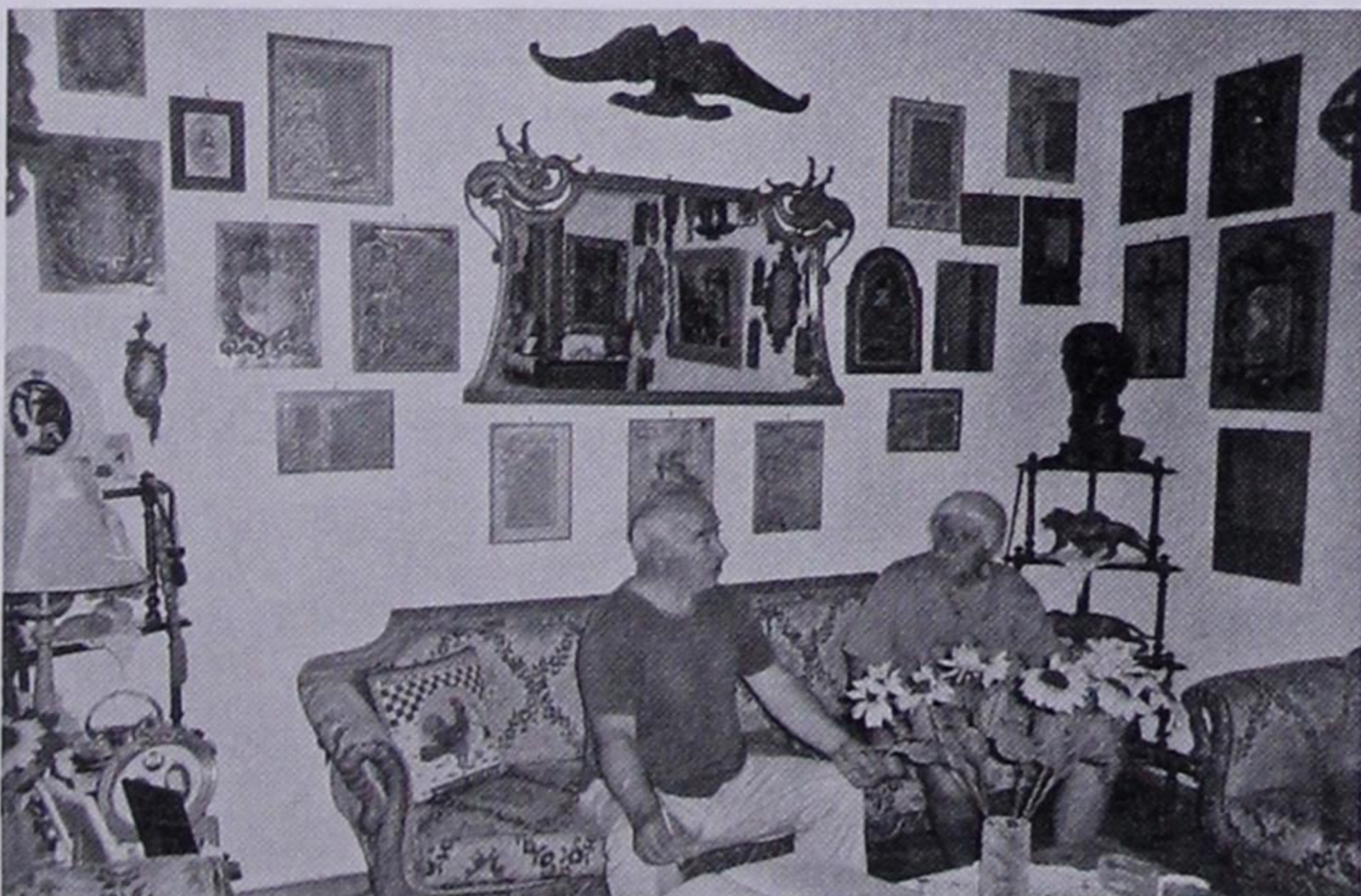
Τὸ ἀπόγευμα ἐπισκεφθῆκαμε στὸ Αἰδονοχώρι τὸν καλλιτέχνη Δημήτρη Χρηστίδη καὶ εἶδαμε σὲ αἶθουσα τοῦ σπιτιοῦ του ἕνα πλῆθος ἔργων του, ξυλογλυπτικῶν κυρίως καὶ λίγων ζωγραφικῶν. Φιλοτεχνήθηκαν μὲ ἔμπνευση, μεράκι, ἐπιδεξιότητα καὶ μὲ θεματικὴ ποικιλία, συνδυάζουν στοιχεῖα παραδοσιακὰ καὶ μοντέρνα, μὲ ἐμφανὴ τὴν προσωπικὴ τεχνοτροπία τοῦ δημιουργοῦ

τους, ἐντυπωσιάζουν γιὰ τὴν κομψότητα καὶ ἑλκυστικότητά τους, ἰδίως γιὰ τὴν θεματικὴ καὶ τεχνικὴ εὐρηματικότητα τοῦ καλλιτέχνη.

Ὁ Δημήτρης Χρηστίδης γεννήθηκε στὸ Αἰδονοχώρι τὸ 1939 καὶ μαθήτευσε στὴν τεχνικὴ σχολὴ Γ. Σταύρου τῶν Ἰωαννίνων, ἐνῶ ἤδη ὡς μαθητὴς τοῦ Δημοτικοῦ μποροῦσε νὰ ζωγραφίζει. Ἐπιδόθηκε στὴν ξυλογλυπτικὴ κυρίως, ἀρχικὰ ὡς ὑπάλληλος καὶ ἔπειτα ὡς αὐτοαπασχολούμενος, ἀπὸ τὸ 1966 στὴν Ἀθήνα καὶ ἀπὸ τὸ 1983 στὸ χωριὸ του. Συμμετέσχε σὲ 18 ὁμαδικὲς ἐκθέσεις, κυρίως στὴν Ἀθήνα καὶ στὰ Γιάννενα, καὶ βραβεύθηκε σὲ 12 ἀπὸ αὐτές. Στὴν γενέτειρά του ἀπολαμβάνει, μαζί μὲ τὴν εὐγενικὴ σύζυγό του, τὰ δέντρα καὶ τὰ ἄνθη τοῦ κήπου του καὶ τὴν θαυμάσια θέα πρὸς τὸν Σαραντάπορο καὶ τὸ Λεσκοβίκι.

Θεωρῶ ὅτι ἡ καταγραφὴ τῶν βιωματικῶν καλλιτεχνικῶν ἐμπειριῶν του ἀπὸ εἰδικοὺς θὰ ἀποβεῖ χρήσιμη ἀπὸ πολλὲς ἀπόψεις, θὰ εἶναι δὲ καὶ γιὰ τοὺς ἴδιους μιὰ ἐπιτυχία.

Ἄργα τὸ βράδυ φθάσαμε στὴν Κόνιτσα, μὲ τὴν βενζίνη τοῦ αὐτοκινήτου σχεδὸν ἐξαντλημένη, ἀλλὰ βρήκαμε βενζινάδικο ἀνοιχτὸ καὶ ἔτσι δὲν χρειάστηκε νὰ μὲ φιλοξενήσει ὁ Σωτήρης, ἐπέστρεψα στὸ Γανναδιὸ μὲ συντροφιά τὸ φεγγάρι.

Κάτω από τον Πλάτανο

Καλοκαίρι καθισμένοι σε καφε-
νεείο της πλατείας κάτω από τον
βαθύσκιο πλάτανο απολαμβάνουμε το
αναψυκτικό μας. Πάνω στη συζήτηση,
κάποιος από την παρέα κοιτώντας τα τε-
ράστια κλωνάρια του δέντρου, κάνει το
ερώτημα: Ποιός άραγε φύτεψε τον πλά-
τανο;

Όποιος και να ήταν λέει, ο διπλανός
του, να αγιάσουν τα κόκκαλά του για το
καλό που έκανε ώστε ν' απολαμβάνου-
με σήμερα εμείς τη δροσιά μες στην κά-

ψα του καλοκαιριού.

Εγώ συμπληρώνει ένας τρίτος διά-
βασα σ' ένα βιβλίο του Τάσου Ευθυμίου
ότι ο ίδιος άκουσε από κάποιον γέρο
Κονιτσιώτη πως τα πλατάνια στην αγορά
φυτεύτηκαν όταν στην πόλη ήταν δή-
μαρχος ο Νταλή μπέης από τη Φράσα-
ρη της Αλβανίας, γύρω στα 1875.

Σ' αυτά προστέθηκαν και άλλα δέν-
τρα στην αγορά στις μέρες μας, όπως τα
έλατα της πλατείας που φυτεύτηκαν το
1982 από τον Εξωρ. Σύλλογο δια χει-
ρός Σ. Τουφίδη, η φλαμουριά απέ-
ναντι από τη Σιρ. Λέσχη, από το
Μήτσο Λήτο, το 1990, η φλαμου-
ριά στην παλιά λαϊκή αγορά από
τον Εξωρ. Σύλλογο δια χειρός Η.
Ανδρέου και Σ. Τουφίδη που την
έφεραν από τον Αγ. Κων/νο Καλλι-
θέας, τα έλατα κάτω από το Κ. Υγεί-
ας και έναντι ξενοδοχείου "Πίνδος"
από τους ίδιους. Ο πλάτανος δίπλα
στη βρύση (Δυτ. είσοδο Κόνιτσας)
από τον Λουκά Εζνεπίδη. Ο Πλάτα-
νος έξω από το Γυμνάσιο φύτεψε
μόνος του.

Καλό θα είναι να μάθουμε και
για άλλα "σημαδιακά" δέντρα, ποι-
οί και πότε τα φύτεψαν π.χ. τον
Πλάτανο στη Μητρόπολη και πολλά
άλλα, για να πληροφορούνται και
οι επόμενες γενιές...

S.S.

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΗΜΕΡΩΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

& Συμβίωσις μετά των ληστών

ΥΠΟ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΕΚΙΑΡΗ

(ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Κ. ΠΥΡΡΟΥ)

(συνέχεια από το προηγούμενο)

21 Ιουλίου 1878

Σε ελάβομεν επομένως αιχμάλωτον και οι πολλοί απέβλεπον εις τα λύτρα κυρίως, αλλ' ημείς απεβλέπομεν ιδίως εις την πραγματοποίησιν του σχεδίου, ελπίζοντες ίνα δια του μέσου τούτου τύχωμεν της ποθητής αμνηστείας. Διελύθημεν ως το γνωρίζεις εις τμήματα και τότε εγώ επί τη ευκαιρία ταύτη ήρχισα να συνεννοούμαι μετά φίλων και απειπειράθηκα να σε κλέψω από το λημέρι και μετά του Σέλιου και γαμβρού μου σε φέρω εις τον Αλή μπέν, αλλ' ηννοήθην υπό της συντροφιάς. Αφού δε πολυτρόπως εδοκίμασα μετά του γαμβρού μου και η τύχη πάντοτε εφάνη πολεμία εις τα σχέδιά μας συνέβη εν τέλει να συναντηθώμεν μετά του Αχμέτ Αλάπη, ενώ ειργαζόμεθα περί της απολυτρώσεώς σου και της σωτηρίας ημών αυτών, ότε και επληγώθην μεν εγώ, εφονεύθη δε ο γαμβρός μου υπό του Καϊμακάμη και αι οικογένειαι ημών απήχθησαν εις Ερσέκαν. Όθεν τελείως απελπισθείς πλέον ηναγκάσθην να ενωθώ μετά του Ταμάζη πάλιν διαψεύδων όσα περί εμού είχαν διαδοθή, ωρκισμένος ίνα εις εσέ εκδικηθώ δι' όσα συνέβησαν, αλλά οι του Σέλιου ενδοιασμοί σε

έσωσαν εν αρχή και μετά ταύτα απεφασίσαμεν τέλος να έλθωμεν εις το σημείον εις ο νυν ευρισκόμεθα. Τα μετά ταύτα ας τα ευοδώση ο Θεός και είναι χρέος σου, νομίζω, να φροντίσης περί της απαλλαγής των οικογενειών μας άμα θα ελευθερωθής. Αυτό είναι το ιστορικόν εν όλη τη αληθεία και ειλικρινεία κυρ. Νικολάκη. Τώρα δε σε παρακαλώ να μου γράψης και προς τον Αλά-μπεν εν γράμμα. «Ευχαρίστω» τω απήντησα, και ήρχισα αμέσως γράφων καθ' υπαγόρευσιν αυτού προς την Ενδοξότητά Του.

Η προς τον Αλά-μπεν δε επιστολή αύτη του Μπεκτάση ήτο οιονεί διαμαρτύρησις κατά των λαβόντων χώραν εις τας οικογενείας αυτών, επειδή ει και δεν επηρήθη αντίγραφον ταύτης αλλ' όσον από μνήμης έχω, ούτω πως ο Μπεκτάσης έγγραφε τη Ενδοξότητά Του.

“Εγώ ενώ δεν ήμην της συμμορίας και εφρόντιζον ίνα ελευθερώσω τον αιχμάλωτον μετά του γαμβρού μου”. Εις ανταμοιβήν ο μεν γαμβρός μου εφονεύθη εγώ δε επληγώθην από τον Λιάπην και η οικογένειά μου κρατείται εις τας φυλακάς της Ερσέκας και τούτων αίτιος είναι ο Χάσμη μου Μπανούσης όστις με τας συκοφαντίας (;) του κατώρθωσε να βλάβη αθώους (;) ανθρώπους και να προσληβηθώσιν αι οικογένειαι αυτών. Ήδη ο Μπανούσης μετά της Ενδοξότης Σας

φροντίζει δια την σύλληψιν ημών αλλά δια τι η Ενδοξότης Σας να μη λαμβάνητε αυτήν την φροντίδα και δια τους αδελφούς του Μπανούση; Δεν είναι αυτοί οι οποίοι μετά του ψυχοϊλού του Νετζίπη Κήτσιου και των λειποτακτησάντων εκ Κονίτισης ανθρώπων του Αχμέτ Λιάπιδων, επετέθησαν εις Σελινίτζαν; Όπου και έλαβον επί τέλους τα επίχειρα της κακίας των, επειδή επληγώθησαν οι δύο αδελφοί του Μπανούση και εφονεύθη ο Κήτσιος μετά δύο άλλων και οι πληγωθέντες νοσηλεύονται ήδη. Εγώ μαρτύρομαι ενώπιον του Θεού ότι σκοπόν είχον να σώσω τον αιχμάλωτον και να εκδικηθώ τους εχθρούς μου και έπαθαν εν τοσούτω τοσαύτας προσβολάς αλλά σημειώσατε ότι έχω εις χείρας μου και εμπόρους και πλουσίους ίνα εκδικηθώ όπως αρμόζει και καταδιώξατέ με. Όσα ίχνη αφήνει ο όφης εις την διάβασίν του τόσα θα εύρητε και όπισθεν του Μπεκτάση.

Ταύτα περίπου έγγραφα και την επιστολήν διετάχθη να την παραλάβη βλαχοποιμήν τις όστις μη θέλων εν αρχή να αναλάβη τοιούτον βάρος ηναγκάσθη επί τέλους δι απειλών να την φέρη τουλάχιστον εις τον Παντοπόλην Πέτρον εν Σελινίτζη μετά της επιτακτικής παρακλήσεώς του να την διευθύνη ούτος προς τον αλά-μπεν εις Ερσέκαν.

Μετά το πέρας πάντων τούτων, λαβόντων χώραν παρόντος και του καπετάνου, όστις δια των εκάστοτε επινεύσεων εβεβαίου την αλήθειαν των λόγων του Μπεκτάση, ηρχίσασμεν να ρακίζωμεν,

εξοδεύσαντες οι τρεις υπέρ την οκά από την ονομαζομένην “Καραβίσιαν ρακήν” χωρίς και να σκοτισθώμεν, ενώ ο Μπεκτάσης εθεώρησε εαυτόν κάπως ικανοποιημένον δια το προς τον Αλά-μπεν αποσταλέν ήδη γράμμα του. Ο καπετάνος μοι ανέφερεν επομένως μεθ’ υπερφανείας ότι όλαι οι συμμορίαί τραγουδούν την αιχμαλωσίαν μου. “Ως προς εμέ τω απεκρίθην τα άσματα ταύτα είναι μοιρολόγια, αλλ’ ως προς την Ενδοξότητά σας πρέπει δικαίως να επαίρησθε διότι, μετά τόσους αρχιληστές, οίον τον Κουσταρέλην Κακαράντζον, Κυριάκον, Φέζον Μαρίτζιανης, Σέμπτη Χατζή Γομάραν, Νετζίπην και Κιαζήμην” οίτινες όλoi επιθυμούντες να εισέλθωσιν εις την Κόνιτσαν και λιμεριάσαντες μάλιστα εις τους πρόποδας του παρακειμένου, όρους, δε απεφάσισαν εκ φόβου, μη πάθωσιν, η Ενδοξότης σας εισήλθετε εις πόλιν όπου υπήρχε Χουκιμέτι, Χωροφυλακή με Γιούσμπασην και ασκέρ Μελκιγέ και κατωρθώσατε αναιμάκτως ό,τι ηθελήσατε. Σας αξίζουν λοιπόν τα τραγούδια, άτινα άλλως μέλλουσι να διαιωνίσωσι το όνομά σας”.

“Πιστεύεις Νικολάκη, και τούτο σας το λέγω ειλικρινώς, μοι απήντησεν ο Ταμάζης, ότι πολύ με ωφέλησεν η απόφασις την οποίαν έκαμα και μάλιστα όπου έλαβον αιχμάλωτον εσένα, διότι όλoi ανεξαιρέτως συμπαθούν εις το άτομόν σου· ήδη πολλαί συμμορίαί με ειδοποιούν ότι επιθυμούν να ενωθούν μετ’ εμού και με αναγνωρίσωσιν ως καπετάνον και κολακεύομαι και εγώ να πιστεύω ότι αξίζω κάτι τι τώρα. Γνωρίζω μεν καλά ότι με-

τέρχομαι έν άτιμον έργον και ότι θα έλθη καιρός να τελειώσω κακώς την ζωή μου αλλά τουλάχιστον το όνομά μου δεν θα αποθάνη θα λέγουν οι άνθρωποι, εις την εποχήν του Ταμάζη.

Γνωρίζετε φίλε μου την οικογένειά μου και ηξεύρετε ότι έχω συγγενείς τον Αλά-μπεν, Λιαλάμπεν, Απετίν-μπέν και τόσους άλλους, όμως ανατροφήν τινα δεν έλαβον εκ νεαρής ηλικίας. Αποθανόντος του πατρός μου οι κηδεμόνες εφρόντιζον μόνον πως να ωφεληθώσιν εκ της περιουσίας μου και αφ' ενός μεν η απερισκεψία μου αφ' ετέρου δε η καταθονιότης του συγγενούς μου Λιαλάμπη κατέστρεψαν, εις ολίγον διάστημα, την περιουσίαν μου. Δεν έμεινον προς διατήρησιν της μητρός μου ειμή ολίγα κτήματα άτινα και ταύτα υποθήκευσα εις τον Λιαλόμπεν αντί 70 λιρών, ει και η αξία των σήμερα υπερβαίνει τας 50.000 γροσίων. Ηναγκάσθην επομένως να εγγραφώ ζαπτιές εις Κόνιτσαν, υπαντρεύθην αυτόθι ακολούθως και τα καθέκαστα της υπανδρείας, και της διαλύσεως έπειτα, γνωρίζεις. Εσκέφθην την αφάνειαν και ποταπότητα εις ην κατεδίκασα εμαυτόν τε και τον οίκόν μου και απεφάσισα ίνα δια του ταξειδίου επανακτήσομαι υπόληψιν και περιουσίαν· όθεν εταξειδεύθην εις Αίγυπτον και διέμεινα επί χρόνον εις Αλεξάνδρειαν και Κάϊρον αλλ' αγράμματος και χωρίς ανατροφήν εκυλιόμην μεταξύ των κατωτέρων στρωμάτων της κοινωνίας, ικανός μόνον δια το επάγγελμα του αχθοφόρου, και έβλεπον ότι μετ' ου πολύ δεν θα έχω ούτε τα προς ζωάρ-

κειον. Εκ της λύπης λοιπόν και της στενοχωρίας προσεβλήθην εις το στήθος· προσήλθον εις τους ιατρούς οίτινες μοι συνεβούλευσαν την αναχώρησιν αμέσως και ιδού επανήλθον πάλιν Ταμάζης εις την πατρίδα. Άμα επέστρεψα εζητήθην διότι ήμην έφεδρος και προσήλθον εις τον στρατόν αλλά σκεπτόμενος ότι μοι ήτο πλέον αδύνατον να προαχθώ η να φανώ χρήσιμος εις εμαυτόν τε και την οικίαν μου ελειποτακτήσα και άλλως αφανής και άσημος, εγενόμην ληστής, όπως ακουσθή το όνομά μου, έστω και επί κακού, και προ τριών ήδη ετών μετέρχομαι το επάγγελμα τούτο. Τον παρελθόντα χειμώνα γνωρίζετε ότι εδόθη αμνηστεία παρά της Κυβερνήσεως και τότε προσήλθον καγώ εις τον άτακτον στρατόν της Θεσσαλίας, αλλά μετά την διάλυσιν αυτού εξηκολούθησα πάλιν το έργον μου επί κεφαλής τεσσαράκοντα οπαδών ως οι πολλοί μετ' ολίγον με εγκατέλιπον και έμεινα με δώδεκα έως ου τέλος ενώθην με τον Σέλιον, Μπεκτάσιν και λοιπούς αποτελέσαντες όλοι συμμορίαν εξ εξήκοντα. Τα περαιτέρω σου είναι γνωστά και επιθυμώ ίνα εκθέσης εις τας εφημερίδας την σύλληψιν σου και τον αιχμαλωτίσαντά σε καπετάνον Ταμάζην. Εως εδώ ωμίλησεν ο καπετάνος και επομένως προσεκάλεσεν εν παλληκάρι 17ετής υιόν του διαβοήτου ληστού Πήλλιου, ίνα τραγωδήση βοηθούμενον υπό πέντε άλλων το άσμα του καπετάνου και Νικολάκη εις αλβανικήν γλώσσαν συντεθειμένον, όπερ θέλομεν εν τέλει παραθέσει.

(Συνέχεια στο επόμενο)

Για την ιστορία...

Για να πάει κάποιος από την περιοχή μας στη Θεσσαλονίκη σήμερα έχει δύο δρόμους: από Κόνιτσα προς Κοζάνη-Θεσ/νίκη ή από Γιάννινα Εγνατία-Θεσ/νίκη.

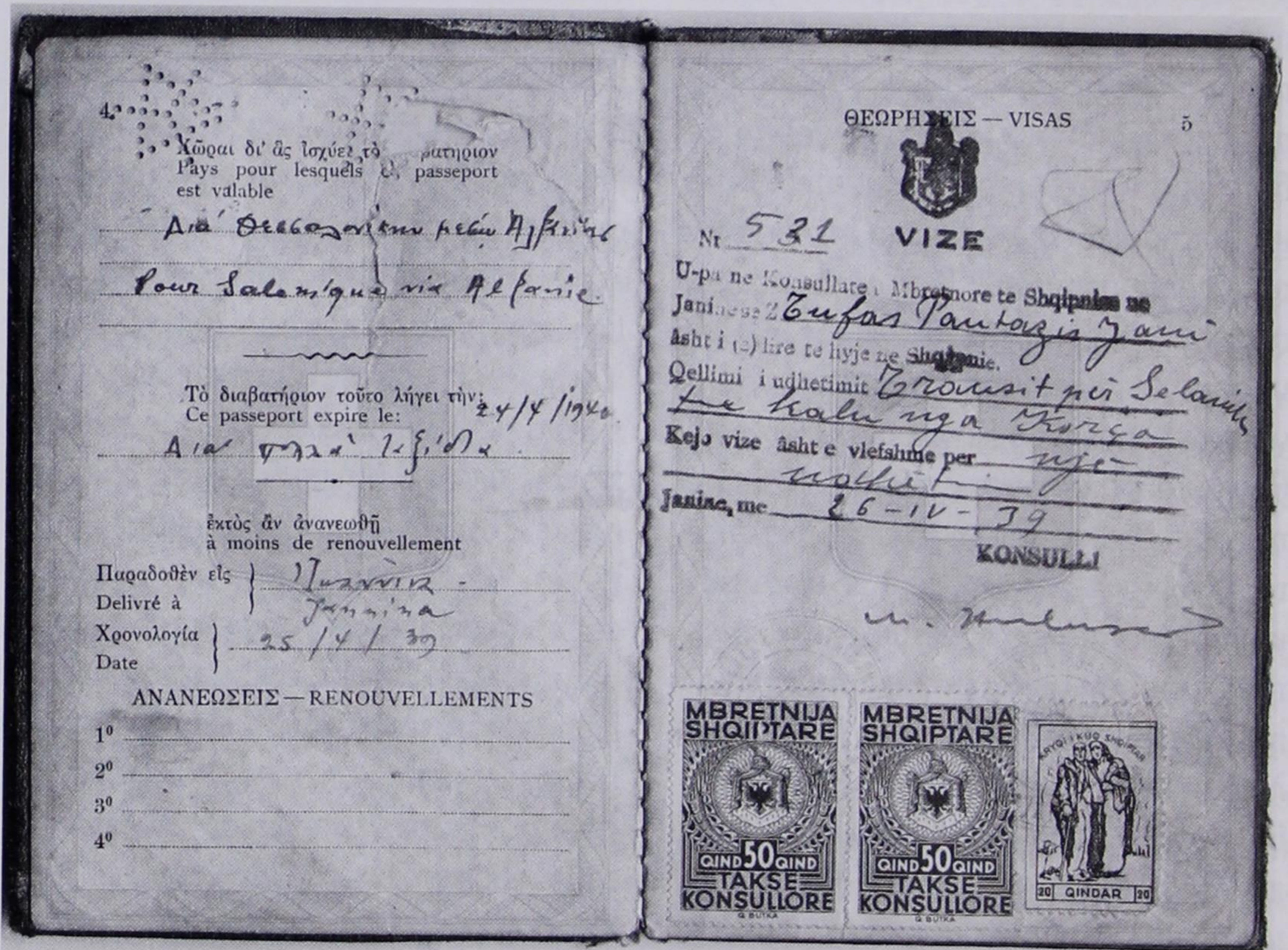
Απ' όπου κι αν πάει, η διαδρομή γίνεται σε μερικές ώρες. Προπολεμικά, δηλαδή πριν από το 1940, τα πράγματα ήταν διαφορετικά.

Το δρομολόγιο ξεκινούσε από τη

Μέρτζιανη, κατέληγε στην Κορυτσά και απ' εκεί στη Θεσ/νίκη.

Αφορμή γι' αυτά που γράφω, πήρα βρίσκοντας το διαβατήριο του πατέρα μου ο οποίος τον Απρίλη του 1939 πήγε, κάνοντας αυτό το δρομολόγιο, στα οχυρωματικά έργα του Ρούπελ όπου εργάστηκε αρκετούς μήνες.

Σ.Τ.

Εύθυμα και ... σοβαρά

1. "Μεθυσμένες" ιστορίες

α) Δύο φίλες συζητούν: Γύρισα αργά το Σαββατόβραδο μεθυσμένη λέει η μία και ήμουν τόσο χάλια, που δεν με εγνώρισε η μάνα μου.

- Και όταν ξεμέθυσες;

- Δεν γνώρισα εγώ τη μάνα μου. Είχα μπει σε ξένο σπίτι.

β) Όταν διάβασα τα κακά του πιοτού, έκοψα το διάβασμα, είπε κάποτε ένας πότης.

γ) Ένας αλκοολικός έλεγε: Μια γυναίκα με οδήγησε στο πιοτό και ποτέ δεν βρήκα την ευκαιρία να την ευχαριστήσω.

δ) Άλλος: Αρχισα δίαιτα. Σταμάτησα να πίνω και σε δύο βδομάδες έχασα δεκατέσσερις μέρες.

ε) Ο Μπέρναντ Σω μεγάλος Ιρλανδός δραματουργός και κορυφαίος εκφραστής της κοινωνικής σάτιρας στο σύγχρονο θέατρο, έλεγε: Το αλκοόλ είναι η αναισθησία που χρησιμοποιούμε για να αντέξουμε την εγχείριση της ζωής.

στ) Ο φιλόσοφος Μπέρναντ Ράσσελλ έλεγε: Η μέθη είναι προσωρινή αυτοκτονία.

ζ) Το ενδιαμέσο στάδιο μεταξύ σοσιαλισμού και καπιταλισμού είναι ο αλκοολισμός.

η) Ανώνυμος σε γκράφιτι: Τι μου είπε; Να πιω τρία και να γυρίσω στις έντεκα ή να πιω έντεκα και να γυρίσω στις τρεις;

θ) Η παρακάτω ιστορία, δείχνει πόσο λάθος εκτίμηση μπορεί να έχει ένας αλκοολικός για ένα θέμα που έχει σχέση με το πάθος του. Αλλά κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει πολλές φορές με όλους μας, σε διάφορα άλλα

πεδία της ζωής; Κάποτε ένας καθηγητής Πανεπιστημίου στην Αμερική, έδωσε μια διάλεξη για τον αλκοολισμό και τα προβλήματα που δημιουργεί. Στην κατάμεστη αίθουσα είχαν φέρει και μια ομάδα περίπου 30 αλκοολικών από μια κοντινή μονάδα απεξάρτησης, με την ελπίδα να βοηθηθούν από εκείνα τα οποία θα άκουγαν. Ο καθηγητής σε κάποιο σημείο της ομιλίας του έβγαλε από την τσέπη του ένα κουτάκι και ζήτησε να του φέρουν δυο ποτήρια.

Στη συνέχεια έβαλε στο ένα ποτήρι νερό και στο άλλο αλκοόλ. Άνοιξε το κουτάκι και αφού ζήτησε την ιδιαίτερη προσοχή του ακροατηρίου, έβγαλε ένα ζωντανό σκουλήκι και το έβαλε μέσα στο ποτήρι με το νερό και είπε: Προσέξτε σας παρακαλώ, τις προσπάθειες που θα κάνει το σκουλήκι για να βγει από το ποτήρι και κοιτάξτε τι θα γίνει στη συνέχεια. Μετά από αυτό που είπε πήρε με ένα τσιμπιδάκι το σκουλήκι και το έβαλε στο ποτήρι με το αλκοόλ. Το σκουλήκι όπως ήταν φυσικό, πέθανε ακαριαία. Στη συνέχεια ο καθηγητής ρώτησε το ακροατήριο: Τι καταλάβατε από αυτό που έγινε τώρα;

Τότε πετάχτηκε ένας από την ομάδα των αλκοολικών και του είπε: Εγώ κατάλαβα ότι όταν πίνω σκοτώνω τα μικρόβια.

2. Κοινωνικά συστήματα.

α) Ο Καπιταλισμός παράγει καλύτερα προϊόντα και χειρότερους ανθρώπους.

β) Κομμουνιστής είναι εκείνος που δεν έχει τίποτα και θέλει να το μοιραστεί με όλο τον κόσμο.

γ) Φιλελεύθερος είναι κάποιος που τα συμφέροντά του δεν διακυβεύονται προς το παρόν.

δ) Οι σοσιαλιστές είναι βιαστικοί φιλελεύθεροι.

ε) Ο Αμερικανός Βιομήχανος Χένρι Φορντ έλεγε: Θέλετε να μάθετε την αιτία του πολέμου; Είναι ο καπιταλισμός, η βρόμικη δίψα για το χρήμα. Εξαφανίστε τον καπιταλισμό, και θα εξαφανίσετε τον πόλεμο από το πρόσωπο της γης.

στ) Καπιταλισμός είναι η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Κομμουνισμός ακριβώς το αντίθετο.

ζ) Ανώνυμος: Τρεις φορές αριστερά κάνουν μια φορά δεξιά. Χαρίλαος Φλωράκης; Αριστερά της Αριστεράς είναι η Δεξιά.

η) Ο Βρετανός πολιτικός Ουίστον Τσώρτσιλ (βραβείο Νόμπελ) έλεγε: Ο Καπιταλισμός έχει ένα μόνιμο ελάττωμα: την άνιση κατανομή του πλούτου. Αντίθετα ο σοσιαλισμός διαθέτει ένα εγγενές προσόν: την ίση κατανομή της φτώχειας.

3. Οι τρεις βασικοί νόμοι της ανθρώπινης ηλιθιότητας

Ο Ιταλός καθηγητής της ιστορίας της οικονομίας Κάρλο Μ. Τσίπολα, είναι ο επιστήμονας που ανακάλυψε τους τρεις βασικούς νόμους της ανθρώπινης ηλιθιότητας. Διαπίστωσε ότι οι ηλίθιοι βρίσκονται ανάμεσά μας πολύ συχνά. Είναι παντού, προέρχονται από όλες τις κοινωνικές τάξεις, και είναι πάντα έτοιμοι να προκαλέσουν ζημιά στους άλλους και φυσικά στον ίδιο τους τον εαυτό. Οι ηλίθιοι συνιστούν την πιο επικίνδυνη ομάδα ανθρώπων. Αυτή η ομάδα είναι πιο ισχυρή από τη Μαφία, το στρατιω-

τικοβιομηχανικό σύμπλεγμα, από τις ομάδες που ελέγχουν τους μηχανισμούς των κομμάτων της δεξιάς και της αριστεράς κ.λπ. Είναι μια ανοργάνωτη και αχαρτογράφητη ομάδα που δε διαθέτει αρχηγό ή πρόεδρο, δε διέπεται από κανονισμούς και ωστόσο κατορθώνει να δρα με άψογο συντονισμό, σαν να κατευθύνεται από κάποιο αόρατο χέρι, κατά τρόπο που η δράση του κάθε μέλους συμβάλλει δραματικά στην ενίσχυση και στην αύξηση της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων όλων των άλλων μελών. Υπάρχουν βέβαια και κάποιοι που βλέπουν και κάποιες “θετικές” πλευρές στο όλο θέμα. Παράδειγμα χρησιμοποιείται συχνά ο όρος “χρήσιμος ηλίθιος”. Είναι γνωστό επίσης το περισπούδαστο έργο ενός μεγάλου Έλληνα κοινωνιολόγου, του Ευάγγελου Λεμπέση με τίτλο: “Η τεράστια σημασία των Βλακών στον σύγχρονο βίο”.

Οι τρεις νόμοι του Κάρλο Τσίπολα είναι: Πρώτος βασικός νόμος: “Πάντα και νομοτελειακά όλοι υποτιμούν τον αριθμό των ηλίθιων ατόμων που κυκλοφορούν στην κοινωνία”. Δεύτερος βασικός νόμος: “Η πιθανότητα να είναι ηλίθιο ένα συγκεκριμένο άτομο είναι ανεξάρτητη από οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό αυτού του ατόμου”. Τρίτος (και Χρυσός) βασικός νόμος: “Ηλίθιος ονομάζεται το άτομο που οι πράξεις του προκαλούν ζημιές σε ένα άλλο άτομο ή σε μια ομάδα ατόμων, χωρίς το ίδιο να αποκομίζει κέρδη, ενώ πιθανά να υφίσταται ακόμη και ζημιές”. Θα τελειώσουμε όμως με τον Νόμο του Μέρφου; “Μη διαφωνείς δημόσια με έναν ηλίθιο. Ο κόσμος μπορεί να μην καταλάβει τη διαφορά”.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ

Συνάντηση εργασίας εμπειρογνομόνων του Φυσικού Πάρκου Sauerland-Rothaargebirge Βεστφαλίας, του Δήμου Κόνιτσας και του Γεωπάρκου Βίκου-Αώου με σκοπό τη σύναψη συνεργασίας

Την Τετάρτη 16 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στην Κόνιτσα συνάντηση εργασίας εμπειρογνομόνων του Φυσικού Πάρκου Sauerland-Rothaargebirge Βεστφαλίας, του Γεωπάρκου Βίκου-Αώου και του Δήμου Κόνιτσας με σκοπό τη σύναψη συνεργασίας με την χρήση συγκεκριμένων χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της ανάπτυξης συνεργασιών του Γεωπάρκου Βίκου – Αώου με φορείς και Δήμους παρόμοιων περιοχών από την Ελλάδα και από άλλες χώρες.

Η αποστολή αυτή έρχεται ως συνέχεια δύο προηγούμενων που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2018 και 2019 στην Ελλάδα (Δήμοι Ζαγορίου και Κόνιτσας) και στην Γερμανία αντίστοιχα.

Συζητήθηκαν διάφορα θέματα, μεταξύ των οποίων η ανάπτυξη κοινών διακρατικών έργων στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER, η ανάπτυξη κοινών έργων μέσω του Προγράμματος ERASMUS, η διερεύνηση περαιτέρω δυνατοτήτων χρηματοδότησης, η προώθηση τοπικών προϊόντων και άλλα. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης έγινε ξενάγηση στην Γέφυρα του Βοϊδομάτη, στην Γέφυρα Κό-

νιτσας και σε άλλα σημεία ιδιαίτερου ενδιαφέροντος της περιοχής.

Η συνάντηση εργασίας έγινε με τη συνεργασία της Ελληνογερμανικής Συνέλευσης. Από πλευράς Γερμανίας συμμετείχαν ο διευθυντής και ο υποδιευθυντής του Φυσικού Πάρκου Sauerland-Rothaargebirge κ.κ. Detlef Lins και Georg Schmitz, ο διευθυντής της ΟΤΔ LEADER της περιοχής Sorpesee κ. Morgenbrod Lars, εκ μέρους της Ελληνογερμανικής Συνέλευσης η κα Gabriela Scheiner. Από πλευράς της Ελλάδας συμμετείχαν, εκ μέρους του Δήμου Κόνιτσας, ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Νικόλαος Εξάρχου, ο Αντιδήμαρχος κ. Αριστέιδης Λαζογιάννης και εκ μέρους του Γεωπάρκου Βίκου - Αώου ο Διευθυντής της Αναπτυξιακής «Ήπειρος Α.Ε» κ. Γεράσιμος Παπαηλίας και ο κ. Χαριτάκης Παπαϊωάννου.

Θερμές ευχαριστίες για την προσφορά τοπικών προϊόντων στους ντόπιους παραγωγούς: κ. Ευάγγελο Κυρίτση, «Ιπποφαές – Ελιξήριο» του κ. Φίλιππου Μπάρμπα, Αγρόκτημα βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων «Παπαγεωρ-

γίου» των κ. Αστέριου και Ηφαιστίωνα Παπαγεωργίου, εργαστήριο παραδοσιακών προϊόντων «Μαρμελωδία» της κυ-

ρίας Ελένης Παπαμιχάλη.

Από το Γραφείο Δημάρχου

Δήμος Κόνιτσας: Διενέργεια δωρεάν προληπτικών ιατρικών εξετάσεων από το Metropolitan Hospital

Ο Δήμος Κόνιτσας εκφράζει τις εγκάρδιες ευχαριστίες του στο Metropolitan General για το κοινωνικό του έργο και την πολύτιμη προσφορά των δωρεάν προληπτικών ιατρικών εξετάσεων στους κατοίκους του Δήμου 20-21 Σεπτεμβρίου 2019.

Ομάδα ιατρών, που περιελάμβανε καρδιολόγο, χειρουργό, αγγειοχειρουργό, ορθοπαιδικό και χειρουργό μαστού εξέτασε για δύο ημέρες στην Κόνιτσα πάνω από 200 άτομα, που εκδήλωσαν ενδιαφέρον. Η προσφορά αυτή αποκτά μεγαλύτερη σημασία, όταν επωφελούνται από αυτό ακριτικές πόλεις, οι οποίες στερούνται της πλήρους πρόσβασης στο δημόσιο σύστημα υγείας.

Συγκεκριμένα, ευχαριστούμε τους εθελοντές ιατρούς του Metropolitan τον Χειρουργό κ. Ιωάννη Τσόπελα, τον Καρδιολόγο κ. Κωνσταντίνο Κοντό, τον

Ορθοπαιδικό κ. Δημήτριο Δόβρη, τον Χειρουργό Μαστού κ. Βασίλειο Τρίγκα, τον Αγγειοχειρουργό κ. Ευάγγελο Νικολόπουλο, τον Διευθυντή Τύπου του Metropolitan κ. Ηλία Αλεξάκη, τη Συντονίστρια - Υπεύθυνη Εμπορικής Διεύθυνσης Metropolitan General κα Βικτωρία Κωστάκη και όλους τους συντελεστές της αποστολής, καθώς και το προσωπικό του Κέντρου Υγείας Κόνιτσας για τη συνεργασία, τη συμβολή του σε τεχνικό εξοπλισμό και τον αγώνα που δίνει σε καθημερινή βάση για την εξυπηρέτηση των δημοτών, παρά τις αντίξοες συνθήκες.

Ευχόμαστε να συνεχίσουν να ασκούν με την ίδια συνέπεια και ανιδιοτέλεια το ιατρικό λειτούργημα και να αποτελούν πηγή έμπνευσης προσφοράς και ανθρωπιάς στην κοινωνία μας.

Δημόσια Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Α. Εκδήλωση ενημέρωσης για το πρόγραμμα “Business Clubs”.

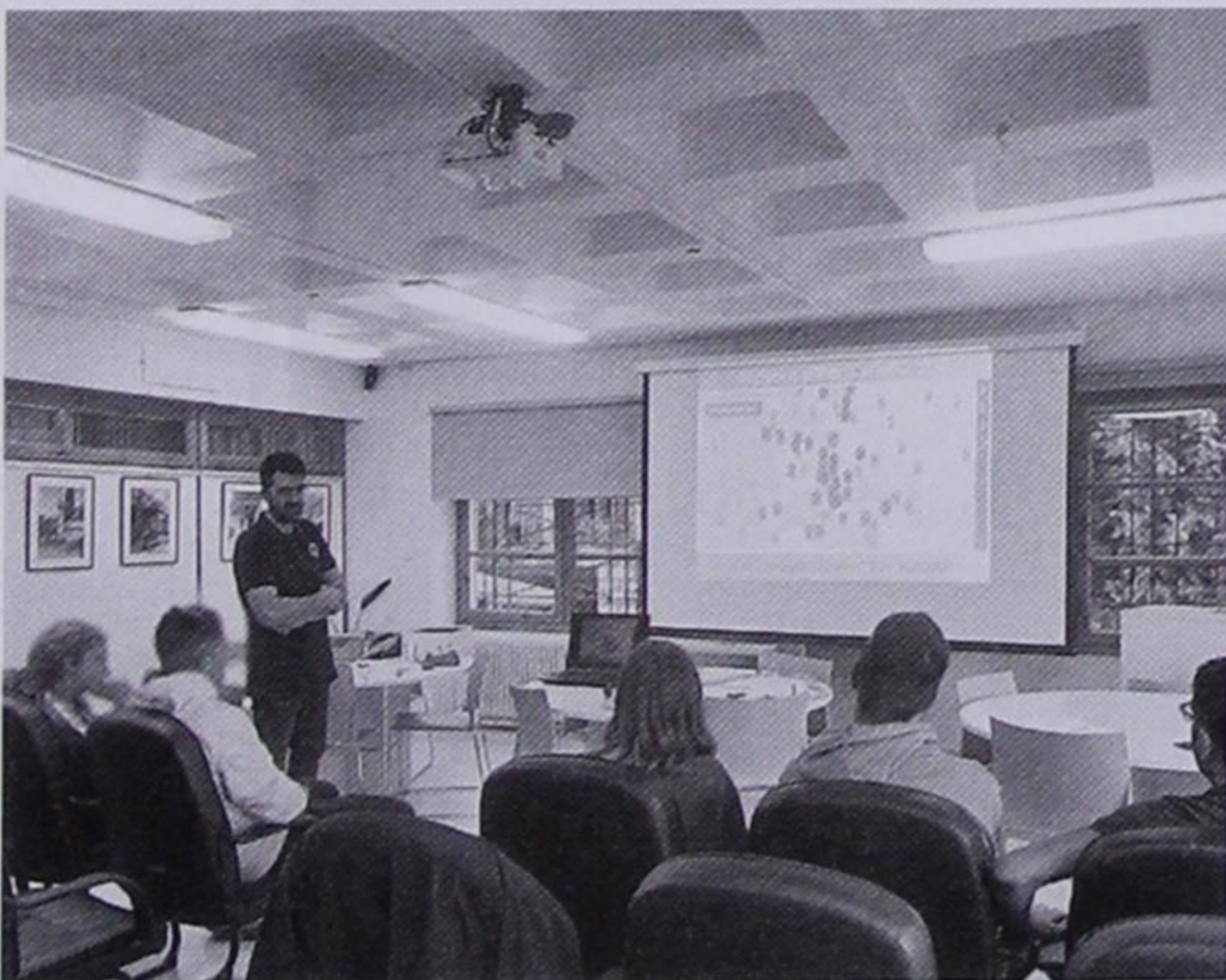
Την Παρασκευή, 18/10/2019, πραγματοποιήθηκε στη βιβλιοθήκη μας ανοικτή εκδήλωση ενημέρωσης στα πλαίσια υλοποίησης του έργου “Estab-

lishment Of Business Clubs For The Enhancement Of Entrepreneurship In The C/B Area” (ακρωνύμιο “Business Clubs”) που χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας “INTERREG IPA CBC

Greece- Albania 2014-2020” (Interreg Greece - Albania).

Στόχος της εκδήλωσης ήταν η ενημέρωση του κοινού για τις δράσεις του έργου και τη διαδικασία επιλογής των επιχειρηματιών που θα συμμετέχουν στην πιλοτική δράση του Κέντρου Στήριξης Επιχειρηματικότητας, το οποίο θα δημιουργηθεί και θα λειτουργήσει στους χώρους της Βιβλιοθήκης.

Ο εξωτερικός συνεργάτης του έργου κος Σωτήρης Ζαρπαλάς παρουσίασε αναλυτικά το έργο "Business Clubs", ο Δήμαρχος Κόνιτσας κος Νικόλαος Εξάρχου αναφέρθηκε στον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η τοπική αυτοδιοίκηση στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και ο Πρόεδρος του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου Ιωαννίνων κος Δημήτριος Δημητρίου ανέλυσε στους δυνητικούς νέους επιχειρηματίες τους όρους "Οικονομία, επιχειρηματικότητα και καινοτομία".

B. Codeweek 2019

Η Βιβλιοθήκη μας συμμετείχε ενεργά στην «Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Προγραμματισμού», υλοποιώντας τη δράση «Προγραμματίζοντας τον κόσμο». Σαράντα πέντε (45) μαθητές από τα Λύκεια της Κόνιτσας (Γενικό και Επαγγελματικό) ήρθαν σε επαφή με τον προγραμματισμό μέσα από τους μικροελεγκτές Arduino. Σε μια υλοποίηση με ένα παιδικό τρενάκι και ένα Arduino Uno, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να δούνε στην πράξη ποιες είναι οι δυνατότητες των μικροελεγκτών αλλά κυρίως να κατανοήσουν και να υποδείξουν τροποποιήσεις στον κώδικα ο οποίος ελέγχει έναν μικροελεγκτή. Στο Arduino ήταν συνδεδεμένος ένας αισθητήρας απόστασης για να ανιχνεύει το τρένο και ένα σερβομοτέρ για το άνοιγμα της μπάρας. Οι εισηγήσεις πραγματοποιήθηκαν από τον αποσπασμένο εκπαιδευτικό Πληροφορικής, Καραφέρη Θωμά.

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

Έκθεση Φωτογραφίας του Πανταζή Τουφίδη

Το Ίδρυμα «Ιωσήφ και Εσθήρ Γκανή (Σούτσου 26, Ιωάννινα) φιλοξένησε την έκθεση φωτογραφίας του Πανταζή Τουφίδη με τίτλο «Άνθρωποι και τοπία», από 2 ως 30 Σεπτεμβρίου 2019. «Από τα αγαπημένα μου θέματα φωτογράφισης είναι τα βουνά και τα ποτάμια μας, ιδιαίτερα την άνοιξη και το φθινόπωρο, με τα μαγευτικά χρώματα, καθώς επίσης και τα πέτρινα δημι-

ουργήματα (γεφύρια, κτίρια) που οι πρόγονοί μας με τόση τέχνη έφτιαξαν, ώστε να 'δένουν' αρμονικά με το περιβάλλον. «Μέσω των φωτογραφιών μου προσπαθώ να αναδείξω την ομορφιά της ελληνικής φύσης και την μοναδικότητα των τοπίων της, έχοντας πάντα στη σκέψη την προστασία και διαφύλαξή τους...» σημειώνει ο φωτογράφος στο δελτίο τύπου του Ιδρύματος.

Επιστολή

Αγαπητέ μου Σωτήρη

Από τις σελίδες του βιβλίου “Από την Εθνική Αντίσταση στην Ήπειρο”, αναδύεται ο παλμός και ο κραδασμός του λαού μας, όταν εκτελούσε το καθήκον στα πεδία των συγκρούσεων κατά των κατακτητών, που με τη βάρβαρη συμπεριφορά τους και τη βοήθεια των συνεργατών τους, ρήμαξαν τον τόπο την εποχή εκείνη.

Θαυμάσια ιστορείς τους ανθρώπους, που δοκιμάστηκαν πολύ σκληρά από την κατοχή, η οποία συσώρευσε δεινά, ελλείψεις, δυστυχίες, απώλειες, συνεπακόλουθα του πολέμου, της οργανωμένης απανθρωπιάς.

Όλοι ήταν άνθρωποι που αν και αγαπούσαν τη ζωή, θυσίασαν τον εαυτό τους για να εξασφαλίσουν πιο ανθρώ-

πινες συνθήκες επιβίωσης στους απογόνους τους. Με την αντίσταση αυτών των απλών ανθρώπων αποκτήσαμε τη λευτεριά μας.

Είναι αγωνιστές που δεν πρέπει να ξεχαστούν, μα να χρησιμεύσουν σαν παράδειγμα στον αγώνα που συνεχίζεται, μέχρι οι άνθρωποι να αλλάξουν την απανθρωπιά στην δομή της κοινωνίας.

Μαζί με τα συγχαρητήριά μου θέλω να σου ευχηθώ υγεία και μακροζωία.

Σ’ ευχαριστώ και σε συχαίρω για την σημαντική προσφορά σου, χρόνια τώρα, στην Κόνιτσα, με την έκδοση του περιοδικού.

Έχεις άξιους συνεργάτες που γράφουν και τους διαβάζουμε με την οφειλόμενη προσοχή.

Εύγε φίλε για ό,τι έχεις γράψει.

Συνέχισε το έργο σου χωρίς ποτέ να πάψεις.

Με εκτίμηση
Κώστας Μπούσμπουλας

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr. (www.metar.gr)

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Ιούλιος 2019					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
23,9	37,9	12,4	32,4	4	ΝΔ
Αύγουστος 2019					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
25,8	39,1	14,1	7,8	3	BBA

ΣΧΟΛΙΑ

Πνευματική Στέγη

Αν σου συμβεί να απωλέσεις ένα προσφιλέ πρόσωπο ή στερηθείς ενός αξιακού υλικού αντικειμένου τούτο ισοδυναμεί με διαγραφή κάποιων σελίδων από την προσωπική σου ιστορία. Η σκοπούμενη κατεδάφιση στη θέση της να ανεγερθεί Κειμηλιοθήκη, για το πρόσωπό μου θα είναι μια απώλεια. Καθημερινά από την Πνευματική Στέγη περνώ τέσσερις φορές· πάντα την αντιλαμβάνομαι σαν την μεγάλη είσοδο που μας οδήγησε στη λεωφόρο της Ελληνικής και Παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Θα μου πείτε πλεονάζουσα ευαισθησία και συνάμα περισσή νοσταλγία. Ασφαλώς πρόκειται για ζώσα ιστορία η οποία ακόμη κατευθύνει πολλούς από την Γενιά μου. Αναφανδόν συνηγορώ υπέρ της κειμηλιοθήκης και του γεγονότος ότι αυτή θα είναι κόσμημα και εφελτήριο πνευματικών ανατάσεων στην πόλη μας. Πλην όμως και Πνευματική Στέγη για τα δύσκολα χρόνια της νιότης μας λειπούργησε ως κιβωτός.

Ένεκα του λόγου τούτου και για πολλούς άλλους δεν συνηγορώ στην κατεδάφισή της, πέρα του γεγονότος ότι πάνω μας πέφτει η βαρειά κληρονομιά του αείμνηστου Μητροπολίτη Χριστοφόρου. Η Στέγη μετρά σχεδόν εξήντα χρόνια ζωής σε σχέδιο απλό αλλά στη γραμμή του μοντερνιστή αρχιτέκτο-

να Κωνσταντινίδα και κτισμένη με την συδρομή στρατιωτών του 783 Τ. Πεζικού. Πιστεύω πως στη σημερινή εποχή το να κατεδαφίζεις ένα τέτοιο κτήριο είναι πολυτέλεια, την στιγμή που η πόλις μας έχει ελλείψεις κτηριακών υποδομών. Για την κειμηλιοθήκη υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις. Ευελπιστώ πως θα βρεθεί λύση συνύπαρξης Πνευματικής Στέγης – Κειμηλιοθήκης και μην λησμονούμε το νέο κτήριο της Βιβλιοθήκης.

Ηλίας Ανδρέου

- Η πρόσφατη διάρρηξη της εκκλησίας στο Παλαιοσέλλι επιβεβαιώνει αυτά που επανειλημμένα έχουμε γράψει στο περιοδικό μας πολλές φορές.

Ότι, όπως πάμε δε θα μείνει κανένα κειμήλιο στις εκκλησίες και τα μοναστήρια μας αφού δεν μπορούμε να τα συγκεντρώσουμε σε ασφαλές μέρος. Πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε ότι και συναγερμούς ακόμα να τοποθετήσουμε, δε θα 'χουμε αποτελέσματα αφού τον περισσότερο καιρό τα χωριά μας είναι μισοέρημα!!!

- Πινακίδες που απαγορεύουν την στάθμευση αυτοκινήτων σε διάφορα κεντρικά σημεία της πόλης, τοποθέτησε ο Δήμος για να σταματήσει η ακαταστασία που συνέβαινε πολλές φορές με το μπλοκάρισμα Ι.Χ., λεωφορείων κ.λπ.

Το μέλλον θα δείξει αν θα πετύχει το πείραμα.

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις 8 Σεπτεμβρίου, γιορτή της Παναγίας, πολλοί προσκυνητές ανέβηκαν στο Στόμιο να παρευρεθούν στη λειτουργία που τελείται κάθε χρόνο στο Μοναστήρι.

- Με την ευκαιρία της έναρξης του σχολικού χρόνου, ο Δήμαρχος κ. Ν. Εξάρχου απηύθυνε ευχές προς τους μαθητές προσθέτοντας ότι η νέα Δημ. Αρχή θα συμπαρίσταται με κάθε τρόπο μέσω των Σχολικών Επιτροπών και της Δημ. Επιτροπής Παιδείας.

- Άγνωστοι διέρρηξαν το Ναό της Αγ. Παρασκευής στο Παλαιοσέλλι και αφαίρεσαν κειμήλια και χρηματικό ποσό από το Παγκάρι.

- Στις 20/9 άνοιξε το “Παζαρόπουλο” για μια εβδομάδα. Αν και δεν έχει πια την αίγλη του παλιού καιρού, ο κόσμος από πατροπαράδοτη συνήθεια δίνει πάντα το “παρών”.

Παράλληλα έχει και ο Δήμος ένα έσοδο.

- Στις 23/9 λειτούργησε η εκκλησία του Αγ. Κοσμά γιορτάζοντας τη μνήμη του Νεομάρτυρα της Κόνιτσας Ιωάννη (Ο Ιωάννης μαρτύρησε για την πίστη του στο Αγρίνιο στις 23/9/1814).

- Στις 20-21/9 έγιναν στην Κόνιτσα δωρεάν ιατρικές εξετάσεις από το METROPOLITAN GENERAL.

- Ο Αρχιμανδρίτης Αρσένιος Μάιπας ορίστηκε στη θέση του Αρχ. Θεό-

δωρου Διαμάντη που αποδήμησε πρόσφατα, όπως γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος. Ο πανοσιολογιώτατος Αρσένιος κατάγεται από το Δίσπρατο.

- Λίγες μέρες από τη διάρρηξη της εκκλησίας του Παλαιοσελλίου είχαμε και άλλη διάρρηξη στις δυό εκκλησίες του Ελευθέρου και του καφενείου του κωριού (ουδέν σχόλιο).

- Επιτέλους έβρεξε και στην περιοχή μας με τον ερχομό του Οκτώβρη. Καιρός ήταν μετά από τόση ανομβρία.

- Ο Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Κόνιτσας, στις 26-27/9 2019 πραγματοποίησε τη 19η διανομή, διάφορων προϊόντων στους ωφελούμενούς του.

Με την ευγενική χορηγία των εταιριών.

Νικ. Μελιγγιώτης & υιοί Ο.Ε.
και Νικολάου Ο.Ε.

- Την Πέμπτη 3/10/2019 έγινε η πρώτη συνάντηση Καθηγητών και υπευθύνων του Δημόσιου ΙΕΚ Κόνιτσας, παρευρέθηκε και απηύθυνε χαιρετισμό ο Αναπληρωτής και Διευθυντής των Δημόσιων ΙΕΚ Ιωαννίνων κ. Θεόδωρος Κούκας και ο Αντιδήμαρχος Παιδείας κ. Αριστείδης Λαζογιάννης.

- Στις 5-6/10 επίσκεψη στην Κόνιτσα-Μολυβδοσκεπάστη έκανε ο Ορειβ. Σύλλογος Αγρινίου με πορεία και στο Στόμιο και ανάβαση πολλών μελών του στη “Μύγα”- Καταφύγιο Παπίγκου.

- Από μέλη της Περ/κής Οργάνωσης “Καλλιστώ” απελευθερώθηκε αρκούδα που είχε πιαστεί σε βρόχι στην περιοχή Διστράτου.
- Εικοσάχρονος Άγγλος έχασε τη ζωή του πέφτοντας σε γκρεμό πίσω από την Ασράκα Παπίγκου.
- Στην Αγία Παρασκευή (Κεράσσοβο) καφενείο και το σπίτι που ήταν δίπλα καταστράφηκαν από φωτιά χωρίς να καταφέρουν την κατάσβεση τα πυροσβετικά οχήματα που έφτασαν σύντομα στο χωριό.
- Από αστυνομικούς συνελήφθηκαν 4 άτομα που ερευνούσαν για θησαυρό με σκαπτικά οχήματα και άλλον εξοπλισμό, σε σπηλιά πιά κάτω από το γκρεμισμένο γεφύρι «Σκορδίλη».
- Στις 6-7-8/10 πραγματοποιήθηκε ο «ΕΥΑΘΛΟΣ» 2019 με αφετηρία την πλατεία της Κόνιτσας (ποδηλασία, τρέξιμο, αεροπερισμό).
- Στις 27/10 πραγματοποιήθηκε στην Πηγή η καθιερωμένη γιορτή του τσίπουρου με τα «Ρακοκάζανα».
- Την ίδια μέρα έγινε στο Καλπάκι η αναπαράσταση της μάχης του '40 με πλήθος κόσμου.
- Λόγω του γιορταστικού τριήμερου και του καλού καιρού επισκέφτηκαν την περιοχή μας πολυάριθμοι εκδρομείς από πολλές πόλεις της χώρας και τα ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφετέριες δούλεψαν καλά.

- Ημερίδα με θέμα «Γηριατρική ευπάθεια» πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Δημαρχείου στις 30/10/19.

- Με βροχές μας αποχαιρέτησε ο Οκτώβριος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

- Στις 6/9/19 ο Αριστείδης Λαζογιάννης και η Αγγελική Νάτση απόκτησαν στην Κόνιτσα κοριτσάκι.

Βαφτίσεις:

- Στις 6/7/19 ο Δημήτρης Λαζογιάννης και η Αφροδίτη Νάκου βάφτισαν στην Κόνιτσα την κορούλα τους όνομα Ελένη.

- Στις 22/9/19 ο Παναγιώτης Καραμουράτης και η Ευθαλία Ζάμπου βάφτισαν το αγοράκι τους. Όνομα Αρσένιος.

- Ο Μιχάλης Βλάχος και η Ουρανία Βαγενά βάφτισαν στην Κόνιτσα το κοριτσάκι τους. Όνομα: Γεωργία.

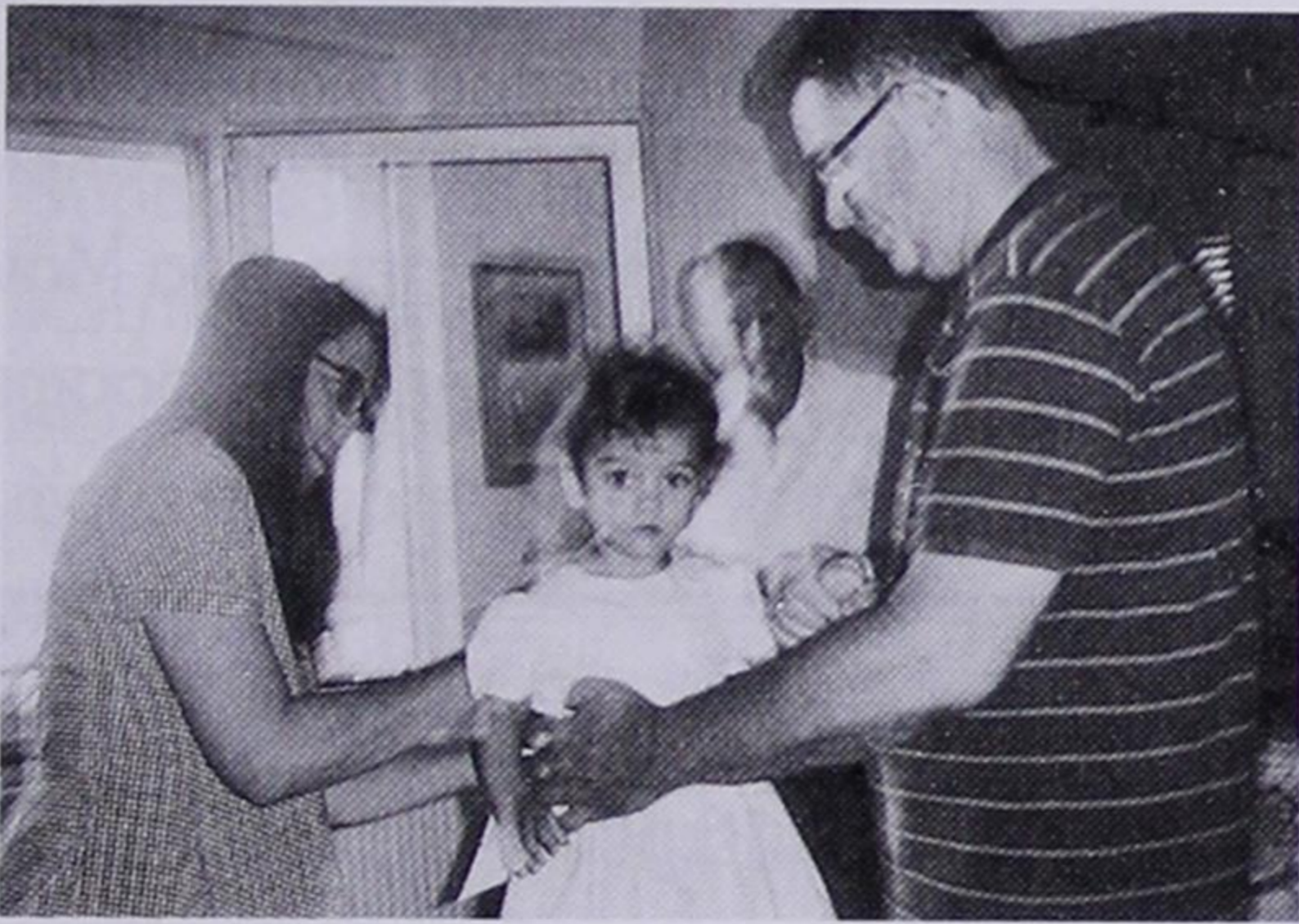
- Στις 31/8/2019 στην πόλη της Μυτιλήνης. Φίλοι, γνωστοί και συγγενείς -Πάνδημος η Πανεπιστημιακή Κοινότητα του Παν/μίου Αιγαίου, τίμησαν με την παρουσία τους τη μικρή μας εγγονούλα.

Θερμές ευχαριστίες, Κώστας Αγγελική.

Και το όνομα αυτής Αγγελική -Παρασκευή!!!

Ανάδοχος η χαριτωμένη 15/χρονη Δέσποινα.

Σημ. Ο παππούς και η γιαγιά Κώστας και Αγγελική, προσφέρουν στο περιοδικό μας 20 ευρώ.

Γάμοι:

• Στις 29/9/19 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Κων/νου Φώτου και της Ελισάβετ Καρκαλιανίδου. Την ίδια μέρα βάφτισαν και το αγοράκι τους. Όνομα: Θάνος.

• Στις 31/8/19 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Χαρίση Μπάρμπα και της Ελένης Τσινασλάν.

• Στις 5/10/19 έγιναν στην Ηλιόρραχη οι γάμοι του Ματθαίου Ρωμανέλη και της Κυριακής Περπερίδη.

Απεβίωσαν

• Στις 10/8/2019 απεβίωσε η Ιφιγένεια Καρανάσιου, ετών 96 από Πάδες.

• Στις 29/8/2019 απεβίωσε η Χρή-

σου Σταματία, ετών 87 στην Κόνιτσα.

• Στις 3/9/2019 απεβίωσε η Ευαγγέλου Ευαγγελία, ετών 86 από Άρματα.

• Στις 1/9/2019 απεβίωσε ο Νικόλας Τσίμας, ετών 86 στην Οξυά.

• Στις 12/9/2019 απεβίωσε η Κυρίτση Μαριάνθη, ετών 75 στην Αγία Παρασκευή.

• Στις 21/9/2019 απεβίωσε η Ζαχαρία Πανωραία, ετών 78 από Αηδονοχώρι.

• Στις 22/9/2019 απεβίωσε ο Χατζηρούμπης Ανέστης, ετών 86 από Κόνιτσα.

• Στις 2/10/2019 απεβίωσε ο Ζούκης Αθανάσιος, ετών 93 στην Κόνιτσα.

• Στις 5/10/2019 απεβίωσε ο Παναγιώτου Παναγιώτης, ετών 97 στην Κλειδωνιά.

• Στις 8/10/2019 απεβίωσε η Βελημβαμβασάκη Ανδριάνα, ετών 84 στην Κόνιτσα.

• Στις 8/10/2019 απεβίωσε ο Πίσσπας Δημήτρης, ετών 71 στο Παλαιοσέλλι.

• Στις 9/10/2019 απεβίωσε ο Χρήστος Φασούλης, ετών 96 στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 12/10/2019 απεβίωσε η Ελευθερία Παπαδημητρίου ετών 84 στο Γοργοπόταμο.

• Στις 13/10/2019 απεβίωσε η Χρυσουγή Καρανίκα ετών 93 στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 15/10/2019 απεβίωσε ο Μα-

λάμης Ιωάννης, ετών 95 στην Κόνιτσα.

- Στις 20/10/2019 απεβίωσε η Όλγα Τζάμου, ετών 99, στην Πυρσόγιαννη.

- Στις 21/10/2019 απεβίωσε ο Σχισμένος Γεώργιος, ετών 94 στην Κόνιτσα.

- Στις 24/10/2019 απεβίωσε ο Χριστόδουλος Χολέβας, ετών 90 στην Αθήνα.

- Στις 26/10/2019 απεβίωσε η Παπακώστα Μαρία, ετών 66 στην Κόνιτσα.

- Στις 26/10/2019 απεβίωσε ο

Ευαγγέλου Διονύσιος, ετών 90 στην Κόνιτσα.

- Στις 27/10/2019 απεβίωσε η Παναγιώτου Σπυριδούλα, ετών 90 στην Αγία Παρασκευή.

- Στις 25/10/2019 απεβίωσε η Κοτοπούλου Χριστίνα, ετών 91 στην Κόνιτσα.

Μνήμες

- Στη μνήμη της Ανθούλας Σακκά, ο Χρήστος Μάντζιος, η Ελεονώρα Μάντζιου και η Πανωραία Αλεξίου προσφέρουν στο περιοδικό Κόνιτσα 30 ευρώ.

Αυτοί που έφυγαν

† Νικόλαος Τσίμας

Τον Ιανουάριο του 2019 τα μέλη του Συνδέσμου Αδελφότητας Οξυάς Ηπείρου με τίμησαν με την ψήφο τους και αν και είμαι συγγενής του εκλιπόντος, θα μιλήσω ως Πρόεδρος, εκπροσωπώντας τα μέλη του Συλλόγου μας.

Ο Νίκος Τσίμας ήταν ένας γνήσιος Οξυώτης!

Γέννημα-θρέμμα της Οξυάς, αναγκάστηκε το 1950 να εγκαταλείψει το χωριό του για να δουλέψει στα Γιάννενα και στην Αθήνα επιστρέ-

φοντας στο χωριό και την οικογένειά του όποτε το επέτρεπε η δουλειά, συνεχίζοντας έτσι την παράδοση των ξενιτεμένων της Ηπείρου.

Παντρεύτηκε την Αμαλία Αντωνιάδη και απέκτησαν την Χαραλαμπία και την Έλλη.

Το 1969 φέρνει την οικογένειά του στην Αθήνα και επικεντρώνεται στο επάγγελμά του. Δεξιοτέχνης στους ελαιochρωματισμούς, ντόμπρος, συνεπής με βαθιά χαραγμένο το αίσθημα της αλληλεγγύης για τους χωριανούς του, ο Νίκος Τσίμας ήταν ο ορισμός του τεχνίτη αλλά προπαντός ο ορισμός του ανθρώπου με το άλφα κεφαλαίο.

Ο Νίκος Τσίμας ήταν άνθρωπος με αξίες, με ήθος, περήφανος αλλά χαμηλών τόνων, άνθρωπος που αγαπούσε την οικογένειά του και ακόμη περισσότερο το χωριό του.

Γι' αυτό και όταν συνταξιοδοτήθηκε,

πήρε την αγαπημένη του Αμαλία και εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην Οξυά, αποτελώντας έτσι για πολλά χρόνια τον βασικό κορμό των μόνιμων κατοίκων. Αποτελούσαν επίσης και έναν φάρο αλληλοβοήθειας για τους λίγους μόνιμους της Οξυάς.

Ο Νίκος Τσίμας συνέχισε να προσφέρει στο χωριό με προσωπική εργασία στα ξωκκλήσια του χωριού, στο τσιπουράδικο και αλλού και αυτή του η δοτικότητα αναγνωρίστηκε από τους συγχωριανούς του όταν επί σειρά ετών ψηφίζοταν για την Επιτροπή Χωριού του Συλλόγου μας.

Υπηρέτησε την Οξυά μας από πολλές θέσεις και για πολλά χρόνια με προθυμία και ανιδιοτέλεια. Το 2010 σε ειδική τελετή του απονεμήθηκε τιμητική πλακέτα από τον Δήμο Μαστοροχωρίων για τις υπηρεσίες που προσέφερε στο χωριό μας και εν γένει στον θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Από ταπεινοφροσύνη δεν κοινοποίησε την τιμητική αυτή διάκριση ούτε και στα παιδιά του.

Η αγάπη του για την εκκλησία εκφράστηκε με τη συνέχεια της παράδοσης που θέλει τους Τσιμαίους να φροντίζουν τον Αγ. Χαράλαμπο, με τη συνεχή παρουσία του στις Θείες Λειτουργίες του χωριού ως Επίτροπος.

Τον χειμώνα στο κυνήγι, το καλοκαίρι στους κήπους αλλά όλο τον χρόνο στο καφενείο αναζητώντας άξιους αντίπαλους στην πρέφα και άξιους συνομιλητές ο Νίκος Τσίμας αποτελούσε μία

σταθερή αξία – μία σταθερή παρουσία. Μια παρουσία που ταυτίστηκε με το χωριό μας σε βαθμό που όταν κατέβαινε στην Κόνιτσα, οι γνωστοί του δεν έλεγαν «καλώς τον Νίκο» αλλά έλεγαν «καλώς την Οξυά». Όποιος αντίστοιχα έφτανε στο χωριό μας, ήταν αυτονόητα καλεσμένος στο σπίτι του που ήταν πάντα ανοιχτό για όλους.

Ακόμη κι όταν τον χτύπησε η αρρώστια, ο Νίκος Τσίμας ήταν νοερά εκεί, στην Οξυά, συνομιλούσε με χωριανούς και φώναζε την Αμαλία να κεράσει τα παιδιά.

Είμαι σίγουρος ότι η παρουσία και το παράδειγμα του Νίκου Τσίμα θα λείψει σε όλους μας: πρωτίστως στην οικογένειά του και μετά σε όλους εμάς. Δυστυχώς χάσαμε έναν άνθρωπο που θα μας βοηθούσε να εγκαταστήσουμε ξανά την ομόνοια στο χωριό.

Εκ μέρους του Δ.Σ. του Συνδέσμου Αδελφότητας Οξυάς και εκ μέρους όλων των μελών του Συλλόγου μας εύχομαι ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του και οι απόγονοί του να ζήσουν, να θυμούνται και να συνεχίσουν το παράδειγμα αυτού του γνήσιου Οξυώτη!

Απόστολος Αθανασόπουλος

Πρόεδρος του Δ.Σ.
Συνδέσμου Αδελφότητας Οξυάς
Ηπείρου

Η οικογένειά του προσφέρει στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ στη μνήμη του το ποσό των 50 ευρώ.

† Δημήτριος Πίσπας (1947-2019)

Δεν πάει πολύς καιρός που οι Παλαιοσελλίτες αποχαιρέτησαν για το παντοπινό ταξίδι τον αείμνηστο Γιάννη Γρέντζιο και εκ νέου κλήθηκαν στην γενέθλια γη του

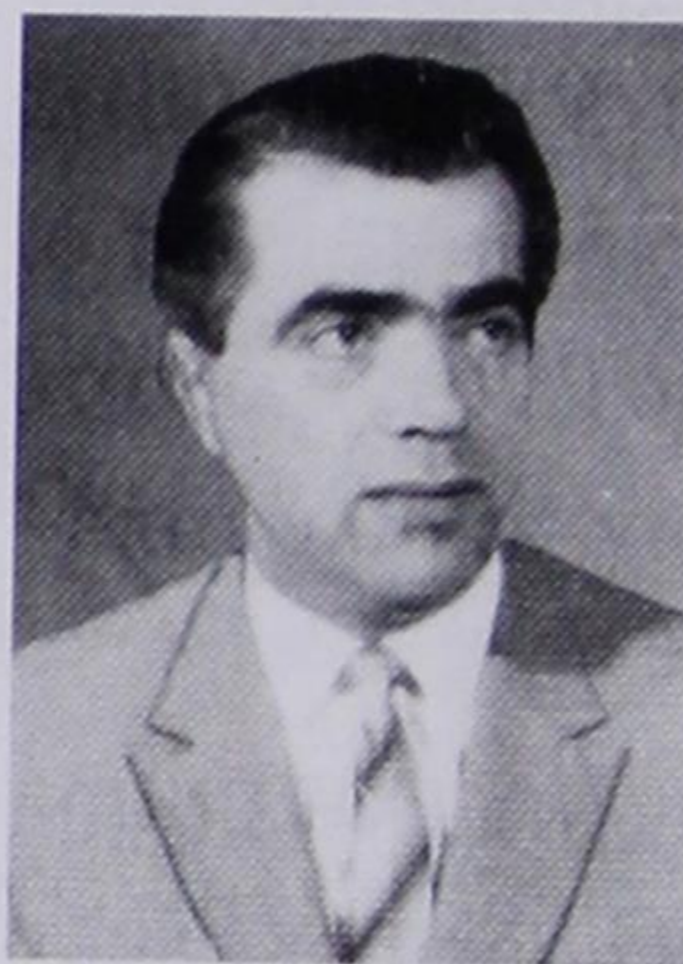
Δημήτρη Πίσπα έναν από τη γενιά μας η οποία μέχρι τώρα έχει αποχωριστεί, τον Χρήστο Τζίμα, τον Χρήστο Μουστάκα τον αδερφό του Κώστα τον Μιχάλη Μηλιώνη, τον Γιάννη Μίσιο, τον Δημήτριο Αναγνώστου, τον Γιώργο Μίσιο, την Άννα Μίσιου, την Βασιλική Σδράλη, τον Γιάννη Σδράλη, τον Θωμά Πίσπα, αδελφό του Δημήτρη, ο οποίος δεν εγκατέλειψε το χωριό μας και η απουσία του μας γεμίζει με ιδιαίτερη θλίψη. Για ένα διάστημα είχε καφενείο του χωριού γι' αυτό του έμεινε και το προσωνύμιο «ο Μπακάλης». Αργότερα δημιούργησε το τελευταίο κοπάδι του χωριού μας. Συνήθως μνημονεύουμε τους μεγαλόσχημους του κόσμου τούτου. Πιστεύω όμως πως άνθρωποι σαν τον Δημήτρη εκπροσωπούν το μεγαλείο και την ουσία αυτής της ζωής μέσα στην απλότητα και τις καθημερινές πίκρες και χαρές. Ο Δημήτρης ήταν ένα από τα έξι παιδιά του Γεωργίου Πίσπα ήρωα του έπους του 1940 ο οποίος στο Πόγραδες έχασε το ένα πόδι. Κάτι το οποίο δημιούργησε στο Δημήτρη αισθήματα φιλοπατρίας.

Αείμνηστε Δημήτρη εμείς που καθίσαμε στα ίδια θρανία του Δημοτικού μας δεν θα σε λησμονήσουμε ποτέ.

Αιωνία σου η μνήμη.

Η.Α.

† Ιωάννης Μαλάμης (1923-2019)

Αείμνηστε και πολυσεβάσμιε θείε Γιάννη.

Σε ανύποπτο χρόνο σου είχα δώσει την υπόσχεση πως όταν με χρειαστείς θα είμαι κοντά σου. Εκείνο το

πρωινό της 15ης Οκτωβρίου ήμασταν τόσο κοντά ο ένας στον άλλον κι όμως φτερούγισες τόσο αθόρυβα, μα τόσο αθόρυβα όπως ο κοκκινολαίμης το χειμώνα έξω από το παράθυρο το σπιτιού σου που ερχόταν για τα ψίχουλα τα προορισμένα για εκείνον. Πήρες την ανεκπλήρωτη υπόσχεσή μου και αναχώρησες για το ταξίδι το ανερμάτιστο. Από τη χρονιά της συνταξιοδότησής μου είχαμε βρει την εξίσωση που έδινε λύση στο πρόβλημα της μοναξιάς μας. Και έσονται οι δύο μοναξιάς εις μίαν. Τώρα η μοναξιά είναι καταδική μου και μόνον. Τώρα σε ποιο γκαλντερίμι να διαβώ και ποια πόρτα να χτυπήσω τα νοτισμένα πρωϊνά του χειμώνα.

Τώρα δεν θα αντικρύσω καπνό «ανωθρόσκοντα» να βγαίνει από την καμινάδα του σπιτιού σου όπως νοσταλγούσε ο

Οδυσσεάς την Ομηρική Οδύσσεια. Αλλά όπως έλεγε και η αδελφή σου και θεία μου Γλυκερία «Άλλος μας ορίζει» και αυτός ο Άλλος έγραψε τον επίλογο σε μια ήρεμη και αδιατάραχτη σχέση συντροφικότητας, αλληλεγγύης, σεβασμού και αγάπης.

Η σχέση μας εδώ και χρόνια δεν ήταν απλώς μια σχέση συγγενική θείου προς ανηψιό.

Η έντονη προσωπικότητά σου, οι εγνωσμένες αρετές του χαρακτήρα σου, οι ενστερνισμένες ανθρώπινες αξίες σου, μου δημιούργησαν όχι μόνο αισθήματα σεβασμού αλλά και θαυμασμού. Η μητέρα σου και γιαγιά μου Χαρίκλεια ήταν μια γυναίκα δυναμική, διορατική και νεωτερίζουσα για τις αρχές του 20ου αιώνα. Η δυναμικότητα της γιαγιάς και η εργατικότητα και καρτερικότητα του πατέρα σου Ηλία, σου έδωσαν την δυνατότητα να σπουδάσεις στο τότε εξατάξιο Γυμνάσιο της Πωγωνιανής της αποκαλούμενης τότε Βοστίνας. Φυσικά οι περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες των γονιών σου δεν σου επέτρεψαν να συνεχίσεις τις σπουδές σε κάποια από τις σχολές του τότε Καποδιστριακού Πανεπιστημίου. Είμαι βέβαιος ότι θα διέπρεπες όποια επιστήμη και αν ακολουθούσες. Επί τέσσερα συναπτά έτη 1946-1949 υπηρέτησες δια πυρός και σιδήρου την στρατιωτική σου θητεία ζώντας τους αλλεπάλληλους κύκλους εξέλιξης του αδελφοκτόνου εμφυλίου πολέμου. Διάβηκες την αιματοβαμμένη Ελληνική Γη από Ρούμελη-Ήπειρο-Μουργκάνα-Θεσσαλία-Ροδόπη-Βέρμιο-Βόρρα-Βί-

τσι και Γράμμο όπου γράφτηκε και ο επίλογος μιας άσκοπης αιματοχυσίας. Δέκα σχεδόν χρόνια 1940-1949 αίμα και δάκρυα. Στα πεδία των μαχών άφησες πολλούς συμπολεμιστές για να επιστρέψεις στο Παλαιοσέλλι όπου ο καλός καθαγός πατέρας σου είχε ζήσει την δική του περιπέτεια φυλάκισής του ως δήθεν συμπαθών του Δημοκρατικού Στρατού. Το δικό σου ήθος και η δική σου υπερπροσφορά τον έσωσε από πιθανές αρνητικές εξελίξεις, ίσως του έσωσε και την ίδια τη ζωή του. Δις προτάθηκες για τον Σταυρό της Ανδρείας αλλά τις πολεμικές σου αρετές τις καρπώθηκαν οι ανώτεροι. Σου προτάθηκε να μείνεις μόνιμος στο σράτευμα αλλά επέστρεψες στους δικούς σου για να πορευτείς στο δρόμο των οικογενειών υποχρεώσεων έχοντας δίπλα σου την άξια σύζυγο και θεία Αλεξάνδρα το γένος Θωμά Κουφάλα. Επίσης παλαιοσελλίτισσα.

Διορίστηκες γραμματέας του Αγρονομείου Κόνιτσας, η Πατρίδα σε τίμησε για τις προς αυτήν θυσίες σου και έκτοτε με περισσή ευθύνη αφοσιώθηκες στην οικογένειά σου καθώς και στην υπηρεσία του γενικού κοινωνικού συμφέροντος, προσφέροντας πλείστες όσες υπηρεσίες, καθώς και στον Μητροπολιτικό Ι.Ν. του Αγίου Νικολάου ως Επίτροπος.

Δοκιμάστηκες σκληρά αλλά πάντα έμεινες όρθιος υπομένοντας στωϊκά την απώλεια του υιού σου Ηλία, ενός πολλά υποσχόμενου νέου τελειόφοιτου του Αμερικανικού Κολλεγίου Αθηνών. Έμεινες όρθιος για να σπουδάσεις τα τρίτα άλλα τέκνα σου. Την Χαρίκλεια και την Μαρία,

φιλόλογους και τον Θωμά, σημερινό Λυκειαρχη Μαθηματικό.

Η απώλεια του Ηλία υπέσκαψε την υγεία της βαθιά θρησκευόμενης θείας Αλεξάνδρας την οποία αντικατέστησες σε όλα τα καθήκοντα του σπιτιού· κυλώντας ο χρόνος οδήγησες τα παιδιά σου στην επαγγελματική αποκατάσταση των καθηγητών και στη δημιουργία οικογένειας. Το σπίτι παρέμεινε πάντα ζωντανό αλλά την θεία Αλεξάνδρα την βάραινε πολύ ο χαμός του Ηλία ενός νέου αρκετά καλόκαρδου πάντα χαμογελαστού. Έτσι ήρθε το δεύτερο χτύπημα της μοίρας με την απώλεια της συζύγου και θείας Αλεξάνδρας για να ακολουθήσει το τρίτο της προσωπικής σου ασθένειας.

Με τη δική μου συνταξιοδότηση η επαφή μας ήταν σε καθημερινή βάση. Μου δόθηκε η ευκαιρία να ανακαλύψω την τέλεια υπαρξιακή συγκρότηση και έτσι προέκυψε η απάντηση στο εύρος των αποχών σου. Ο οποιοσδήποτε θα είχε λυγίσει σε τόσα κτυπήματα της μοίρας. Θείε, μου λείπεις πολύ και ξέρεις το γιατί. Ήμασταν δύο άτομα εγνωσμένης αυτογνωσίας και η μεταξύ μας επαφή ξέφευγε από την πεζότητα της σημερινής μας εποχής.

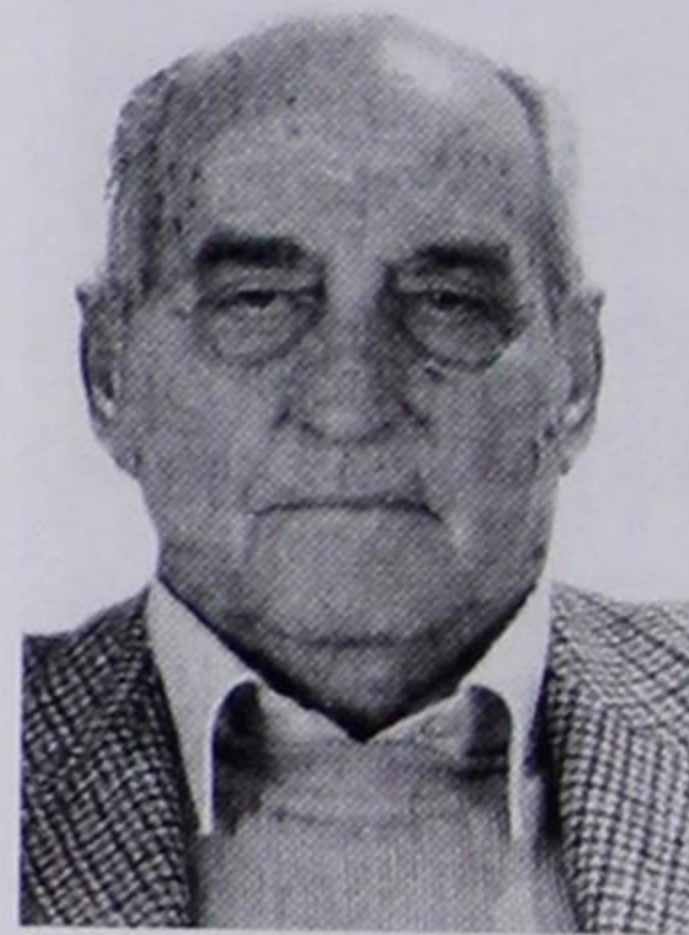
Θείε με παρηγορούν δύο πράγματα: πρώτον η τελευταία δεκαετία του βίου σου ήταν όντως αρχοντική. Η κυρία Λέπτα Μπάρκα που σου προσέφερε υπηρεσίες ήταν καθ' ομολογία Φύλακας-Άγγελος. Κοντά σου και στο πλευρό σου στάθηκαν οι οικογένειες του Κώστα Μάντη του Βλαδίμηρου Κρέτση του Σταύρου, καθώς και η κυρία Μαρία που πρόσεχε τον Διονύση,

όλοι τους μετανάστες από την Βόρειο Ήπειρο.

Το δεύτερο παρήγορο γεγονός είναι ότι έφυγες από τούτη τη ζωή έχοντας την πληρέστερη πνευματική διαύγεια που θα μπορούσε να έχει ένας άνθρωπος συμπληρώνοντας σχεδόν έναν αιώνα ζωής.

Διάβαζες τα βιβλία σε χρόνο που δεν μπορούσα να ακολουθήσω. Με λίγα λόγια έφυγες ολόφωτος. Θείε έχω ένα ερώ-

τημα, εσύ βιάστηκες να καλέσεις τον Διονύση κοντά σου ή εκείνος δεν μπορούσε να ζει χωρίς εσένα; Μάλλον ισχύει το δεύτερο γιατί ο Διονύσης Ευαγγέλου ήταν μια ευγενέστατη ψυχή η

οποία συμπονούσε τον καθένα στα παθήματά του. Ο Διονύσης ήταν ο άνθρωπος που αντιπροσώπευσε την ρομαντική εποχή της Κόνιτσας αλλά και της ακμής. Το υποδηματοποιείο του είχε μόνιμα πέντε υπαλλήλους μάστορες και μαθητευόμενους. Μέσα σε ένα χρόνο έκλεισαν τρία συγγενικά μεταξύ τους σπίτια. Του Ιωάννη Κουφάλα και των γαμπρών σου από αδελφές, Ιωάννη Μαλάμη και Διονύση Ευαγγέλου όλα το ένα δίπλα στο άλλο.

Θείε Μαλάμη και Διονύση αιωνία σας η μνήμη.

Και ένα τελευταίο Θείε, φίλησέ μου τον Ηλία τον πολυαγαπημένο εξάδελφο που έφυγε στα δεκαεννέα χρόνια της ζωής του.

† Χριστόδουλος Χολέβας ετών 90
 Ασημοχωρίτης

Στις 24 Οκτωβρίου απεβίωσε ο εξ Ασημοχωρίου Κονίτσης καταγόμενος Χριστόδουλος Χολέβας ετών 90 και στις 25 Οκτωβρίου κηδεύτηκε στο νεκροταφείο Ζωγράφου Αθηνών.

φου Αθηνών.

Ήταν ένας ξεχωριστός Ασημοχωρίτης, ένας υπέρμαχος ηπειρώτης που διακρίνεται για την αγάπη του για την Ήπειρο και ιδιαίτερα για την επαρχία Κονίτσης και το χωριό του το Ασημοχώρι. Η ελίτ της παροικίας των Ηπειρωτών Αττικής που αριθμεί 400.000 Ηπειρώτες, τον εγνώριζε και τον εκτιμούσε ιδιαίτερα.

Είχε στην ζωή του στην Αθήνα ορισμένες ατυχίες. Πέθανε η γυναίκα του στην γέννα μαζί με το κυοφορούμενο και επίσης 15 χρόνια πέθανε ο ανάπηρος γιός του Αποστόλης. Δεν παντρεύτηκε δεύτερη φορά, αλλά στα πολλά εν συνεχεία χρόνια έζησε καλή ζωή με την κόρη του Ελένη και την μητέρα του Θανασούλα.

Όλοι οι συγγενείς του, του συμπαρασταθήκαμε και μαζί πέρασε πολύ ευχάριστες στιγμές. Στα γλέντια και σ' αυτούς τους χορούς τον γνώρισε η ελίτ των Ηπειρωτών διότι η παρουσία του ήταν ξεχωριστή με τους ανεπανάληπτους χορούς του. Ήταν ο μόνος Ηπειρώτης που χόρευε τον σοβαρό και πολύ ωραίο χορόν «Ας

Αμάν» και όλοι τον χειροκροτούσαν. Χαρακτηριστικό είναι ότι ιδιαίτερα τον τιμούσε για τον ωραίο αυτό χορό ο ιδιοκτήτης της μακαρονοποιίας «ΜΙΣΚΟ» και επί πολλά χρόνια πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας, αείμνηστος Λευτέρης Μαυζίκας.

Στην κηδεία βρέθηκαν πολλοί και ξεχωριστές προσωπικότητες. Παραβρέθηκε ο πασίγνωστος διεθνούς φήμης δερματολόγος ιατρός Κων/νος Νούτσης, συνταξιούχος διεθυντής της δερματολογικής κλινικής του νοσοκομείου «Ευαγγελισμός», ο συνταξιούχος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Χαράλαμπος Μάκος, ο εξαίρετος συνταξιούχος δάσκαλος Στέλιος Νούτσης, ο οποίος του εξεφώνησε εμπνευσμένο επικήδειο λόγο, με τον οποίο αναφέρθηκε στην εξαιρετική προσωπικότητα του θανόντος, ο μηχανικός Ναπολέον Νούτσης, ο υποφαινόμενος Στέφανος Νούτσης, συγγραφέας και ποιητής που είμαι και πρώτος εξάδελφος του θανόντος και πολλοί άλλοι συγγενείς και φίλοι.

Στην κόρη του και ανηψιά μου Ελένη εκφράζω τα συλλυπητήριά μου και για τον θανόντα εξαδελφό μου Χριστόδουλο νάναι αιωνία του η μνήμη και νάναι ελαφρύ το χώμα που τον σκέπασε της Αττικής γης.

Για την μνήμη του, στέλλω στο αγαπητό μου περιοδικό που τόσο και αυτός το λάτρευε, το περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» 30 ευρώ.

Στέφανος Νούτσης
 Συγγραφέας - Ποιητής

Λύκειο Κόνιτσας Επιτυχόνες στις Πανελλήνιες

Επώνυμο	Όνομα	Όν. Πατρός	Όν. Μητρός	Σχολή Επιτυχίας	Ίδρυμα
ΑΝΤΩΝΙΟΥ	ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΑΣ (ΣΗΤΕΙΑ)	ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.
ΒΑΓΕΝΑΣ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΘΩΜΑΣ	ΜΑΡΙΑ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	ΑΕΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΕΥΣΤΑΘΙΑ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ (ΠΑΤΡΑ)	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ
ΚΑΒΕΛΙΔΟΥ	ΕΥΘΥΜΙΑ	ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ	ΣΟΦΙΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)	ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΚΑΛΤΣΟΥΝΗ	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΥΑΝΘΙΑ	ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)	ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ	ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ (ΑΙΓΑΛΕΩ)	ΠΑΝ. ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ
ΚΟΛΙΟΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΩΤΗΡΙΑ	ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)	ΑΠΘ
ΚΟΥΛΙΟΣ	ΙΡΦΑΝ-ΖΕΪΝΕΛ	ΚΑΝΤΡΙ	ΜΙΡΑΝΤΑ	ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΥΚΤΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΚΟΖΑΝΗ)	ΠΑΝ. ΔΥΤ. ΜΑΚ.
ΚΟΥΦΑΛΑ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΑΡΙΑ	ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ (ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙ)	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ
ΜΗΤΣΙΚΑ	ΠΕΛΑΓΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΝΝΑ	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ (ΣΑΜΟΣ)	ΠΑΝ. ΑΙΓΑΙΟΥ
ΜΟΥΛΑΪΔΗΣ	ΦΑΙΔΩΝ	ΦΙΛΗΜΩΝ	ΕΛΕΝΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΛΑΡΙΣΑ)	ΠΑΝ. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΜΠΟΖΙΚΗ	ΔΗΜΗΤΡΑ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ (ΑΡΤΑ)	ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΠΑΠΑ	ΝΕΚΤΑΡΙΑ	ΒΥΡΩΝ	ΝΙΚΟΛΕΤΑ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ (ΑΙΓΑΛΕΩ)	ΠΑΝ. ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ
ΠΟΡΕΤΣΗ	ΛΕΒΑΝΤΑ	ΜΗΝΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΑ	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ (ΚΑΛΑΜΑΤΑ)	ΠΑΝ. ΠΕΛ/ΝΗΣΟΥ
ΠΟΡΕΤΣΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΜΗΝΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)	ΑΠΘ
ΣΕΡΡΑ	ΟΛΓΑ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΑΙΤΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ, ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)	ΔΙ.ΠΑ.Ε.
ΣΠΑΝΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΡΟΠΗ	ΜΟΝΙΜΩΝ ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΟΥ (Σ.Μ.Υ.) - ΟΠΛΑ	ΣΜΥ
ΣΤΡΑΤΟΣ	ΦΩΤΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΓΑΡΥΦΑΛΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ (ΣΑΝΘΗ)	ΑΠΘ
ΣΤΡΑΤΟΥ	ΝΑΤΑΛΙΑ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΠΑΤΡΑ)	ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ
ΧΑΤΖΗΡΟΥΜΠΗ	ΑΜΑΛΙΑ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ (ΑΡΤΑ)	ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΖΩΤΟΣ	ΠΑΥΛΟΣ	ΠΕΡΙΚΛΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)	ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Συνδρομές

Τρουμπούκης Αντ. Καναδάς Δολ.	100	Παπαγεωργίου Βασ. Αθήνα	15	Ρούβαλης Σπύρος Αλεξάνδρεια	20
Τρουμπούκης Δημ. Καναδάς Δολ.	100	Μήτσικας Δημ. Αθήνα	15	Τσιλίφης Αποστ. Αίγιο	20
	€	Κίτσιος Γ. Κων. Αθήνα	20	Τρέσκας Κοσμάς Πάτρα	15
Παναγιώτου Δημ. Καναδάς	30	Τζιμινάδης Κων. Αθήνα	15	Πρίντζος Αποστ. Σαλαμίνα	15
Κεφάλας Αποστ. Καναδάς	50	Κυπαρρίσης Βασ. Αθήνα	20	Μπελθικιώτης Παναγ. Αμύνταιο	30
Κατσιμπαρης Ιωαν. U.S.A.	70	Ρεμπέλης Λάμπρος Αθήνα	50	Κολοκυθά Αικατερίνη Καλαμάτα	20
Ντίνη Μαρία U.S.A.	100	Νόκος Παναγιώτης Αθήνα	30	Φασούλης Χρήστος Ναύπακτος	30
Chhs Kyroos U.S.A.	30	Καλτσούνη Νότα Αθήνα	30	Δεμερτζίδης Ευαγγ. Κόνιτσα	20
Κατσιμπαρης Γεώργ. Αθήνα	30	Μάτσικα Νίτσα Θεσ/νίκη	25	Λαζογιάννης Ιωαν. Κόνιτσα	20
Οικονόμου Όλγα Αθήνα	20	Κληματάς Χαρ. Θεσ/νίκη	30	Φασούλης Χρήστος Κόνιτσα	20
Μαλάμη Χαρίκλεια Αθήνα	20	Χαρίσης Νίκος Θεσ/νίκη	20	Πηγαδά Ευτυχία Κόνιτσα	15
Τσούκα Ουρανία Αθήνα	20	Κοτολούλης Γεωργ. Θεσ/νίκη	20	Νικολόπουλος Αντ. Κόνιτσα	50
Βλάχος Ανδρέας Αθήνα	15	Τράντας Ιωαν. Θεσ/νίκη	20	Τέλλης Γεωργ. Κόνιτσα	20
Στέρτσιος Ναπ. Αθήνα	20	Ντίνος Μάνθος Θεσ/νίκη	20	Κίτσιος Μιχ. Κόνιτσα	20
Κουτρομάνος Κων. Αθήνα	20	Ιερ. Κατσούκης Αποστ. Θεσ/νίκη	45	Ιερ. Γιαντσούλης Σπυρ. Κόνιτσα	15
Γιούτσιος Αντ. Αθήνα	15	Χριστοδουλιδή Φρόσω Θεσ/νίκη	15	Αποστόλου Χαρίκλεια Κόνιτσα	15
Παναγιώτου Γεωρ. Αθήνα	15	Χριστοδουλιδή Όλγα Θεσ/νίκη	15	Λόλα Σοφία Κόνιτσα	20
Τσάνου Φωτεινή Αθήνα	15	Δελμηήτρου Όλγα Γιάννινα	20	Γκότζος Πέτρος Κόνιτσα	15
Ζιώγας Ιωαν. Αθήνα	45	Φωλίδη Ασπασία Γιάννινα	20	Χούσου Άννα Κόνιτσα	20
Σπανός Σαράντης Αθήνα	20	Σπανός Ιωαν. Γιάννινα	30	Γαϊτανίδης Αθαν. Κόνιτσα	20
Κώστας Ευαγγ. Αθήνα	20	Σπανός Βασ. Γιάννινα	30	Γαϊτανίδης Σπ. Κόνιτσα	20
Χατζή Αθανασία Αθήνα	20	Κληματάς Παύλος Γιάννινα	20	Κουρτίνος Ιωάννης Κόνιτσα	20
Κίτσιος Δημ. Αθήνα	20	Βίλλη Φρόσω Γιάννινα	20	Σπανού Πελαγία Πηγή	20
Μπλιθικιώτη Κυράτσω Αθήνα	20	Ρεμπέλη Άννα Γιάννινα	20	Μπλιθικιώτης Παν. Λαγκάδα	20
Πορφύρης Σπύρος Αθήνα	20	Γιάκκας Ανδρέας Γιάννινα	15	Τσούκας Κων. Αγ. Βαρβάρα	15
Ντίνης Πέτρος Αθήνα	50	Πρόκος Κων. Γιάννινα	50	Ρίζος Γεωρ. Μάζι	20
Μούχος Νικ. Αθήνα	15	Κουκέσης Βασ. Γιάννινα	20	Βανούση Θάλεια Αηδονοχώρι	20
Παγουρτζής Παναγιώτης Αθήνα	20	Αδάμος Γεώργιος Γιάννινα	15	Βουρδούκας Ευθ. Πηγή	15
Λέτσιος Νίκος Αθήνα	15	Σταυρίδης Παν. Δράμα	20	Λάκκας Σωτ. Μάζι	20
Πανάγιου Μαρία Αθήνα	15	Σγούρας Ιωαν. Δράμα	20	Φασούλης Τάσος Κεφαλοχώρι	20
Ρούβαλη Αλεξάνδρα Αθήνα	15	Πηγαδά Χαρίκλεια Λαμία	15	Δάσκαλος Ιωαν. Καβάσιλα	60
Κούσιος Χρήστος Αθήνα	20	Δήσιος Παν. Μέγαρο	15	Πορφύρης Ευάγγ. Εξοχή	15
Κούσιου Ιωάννα Αθήνα	20	Κουκέση Ελένη Κατερίνη	20	Κωστάκης Παν. Αμάραντος	20
Κούσιου Μαίρη Αθήνα	20	Γιάκκας Γεωρ. Λάρισα	20	Φιλοπρόοδος Σύλ. Μαζίου	30
Κούσιου Λουίζα Αθήνα	20	Ιερ. Χανδρινός Γεωρ. Κέρκυρα	20	Κοτσάφτη Ελένη Μάζι	15
Γαϊτανίδου Ελπίδα Αθήνα	20	Γαλάτουλας Ιωαν. Πειραιάς	20	Κατσαμάνης Δημ. Δροσοπηγή	50
Τσίμα Έλλη Αθήνα	50	Μικρογιαννάκη Βασ. Πειραιάς	15		

(Στο επόμενο η συνέχεια)

Ο Επιτάφιος της Αγίας Παρασκευής Παλλαιοσελίου Κόνιτσας.

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/ση δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

